

**T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARININ BİLİŞSEL DUYGU
DÜZENLEME STRATEJİLERİ VE KİŞİLİK YAPILARI İLE
İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dilek MEMNUN

**Enstitü Anabilim Dalı : Psikoloji
Enstitü Bilim Dalı : Klinik Psikoloji**

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Salih Yaşar ÖZDEN

İSTANBUL – 2021

T.C.
İSTANBUL KENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARININ BİLİŞSEL DUYGU
DÜZENLEME STRATEJİLERİ VE KİŞİLİK YAPILARI İLE
İLİŞKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Dilek MEMNUN

Enstitü Anabilim Dalı : Psikoloji
Enstitü Bilim Dalı : Klinik Psikoloji

“Bu tez ___/___/20___ tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygu olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Dilek MEMNUN

05.11.2021

ÖNSÖZ

Bu tezin yazılması aşamasında, çalışmamı sahiplenerek titizlikle takip eden danışmanım Prof. Dr. SALİH YAŞAR ÖZDEN'e değerli katkı ve emekleri için içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Savunma sınavı sırasında jüri üyeleri çalışmamın son haline gelmesine değerli katkılar yapmışlardır. Bu vesileyle tüm hocalarıma ve tezimin son okumasında yardımlarını esirgemeyen yakınlarıma teşekkürlerimi borç bilirim. Son olarak bu günlere ulaşmamda emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim anneme ve aileme şükranlarımı sunarım.

Dilek MEMNUN

05.11.2021

İÇİNDEKİLER

TABLO LİSTESİ	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANYAZIN TARAMASI.....	8
1.1. Kavram Olarak Duygu ve Duygu Düzenleme	8
1.1.1. Duygu Düzenleme Stratejileri.....	10
1.2. Kişilik ve Özellikleri.....	13
1.2.1. Kişilik Nedir?	13
1.2.2. DSM V ve Patolojik Kişilik Özellikleri.....	16
1.3. Ebeveynlik Tutumları.....	19
1.3.1. Ebeveynlik Tarzları.....	22
1.3.1.1 Yetkeli Ebeveynlik.....	23
1.3.1.2. Otoriter Ebeveynlik.....	23
1.3.1.3. İzin verici Ebeveynlik	24
1.3.1.4. İlgisiz Ebeveynlik.....	25
BÖLÜM 2: MATERYAL VE YÖNTEM	26
2.1. Verilerin Analizi.....	28
BÖLÜM 3: BULGULAR.....	29
3.1. Anne-Baba Tutumuna Ait Analiz Sonuçları	31
3.2. Bilişsel Duygu Düzenlemesine Ait Analiz Sonuçları	41
3.3. Kişilik İnancına Ait Analiz Sonuçları	54
BÖLÜM 4: TARTIŞMA.....	75
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	82
KAYNAKÇA	83
EKLER.....	98
ÖZGEÇMİŞ.....	103

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	29
Tablo 2: Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımları	29
Tablo 3: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları	29
Tablo 4: Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Dağılımları	30
Tablo 5: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımları	30
Tablo 6: Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları	30
Tablo 7: Anne-Baba Tutumuna Ait Normallik Testi Sonuçları	31
Tablo 8: Anne-Baba Tutumuna Ait Betimsel Bulgular	31
Tablo 9: Anne-Baba Tutumunun Cinsiyet Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları	32
Tablo 10: Anne-Baba Tutumunun Çalışma Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları	33
Tablo 11: Anne-Baba Tutumunun Medeni Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	34
Tablo 12: Anne-Baba Tutumunun Eğitim Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	35
Tablo 13: Anne-Baba Tutumunun Gelir Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	37
Tablo 14: Anne-Baba Tutumunun Yaşlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	39
Tablo 15: Anne-Baba Tutumu Ölçeği ve Alt Boyutlarına Bağlı Güvenilirlik Analizleri...	40
Tablo 16: Bilişsel Duygu Düzenlemesine Ait Normallik Testi Sonuçları	41
Tablo 17: Bilişsel Duygu Düzenlemesine Ait Betimsel Bulgular	42
Tablo 18: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Cinsiyet Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları	43
Tablo 19: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Çalışma Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları	44
Tablo 20: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Medeni Durum Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	45

Tablo 21: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Eğitim Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	47
Tablo 22: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Gelir Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	49
Tablo 23: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	51
Tablo 24: Bilişsel Duygu Düzenlemesi Ölçeği ve Alt Boyutlarına Bağlı Güvenilirlik Analizleri	52
Tablo 25: Kişilik İnancına Ait Normallik Testi Sonuçları	54
Tablo 26: Kişilik İnancına Ait Betimsel Bulgular	54
Tablo 27: Kişilik İnancının Cinsiyet Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları	55
Tablo 28: Kişilik İnancının Çalışma Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları	56
Tablo 29: Kişilik İnancının Medeni Durum Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	57
Tablo 30: Kişilik İnancının Eğitim Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	59
Tablo 31: Kişilik İnancının Gelir Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	61
Tablo 32: Kişilik İnancının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları	63
Tablo 33: Bilişsel Duygu Düzenlemesi Ölçeği ve Alt Boyutlarına Bağlı Güvenilirlik Analizleri	65
Tablo 34: Anne-Baba Tutumu ve Kişilik İnanc Düzeyleri Arasındaki İlişki	67
Tablo 35: Anne-Baba Tutumu ve Bilişsel Duygu Düzenleme Arasındaki İlişki	69
Tablo 36: Kişilik İnanc ve Bilişsel Duygu Düzenleme Arasındaki İlişki	71
Tablo 37: Katılımcıların Anne-Baba Tutumlarının Bilişsel Duygu Düzenleme Düzeyleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	73
Tablo 38: Katılımcıların Anne-Baba Tutumlarının Kişilik İnanc Düzeyleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	74

ÖZET

İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü - Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Algılanan Ebeveyn Tutumlarının Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejileri ve Kişilik Yapıları ile İlişkisi

Tezin Yazarı: Dilek MEMNUN **Danışman:** Prof. Dr. Salih Yaşar ÖZDEN

Kabul Tarihi: 05.11.2021 **Sayfa Sayısı:** iv (ön kısım) + 97 (tez) + 5(ek)

Anabilim Dalı: Psikoloji **Bilimdalı:** Klinik Psikoloji

Bu çalışmanın konusu bireylerin algıladıkları anne-baba stillerinin bilişsel duygu düzenleme ve kişilik yapıları ile olan potansiyel ilişkisini değerlendirmektir. Ebeveynlik stilleri, ebeveynlerin aile içinde oluşturduğu, zaman içinde ve çok çeşitli durumlarda istikrarlı olan genel duygusal iklimi karakterize eder. Duygu düzenleme durumsal taleplerini karşılamak ve kişisel hedeflere ulaşmak için duygusal deneyimleri ve ifadeleri modüle eden, engelleyen ve geliştiren davranışlar, beceriler ve stratejiler olarak tanımlanır. Kişilik özellikleri, insanların karakteristik düşünce, duygu ve davranışlarını yansıtır. Bu araştırma bu üç kavramı kapsamaktadır. Bu çalışmada, algılanan ebeveyn tutumlarının bireyin kişilik yapılarını ve bilişsel duygu düzenleme stratejilerini ne ölçüde etkilediğini belirleyebilmek amacıyla yapılmıştır. İlişkisel tarama desenine sahip bu araştırmaya 400 katılımcı gönüllü olarak katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcılar ebeveynlerinin demokratik tutuma sahip olduklarını düşünmektedirler; katılımcılar ortalama üstü duygu düzenleme becerilerine sahiptirler ve katılımcılar ortalama altı kişilik inancı puanı elde etmişlerdir. Demokratik ana-baba tutumları ile kişilik inançları arasında negatif bir ilişki mevcutken, diğer tutumlar ile pozitif bir ilişki mevcuttur. Demokratik ana baba tutumlarının olumlu bilişsel beceriler ile pozitif, olumsuz beceriler ile negatif ilişkide olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışma, demokratik ebeveynlik becerilerinin geliştirilmesi için program geliştirmeyi önermektedir. Bu programların duygu düzenleme becerilerini de geliştirmeyi hedeflemesi de öneriler arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveynlik Tutumları, Kişilik Yapıları, Bilişsel Duygu Düzenleme, Korelasyon

ABSTRACT

İstanbul Kent University Institute of Graduate Education-Abstract of Master's

Title of Thesis: The Relationship of Perceived Parental Attitudes with Cognitive Emotion Regulation Strategies and Personality Structures

Author: Dilek MEMNUN **Supervisor:** Prof. Dr. Salih Yaşar ÖZDEN

Date: 05.11.2021

Nu. of Pages: iv (pre text) + 97 (main body) +5(App)

Department: Psychology

Subfield: Clinical Psychology

The subject of this study is to evaluate the potential relationship of individuals' perceived parenting styles with cognitive emotion regulation and personality structures. Parenting styles characterize the general emotional climate that parents create within the family, which is stable over time and in a wide variety of situations. Emotion regulation is defined as behaviors, skills, and strategies that modulate, inhibit, and enhance emotional experiences and expressions to meet situational demands and achieve personal goals. Personality traits reflect the characteristic thoughts, feelings and behaviors of people. This research covers these three concepts. In this study, it was conducted to determine to what extent perceived parental attitudes affect the personality structures and cognitive emotion regulation strategies of the individual. 400 participants voluntarily participated in this research with a relational screening design. According to the results of the research, the participants think that their parents have a democratic attitude; participants have above-average emotion regulation skills, and participants have below-average personality belief scores. While there is a negative relationship between democratic parental attitudes and personality beliefs, there is a positive relationship with other attitudes. It was determined that democratic parental attitudes were positively correlated with positive cognitive skills and negatively correlated with negative skills. This study proposes to develop a program for the development of democratic parenting skills. It is also among the suggestions that these programs aim to develop emotion regulation skills.

Keywords: Parenting Attitudes, Personality Structures, Cognitive Emotion Regulation, Correlation

GİRİŞ

Problem Tanıtımı

Ebeveynlik tutumları (Baumrind, 1968; Maccoby ve Martin, 1983] muhtemelen aile sosyalleşmesinin çocukların refahı üzerindeki etkisinin incelendiği en önemli kavramsallaştırmayı oluşturmaktadır. Bu kavramsallaştırmaya göre, ebeveynler çocuklarına gösterdikleri ilgi, sevgi ve kontrol düzeylerine bağlı olarak dört gruba ayrılabilir: otoritatif (yüksek ilgi, yüksek kontrol), otoriter (düşük ilgi, yüksek kontrol), izin verici (yüksek ilgi, düşük kontrol) ve ihmal edici (düşük ilgi, düşük kontrol). Bu dört stil zaman içerisinde farklı biçimler alarak nihai olarak demokratik, otoriter, aşırı koruyucu ve izin verici olarak kurgulanmıştır.

Ebeveynlik stilleri, ebeveynlerin aile içinde oluşturduğu, zaman içinde ve çok çeşitli durumlarda istikrarlı olan genel duygusal iklimi karakterize eder (Collins, Maccoby, Steinberg, Hetherington ve Bornstein, 2000) ve ebeveynlik davranışlarının ifade edildiği bir bağlam sağlar (Darling & Steinberg, 1993). Yetkeli tutuma sahip ebeveynler, destekleyici, iddialı ve yönlendirici olan pozitif kontrolle meşgul olurlar (Baumrind, 1991). Bu ebeveynler, yönergeleri belirler, davranışlara bir mantık sağlar ve çocukların bu davranışları içselleştirmesini teşvik eder (Grolnick ve Farkas, 2002). Buna ek olarak, yetkeli ebeveynler genellikle çocuklarına karşı yüksek düzeyde ilgi ve duyarlılık gösterirler (Baumrind, 1971). Bu tarz duyarlı ebeveynlik stratejileri, çocukların durumsal talepleri karşılamak için motivasyonlarını kolaylaştırabilecek neden ve sonuç ilkelerini anlamalarına da yardımcı olur (Maccoby ve Martin, 1983).

Buna karşılık, otoriter ebeveynler sert, aşırı ve müdahaleci olan baskılayıcı bir tutum gösterirler (Karreman vd, 2006; Kochanska ve Knaack, 2003). Bu tarz anne-babalar, çocuklarının özerklik ihtiyacını karşılamadığı gibi bunun yerine çocukların kendilerini düzenleme eğilimini zayıflatırlar (Niemiec vd, 2006). Buna ek olarak, otoriter ebeveynler, bireylerin ebeveynleriyle ilişki kurma ihtiyacını karşılamayan ve böylece kuralları içselleştirmelerini ve kendi kendini düzenleme gelişimini engelleyen düşük düzeyde iletişim, ilgi ve kabullenme ile sonuçlanabilecek davranışlar içerisinde olurlar (Baumrind, 1991). Otoriter ebeveynler, otorite figürleri olarak statülerini vurgular ve açıklama veya müzakere

olmaksızın itaat talep ederler. Psikolojik kontrol, otoriter ebeveynliğin belirleyici bir özelliğidir (Baumrind, 1991). Buna karşılık, izin verici ebeveynler son derece duyarlıdır ve çocuğun özerkliğine destek verirler, ancak tutarlı bir yapı sağlamazlar, çok az talepte bulunurlar ve yüzleşmekten kaçınırlar (Baumrind, 1991).

Sosyo-duygusal gelişimi etkileyen en önemli faktörlerden biri ebeveynlik tutumlarıdır (Esbjorn vd, 2013; Bates, Pettit, Dodge ve Ridge, 1998; Kiff, Lengua, ve Zalewski, 2011; Reitz E, Dekovic ve M, Meijer, 2006). Pozitif ebeveynlik biçimleri bilişsel ve sosyal gelişim için yararlı görülürken, ceza ve düşük sıcaklık gibi olumsuz ebeveynlik ise çocuklarda yıkıcı davranış ve artan psikopatoloji riski ile ilişkilendirilmektedir (Kiff, Lengua, ve Zalewski, 2011; Maccoby, 2001). Örneğin, düşük bakım ve yüksek aşırı korumayla karakterize edilen ebeveyn tutumları, depresyon, anksiyete bozuklukları ve yeme bozuklukları gibi psikopatolojiyi öngörmektedir (Parker, 1999; Burbach, Kashani, ve Rosenberg, 1989). Ebeveynlik tutumlarının ilerleyen yaşlarda kişilerin farklı yönlerine dair değişik etkiler ürettiğine dair genel kabul gören görüşler mevcuttur, etkilenen bu yönler içerisinde duygu düzenleme stratejileri ve kişilik yapıları bulunmaktadır.

Hayatta başarılı bir şekilde varolmak için, bireylerin duygularını sosyal açıdan uygun bir şekilde yönetme yeteneğine sahip olmaları önemlidir. Bu duygu yönetimi, genellikle duygu düzenleme olarak adlandırılır. Daha spesifik olarak, duygu düzenleme durumsal taleplerini karşılamak ve kişisel hedeflere ulaşmak için duygusal deneyimleri ve ifadeleri modüle eden, engelleyen ve geliştiren davranışlar, beceriler ve stratejiler olarak tanımlanır (Calkins & Hill, 2007). Duygu düzenlemenin, zihinsel sağlığın artması, fiziksel sağlık ve iş performansı dahil olmak üzere sağlıklı ve uyarlanabilir psikososyal ve duygusal işleyişi kolaylaştırdığı gösteren çalışmalar mevcuttur (Gross ve Munoz, 1995; Sapolsky, 2007; Diefendorff, Hall, Lord ve Streat, 2000; Bridges ve diğerleri, 2004).

Duygu düzenlemenin ve sonuçların gelişimdeki rolünü tartışmadan önce, düzenlemenin gerçekleştiği süreci anlamak önemlidir. Duygu üretim sürecinin başlangıcında birey, duygu uyandıran durumlardan veya uyarılardan gelen ipuçlarını gözlemler. Bu gözlemler, nihayetinde duruma ya da uyarana ya uyarlanabilir ya da uyumsuz tepkilere katkıda bulunan davranışsal ya da fizyolojik tepki eğilimlere yol açar. Örneğin, bir kişi bir

doktordan kötü bir haber aldığında (duygu uyandıran bir durum), fizyolojik bir tepki kalp atış hızının artması ve / veya kasların gerilmesi olabilir ve bu da kişinin birçok farklı şekilde yanıt vermesine yol açabilir. Birey, kötü haberle ilgili düşünce ve duygularını bastırmaya çalışabilir veya kötü haberle ilgili duygu ve düşüncelerini kabul ederek bilgiyi olumlu bir şekilde görmeye çalışabilir. Bu örnekte gösterildiği gibi, bu iki farklı yanıt, çeşitli eylemlere yol açabilir. Seçilen yanıtın, muhtemelen tarih, sosyal referans ve modelleme gibi çeşitli faktörlere bağlı olduğu düşünülmektedir. Duygusal tepkinin yörüngesini ve nihai sonucunu değiştirmek için tepki eğilimlerinin de manipüle edilebileceği öne sürülmektedir (Gross, 1998; 2001).

Duygu düzenleme stratejileri olarak da adlandırılan bu tepki eğilimleri, öncül odaklı veya yanıt odaklı olarak kategorize edilebilir (Mauss, Cook, Cheng ve Gross, 2007). Öncül odaklı düzenleme, duygu tepkisi eğilimleri tamamen aktif hale gelmeden önce benimsenen stratejileri ifade eder. Öncül odaklı stratejinin bir örneği bilişsel yeniden değerlendirme olabilir; bu, potansiyel olarak duygu ortaya çıkaran bir durumu, duygusal etkisini değiştirecek şekilde yeniden tanımlamayı içeren bilişsel bir değişim stratejisidir (Gullone ve Taffe, 2012). Bu nedenle, birine bir doktordan kötü bir haber verildiyse, onu olumlu bir şekilde görmeye çalışmak ve haberleri daha anlamlı veya değer odaklı bir yaşam sürmek için bir fırsat olarak görmek bilişsel yeniden değerlendirme örneği olabilir. Bilişsel yeniden değerlendirmenin daha fazla kullanımı, daha olumlu ve daha az olumsuz duygu, daha iyi kişilerarası işlevsellik ve artan genel refah dahil olmak üzere bir dizi fayda ile ilişkilendirilmiştir (John ve Gross, 2004). Bunun tersine, yanıt odaklı duygu düzenleme, devam eden duygusal ifade davranışının engellenmesini içeren bir tepki modülasyonu biçimi olan bastırma sonrasında benimsenen stratejileri ifade eder (Gullone ve Taffe, 2012). Dolayısı ile duygulardan kaçmak söz konusudur. Doktor örneğini tekrar gözden geçirecek olursak, birisi kötü haberle ilgili duygu ve düşünceleri bastırmaya çalıştığında anlamlı bir baskı oluşacaktır. Bastırmanın duygusal ve kişilerarası ilişkilerde bedele mal olduğu gösterilmiştir (Butler, vd., 2003; Tamir, John, Srivastava ve Gross, 2007; Srivastava, Tamir, McGonigal, John ve Gross, 2009). Dolayısı ile sağlıklı bir varoluş için düzgün duygu düzenleme becerilerine ihtiyaç olduğu açıktır. Diğer taraftan sağlıklı duygu düzenleme becerilerinin olumlu kişilik yapılarının ön koşulu olduğunu da ifade edebiliriz.

Kişilik özellikleri, insanların karakteristik düşünce, duygu ve davranışlarını yansıtır. Kişilik özellikleri tutarlılık ve istikrar anlamına gelir. Örneğin dışadönüklük gibi belirli bir özellikte yüksek puan alan birinin farklı durumlarda ve zamanlarda sosyal olması beklenir. Bu nedenle, özellik psikolojisi, insanların zaman içinde ve durumlar arasında kalıcı olan bir dizi temel özellik boyutu üzerinde durdukları yerler açısından birbirlerinden farklı oldukları fikrine dayanır. Çevremizdeki insanları gözlemlediğimizde, bizi ilk etkileyen şey insanların birbirinden ne kadar farklı olduğudur. Bazı insanlar çok konuşkan, bazıları ise çok sessiz. Bazıları aktifken diğerleri oldukça durağandır. Bazıları çok endişelenirken, diğerleri neredeyse hiç endişeli görünmez. Bu kelimelerden birini, çevremizdekileri tanımlamak için "konuşkan", "sessiz", "aktif" veya "endişeli" gibi kelimeleri her kullandığımızda, bir kişinin kişiliğinden bahsetmiş oluyoruz.

Amaç ve Önem

Ebeveynlik tarzı ile kişilik örüntülerini birbirine bağlayan sınırlı araştırma olmasına rağmen, ebeveynlik stili ile bağımlı kişilik ile ebeveynlik stili ve narsisizm arasında bir miktar ilişki bulunmuştur (Bornstein, 1992; Ramsey ve Watson, 1996). Araştırmalar, aşırı korumacı veya otoriter ebeveynlerle büyüyen çocukların bağımlı kişilik özellikleri geliştirme eğiliminin daha yüksek olduğunu bulmuştur (Bornstein, 1992). Başka bir çalışma, hem izin verici hem de otoriter ebeveynliğin narsisistik kişiliğe sahip daha yüksek oranda birey üretme eğiliminde olduğunu bulmuştur (Ramsey ve Watson, 1996). Bu yazarlar, iki ebeveynlik tarzının zıt ebeveynlik stratejilerine sahip olmasına rağmen, genellikle kişilikte aynı sonuçları ürettiklerini ileri sürmüşlerdir. Bu nokta bu iki yapı arasındaki ilişkinin önemi dikkat çekmektedir.

Bu araştırmada, çocuklukta algılanan ebeveyn tutumlarının bireyin kişilik yapılarını ve bilişsel duygu düzenleme stratejilerini ne ölçüde etkilediğini belirleyebilmek amacıyla yapılmıştır. Yapılmış olan bazı araştırmalarda, anne baba tutumu , bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve kişilik yapıları ikili gruplar halinde veya ayrı ayrı incelenmiştir. Bununla birlikte görebildiğimiz kadarıyla bu üç kavramı birlikte değerlendiren bir çalışma literatürde bulunmamaktadır. Bu araştırmada elde edilen sonuçların psikologlara, aile terapistlerine,

ebeveynlere ve bu konu ile ilgilenen diğer kişilere ışık tutması ve farkındalık kazandıracak bir çalışma olması amaçlanmıştır.

Bu çalışma temel olarak bireylerin algıladıkları anne-baba tutumlarının bilişsel duygu düzenleme ve kişilik yapıları arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı algılanan ebeveyn tutumlarının bireyin bilişsel duygu düzenleme stratejileri ile kişilik yapısı arasındaki ilişkisini incelemektir.

Araştırma Soruları

S1: Algılanan ebeveyn tutumlarının bilişsel duygu düzenleme stratejileri arasında bir ilişki var mıdır?

S2: Algılanan ebeveyn tutumları ile kişilik yapıları arasında bir ilişki var mıdır?

S3: Ebeveyn tutumlarının algılanması kişinin cinsiyeti, eğitim düzeyi, yaş grupları gibi demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

S4: Bilişsel duygu düzenleme stratejileri kişinin cinsiyeti, eğitim düzeyi, yaş grupları gibi demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

S6: Kişilik yapıları kişinin cinsiyeti, eğitim düzeyi, yaş grupları gibi demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

S5: Bilişsel duygu düzenleme stratejileri ile kişilik yapılanması arasında bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Hipotezleri

H1.: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumları demografik özelliklerine göre farklılık göstermektedir.

H.1.1.: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumları cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H1.2.: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumları eğitim durumlarına göre farklılık göstermektedir.

H1.3.: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumları aylık gelir düzeylerine göre farklılık göstermektedir.

H1.4.: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumları yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir.

H1.5.: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumları medeni durumlarına göre farklılık göstermektedir.

H1.6.: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumları çalışma durumlarına göre farklılık göstermektedir.

H2: Katılımcıların bilişsel duygu düzenleme stratejileri demografik özelliklerine göre farklılık göstermektedir.

H2.1.: Katılımcıların bilişsel duygu düzenleme stratejileri cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H2.2.: Katılımcıların bilişsel duygu düzenleme stratejileri medeni durumlarına göre farklılık göstermektedir.

H2.3: Katılımcıların bilişsel duygu düzenleme stratejileri eğitim durumlarına göre farklılık göstermektedir.

H2.4.: Katılımcıların bilişsel duygu düzenleme stratejileri aylık gelir düzeylerine göre farklılık göstermektedir.

H2.5.: Katılımcıların bilişsel duygu düzenleme stratejileri yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir.

H2.6.: Katılımcıların bilişsel duygu düzenleme stratejileri çalışma durumlarına göre farklılık göstermektedir.

H3: Katılımcıların kişilik yapıları demografik özelliklerine göre farklılık göstermektedir.

H3.1.: Katılımcıların kişilik yapıları cinsiyetlerine göre farklılık göstermektedir.

H3.2.: Katılımcıların kişilik yapıları medeni durumlarına göre farklılık göstermektedir.

H3.3: Katılımcıların kişilik yapıları eğitim durumlarına göre farklılık göstermektedir.

H3.4.: Katılımcıların kişilik yapıları aylık gelir düzeylerine göre farklılık göstermektedir.

H3.5.: Katılımcıların kişilik yapıları yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir.

H3.6.: Katılımcıların kişilik yapıları çalışma durumlarına göre farklılık göstermektedir.

H4: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumları ile bilişsel duygu düzenleme stratejileri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumları ile kişilik yapıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Katılımcıların bilişsel duygu düzenleme stratejileri ile kişilik yapıları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H7: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumlarının bilişsel duygu düzenleme stratejilerinin oluşması üzerinde anlamlı bir etkisi vardır.

H8: Katılımcıların algıladıkları ebeveyn tutumlarının kişilik yapılarının oluşumu üzerinde etkisi vardır.

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE ALANYAZIN TARAMASI

1.1. Kavram Olarak Duygu ve Duygu Düzenleme

Duygular, önemli olaylar hakkında bir geri bildirim kaynağı olarak ve bu bilidirmeler ışığında vereceği tepkileri etkileyerek kişiler ve çevreleri arasında bir bağ kurar (Scherer, 2015). Duygu aynı zamanda dil kullanımını, bilgi paylaşımını teşvik ederek ve topluluk üyelerinden koruyucu ve destekleyici yanıtlar ortaya çıkararak sosyal iletişimde çok önemli bir rol oynar (Rimé, 2009). Duygusal gelişim, bir bireyin ilk yıllarında bakıcısı tarafından destek mekanizmasını kurulmasını gerektirir. Duygu yönetimi başlangıçta başkaları tarafından üstlenilirken, öz düzenleme yeteneğinin gelişmesi ve olgunlaşmayla birlikte gelişir (Saarni, 2008). İletişim becerileri ile birlikte kendine ve başkalarına ilişkin farkındalık arttıkça, kişinin duyguları ve sosyal beklentileri anlama düzeyi de artar. 2-5 yaşları arasında karşılıklı duygusal iletişim ortaya çıkar (Saarni, 2011). Duygusal yeterlilik için gerekli görevler yaşla birlikte daha karmaşık hale gelir. Ergenlik öncesi döneme kadar çocuklar, sosyal normların beklentilerine uyum sağlamayı, gerçek ve yanlış duygular arasında ayırım yapmayı ve stresli durumları yönetmek için problem çözme becerileri geliştirmeyi öğrenirler (Saarni, 2011).

Duygusal gelişim, gelişimi ve düzenlenmesi için sosyal bağlamla ayrılmaz bir şekilde ilişkilidir (Saarni, 2008). Eisenberg, Cumberland ve Spinrad (1998), duygunun sosyalleşmesine katkıda bulunan faktörlerin sezgisel bir modelini anlatırlar. Çocuğun özellikleri (mizaç, yaş), ebeveyn özellikleri (cinsiyet, kişilik, duygu ile ilgili inançlar), kültürel faktörler (normlar ve değerler) ve durumsal bağlam, bunların tümü belli şekillerde duygu düzenlemenin konusu haline gelmiştir. Birey geliştikçe, sosyal-ilişkisel bağlamlara uygun olarak çeşitli durumlara uygun şekilde yanıt vermek, uyarlanabilir davranışlar ve sosyal bağlantılar ve deneyimler oluşturmak ve sürdürmek için duygularını yönetmesi gerekir (Wang, Vujovic, Barrett ve Lerner , 2015). Bu nedenle duygu düzenleme, insan gelişiminin çok önemli bir parçasıdır (Wang vd, 2015).

Hayatta başarılı bir şekilde var olmak için, bireylerin duygularını sosyal açıdan uygun bir şekilde yönetme yeteneğine sahip olmaları önemlidir. Bu duygu yönetime yeteneği genellikle duygu düzenleme olarak adlandırılır. Daha spesifik olarak, duygu düzenleme,

durumsal ve anlık talepleri karşılamak, kişisel hedeflere ulaşmak için duygusal deneyimleri ve ifadeleri modüle eden, engelleyen ve geliştiren davranışlar, beceriler ve stratejiler olarak tanımlanır (Calkins & Hill, 2007). Duygu düzenlemenin, zihinsel sağlığın artması , fiziksel sağlık ve iş performansı dahil olmak üzere sağlıklı ve uyarlanabilir psikososyal ve duygusal işleyişi kolaylaştırdığı gösterilmiştir (Diefendorff, Hall, Loard & Streat, 2000).

Duygusal düzenlemenin sonuçlarını ve gelişimsel etkilerini ele almadan önce düzenleme mekanizmasını ve işleyişini kısaca incelemek yerinde olacaktır. Duygu üretim ve yönetim sürecinin başlangıcında birey, duygu uyandıran durumlardan veya uyarlardan gelen ipuçlarını gözlemler. Bu gözlemler, nihayetinde duruma ya da uyarana ya uyarlanabilir ya da uyumsuz tepkilere katkıda bulunan davranışsal ya da fizyolojik tepkilere yol açar. Örneğin, bir kişi bir doktordan kötü bir haber aldığı anda (duygu uyandıran bir durum), fizyolojik bir tepki kalp atış hızının artması ve / veya kasların gerilmesi olabilir ve bu da kişinin birçok farklı şekilde yanıt vermesine yol açabilir. Birey, kötü haberle ilgili düşünce ve duygularını bastırmaya çalışabilir veya kötü haberle ilgili duygu ve düşüncelerini kabul ederek bilgiyi olumlu bir şekilde görmeye çalışabilir. Bu örnekte gösterildiği gibi, bu iki farklı yanıt, çeşitli eylemlere yol açabilir. Seçilen yanıtın, muhtemelen tarih, sosyal referans ve modelleme gibi çeşitli faktörlere bağlıdır. Duygusal tepkinin yörüngesini ve nihai sonucunu değiştirmek için tepki eğilimlerinin de manipüle edilebileceği öne sürülmektedir (Gross, 1998; 2001). İşte bu tepkiler ya da tepki eğilimleri duygu düzenleme stratejileri olarak adlandırılır.

Mauss, Cook, Cheng ve Gross (2007) bu stratejileri öncül odaklı ve yanıt odaklı olmak üzere sınıflandırır. Öncül odaklı düzenleme, duygu tepkisi eğilimleri tamamen aktif hale gelmeden önce benimsenen stratejileri ifade eder. Öncül odaklı stratejinin bir örneği olarak bilişsel yeniden değerlendirme hali verilebilir; ve bu, potansiyel olarak duygu ortaya çıkaran bir durumu, duygusal etkisini değiştirecek şekilde yeniden tanımlamayı içeren bilişsel bir değişim stratejisidir (Gullone ve Taffe, 2012). Bu nedenle, birine bir doktordan kötü bir haber verildiyse, bilişsel yeniden değerlendirme örneği, onu olumlu bir açıdan görmeye çalışmak ve haberleri daha anlamlı veya değer odaklı bir yaşam sürmek için bir fırsat olarak görmek olabilir. Bilişsel yeniden değerlendirmenin bir strateji olarak daha fazla benimsenmesi ve kullanılması, daha fazla olumlu duygu ve daha az olumsuz duygu, daha iyi

kişilerarası işlevsellik ve genel iyi oluŖta artış dahil olmak üzere bir dizi fayda ile ilişkilendirilmektedir (Hofmann, Heering, Sawyer ve Asnaani, 2009; John ve Gross, 2004). Diğer taraftan, tepki odaklı duygu düzenleme, duygusal ifade davranışının engellenmesini içeren bir tepki modülasyonu biçimi olan bastırma stratejileri ifade eder (Gullone ve Taffe, 2012). Doktor örneğini tekrar gözden geçirecek olursak, birisi kötü haberle aldığında ilgili duygu ve düşünceleri bastırmaya çalıştığında tepki odaklı düzenleme stratejisi kullanmış olur. Bastırmanın duygusal ve kişilerarası sorunlara yol açtığı çokça ifade edilmektedir (Butler, vd., 2003; Srivastava, Tamir, McGonigal, John ve Gross, 2009). Duyguyu düzenlemede başarısızlık veya uygun olmayan düzenleme stratejileri kullanmak, psikolojik sorunların temel özellikleridir (Gross, 2002; Gross ve Jazaieri, 2014). Yetişkinlerde duygu düzenleme güçlükleri, birçok duygusal bozukluğun, depresyon, anksiyete, bipolar ve kişilik bozukluklarının temelini oluşturmaktadır (Jazaieri vd., 2013; Linehan, 1993).

1.1.1. Duygu Düzenleme Stratejileri

Duygu düzenleme ile ilgili farklı tanımlar mevcuttur. Duygu düzenlemenin birbiriyle örtüşen birkaç tanımı arasında tutarlı ve temel özellikler arasında, sosyal olarak kabul edilebilir bir şekilde bir hedefe veya istenen sonuca ulaşmak ve duygusal dengeyi sürdürmek için bilinçli veya bilinçsiz duygusal tepkileri izlemek ve değiştirmek için stratejilerin kullanılması bulunmaktadır (Calkins & Leerkes, 2004; Gross ve Jazaieri, 2014; Zeman, Cassano & Adrian, 2013). Duyguyu düzenlemek için çeşitli stratejiler kullanılabilir. Duygu düzenlemeyi çevreleyen araştırmaların çoğu, Gross (1998) tarafından ortaya atılan ve yakın zamanda güncellenen (Gross, 2015) erken bir duygu düzenleme modelinden doğmuştur.

Gross'un (1998) duygu düzenleme süreci modeli yaygın olarak kullanılan bir modeldir. Kullanılan strateji doğrusal bir yapıya sahiptir ve duygu durumunun seçilmesi ile başlayan ve tepki verilmesi sonlanan bir süreci tarif eder. Bu doğrusal süreçte kullanılan stratejiler sırası ile durum seçimi, modifikasyon, dikkati yönlendirme, bilişsel değişim ve tepki modülasyonudur. Bu mekanizmada durum seçim, ve durumsal modifikasyon, üretilcek duygu tipini belirlemek için dış çevrenin seçimini veya kontrolünü içerir (Gross, 1998; Gross ve John, 2003). Duygu üretilmeye başlandığında, kişinin dikkatini duyguyu değiştirmeye nasıl yönlendirdiğini içeren dikkat dağıtımı devreye girer. Bilişsel değişim,

bireylerin duygu uyandıran durumu nasıl anlamlandırdığı veya yorumladığı ile ilgili süreçtir. Son olarak yanıt modülasyonu, duygunun fizyolojik hissi ve davranışsal gösterimini yönetme girişimlerini ifade eder (Gross ve Jazaieri, 2014).

Bu modeli kullanarak yapılan araştırmalar, bilişsel değişime ve tepki modülasyonuna odaklanmıştır. Bilişsel değişim, bir durumu yeniden değerlendirme ve problem çözme gibi stratejileri içerir. Tepki modülasyon stratejileri, ifadenin veya duygu deneyiminin bastırılmasını içerebilir (Gross, 1998). Kendine zarar verme ve aşırı yeme aynı zamanda bir tepki modülasyon stratejisinin örnekleridir, egzersiz başka bir örnek olabilir (Jazaieri vd, 2013).

Webb, Miles ve Sheeran (2012) duygu düzenleme stratejileri inceleyen 306 deneysel çalışmayı içeren yaptıkları meta-analizde, genel olarak bilişsel değişimin duygu sonuçlarını değiştirmede davranışsal ve fizyolojik tepkileri değiştirme girişimlerinden daha etkili olduğunu bulmuşlardır. Özellikle, uyaranları ortaya çıkaran duyguyu yeniden değerlendirmenin başarılı bir duygu modülasyon stratejisi olduğunu bulmuşlardır. Olayla ilgili duygu veya düşüncelerin deneyimini bastırmanın etkili bir strateji olmadığını ifade etmişlerdir. Dolayısı ile yapılan araştırmalar stratejilere odaklanmış ve özellikle etkin stratejilerin belirlenmesi noktasına yoğunlaşmıştır.

Yetişkinlerde psikopatoloji ve psikolojik iyi oluş ile bağlantıları nedeniyle en çok dikkat çeken iki strateji vardır. Bir bilişsel değişim stratejisi olarak bilişsel yeniden değerlendirme ve bir yanıt modülasyonu olarak dışavurumcu bastırma bu iki stratejidir (Gross ve Thompson, 2007; Gross ve John, 2003). Bilişsel yeniden değerlendirme olumsuz duygusal etkiyi azaltmak için duygusal uyaranların yeniden yorumlanmasını içerir. Bastırma duygusal davranışın engellenmesidir (Gross ve John, 2003). Yeniden değerlendirme olumsuz duygulanımı azaltıp olumlu duyguyu artırırken, bastırmanın fizyolojik uyarılmayı artırdığı, hafızayı bozduğu ve olumlu duygusal deneyimi azalttığı bulunmuştur (Gross, 2002; Goldin, McRae, Ramel ve Gross, 2008).

Bastırmanın duygusal deneyimi gerçekten azaltıp azaltmadığına dair karışık bulgular vardır (Gross, 2002). Bazı kanıtlar, olumsuz duygu deneyiminde yeniden değerlendirme ile aynı seviyede olmasa da bir azalma olduğunu öne sürmektedir (Goldin vd, 2008). Diğer

araştırmalar, baskılayıcıların daha az olumsuz duygu gösterebildiğini, ancak genel olarak daha fazla deneyim yaşadığını göstermektedir (Gross ve John, 2003). Duygu ifadesini azaltmanın önemli bir sosyal sonucu, diğeri bireylere yardımcı olmak veya rahatlamak için gerekli belirtileri azaltması veya ortadan kaldırmasıdır. Bunun destek alma üzerinde etkisi olması muhtemeldir. Yeniden değeriendirmeyi kullananlar, hem olumsuz hem de olumlu duyguları paylaşma eğilimindedir ve duygu görüntülerini bastırma eğiliminde olanlara göre arkadaşları tarafından daha çok sevilir (Gross ve John, 2003).

Yetişkin çalışmalarında baskılamının artması psikopatolojik semptomlarla ilişkilendirilirken, yeniden değeriendirme olumlu sonuçlarla ilişkilidir (Aldao vd, 2010; Cutuli, 2014). Öfkenin bastırılması, 8-11 yaş arası çocuklarda görülen depresyon belirtileriyle de ilişkilendirilmiştir (Zahn-Waxler, Klimes-Dougan ve Slatery, 2000). 9-15 yaşları arasında depresif belirtileri daha yüksek olanlar, bir duygu düzenleme stratejisi olarak bastırmayı tercih etmişlerdir (Hughes, Gullone, Watson, 2011). Gullone ve Taffe (2011) cinsiyet ve yaş grupları arasında (10-18 yaş) bastırmanın depresyon puanları ile orta derecede pozitif bir ilişkisi olduğunu bulmuşlardır. Düşük veya yüksek depresif semptomları olan ergenlerin (12-16 yaş) karşılaştırıldığı bir çalışmada, daha düşük seviyelerde depresif belirtilere sahip olanlar, kendilerinin duygu düzenleme stratejileri olarak önemli ölçüde daha fazla yeniden değeriendirme ve daha az bastırma kullandıklarını belirtmişlerdir (Betts, Gullone ve Allen, 2009). Bununla birlikte, yeniden değeriendirmenin depresyon ile zayıf bir negatif ilişkiye sahip olduğu (Aldao vd., 2010) ve yalnızca baskılama gibi diğeri uyumsuz stratejilerin varlığının psikopatolojinin yordayıcısı olduğu gösterilmiştir (Aldao ve Nolen-Hoeksema, 2012). Bu nedenle, hem baskılamayı hem de bilişsel yeniden değeriendirmeyi incelemek, tek başına bir stratejiyi incelemekten daha iyi sonuçlara yol açabilir.

Özet olarak, bilişsel yeniden değeriendirmenin ve özellikle bastırmanın yaşam boyu esenlik ve psikopatolojide önemli rolleri olduğu gösterilmiştir. Ergenlikte duygu düzenleme stratejileri olarak ele alınmışlardır, ancak bu stratejilerin bu gelişimsel dönemler boyunca nasıl geliştiğı ve değeriştiğı açık değildir. Bilişsel yeniden değeriendirme artabilir veya sabit kalabilirken, bazı kanıtlar baskılamının yaşla birlikte azaldığını düşündürmektedir.

1.2. Kişilik ve Özellikleri

1.2.1. Kişilik Nedir?

Sosyal psikoloji ve kişilik psikolojisi alanı, genel kişilik özelliklerini niteliksel olarak farklı kategorilerden ziyade iki kutuplu ve boyutsal yapılar olarak ele alır (Cain, Pincus ve Ansell, 2008; Widiger ve Trull, 2007). Kişilik özellikleri, zaman içinde niceliksel olarak hem artışlar hem de düşüşler gösterir ve çocukluktan yetişkinliğe kadar belirli bir istikrarı yakalar (Caspi, Roberts ve Shiner, 2005; Roberts ve DelVecchio, 2000). Kavramsal olarak popülasyon içerisinde normal dağılım gösterdikleri varsayımından dolayı, özellikler insanlar arasındaki ve kişilik bozuklukları içindeki bireysel farklılıkları açıklamada yararlıdırlar (Livesley, 2001). Özelliklerin genellikle boyutsal olduğu, uyarlanabilir ve uyumsuz işleyiş sergilediği varsayılır. Kişilik özelliklerinin uç noktalarında esneklik azaldığında uyumsuzluk problemleri ortaya çıkar (Clark, 2007; Widiger, 2005). Bu uyumsuz davranışların normal kişilik özellikleri aracılığı ile anlaşılmasına ve yordanmasına ilişkin birçok farklı araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda ön plana çıkan ve verilerin en çok desteklediği model Beş Büyük Kişilik özellikleri ya da Beş Faktör modeli olarak bilinen model olmuştur (Costa ve Widiger, 2001; Young, 2008).

Dışadönüklük, uyumluluk, vicdanlılık, nevroitiklik ve deneyime açıklık, Büyük Beş'i oluşturan geniş üst düzey kişilik özellikleridir. Beş Büyük kişilik modeli, insanların kendilerini ve başkalarını nasıl tanımladıklarını anlamak için dil odaklı bir yaklaşım olarak başlayıp şimdi 50 farklı kültürdeki yetişkinlerde tanımlamakta kullanılmaktadır (John ve Srivastava, 1999; Livesley, 2001). Beş Büyük kişilik özelliği, doğası gereği ortogonal ve bipolardır; kişiden kişiye Beş Büyük'teki profiller benzersiz olabilir. Ergenlikte daha sonra ortaya çıkan deneyime açıklık haricinde, kültürler arası araştırmalar, Büyük Beş'in üç yaş gibi erken ortaya çıktığını, çocukluk ve ergenlik boyunca nispeten ılımlı bir istikrar gösterdiğini ortaya koymaktadır (Caspi ve Shiner, 2006 ; Shiner, 2009; Tackett, 2006). Bazı araştırmacılar ayrıca Büyük Beş özelliğın zaman içinde değişmeyen doğuştan gelen genetik eğilimler olduğunu ileri sürmektedir (McCrae & Costa, 2003). Bununla birlikte, kişilik ile sosyal faktörler arasında bir ilişkinin olması akla daha yatkın gelmektedir (Wood ve Roberts, 2006). Özelliklerin daha genç yaşlarda daha esnek olduğu ve yaşla birlikte istikrarın arttığı

varsayımı, gelişimin erken dönemlerinde kişilik özelliklerinin araştırılmasının önemine dikkat çekmektedir.

Peki bu Beş Büyük özellik gerçekten ne anlama gelmektedir? Bir kısıtlama mekanizması olarak da işleve gören vicdanlılık, hedefe yönelik, görevine bağlı ve planlı olma eğilimidir ve ayrıca sosyal olarak belirlenmiş norm ve kuralları takip etme, hazzı erteleme ve dürtüleri kontrol etme becerisini tanımlar (John ve Srivastava, 1999). Vicdanlılık, organizasyon ve öz disiplinin becerileri ile ilişkidir ve kişinin kendi kendini düzenleme ve yönetme ile ilgili anlık dürtüler yerine uzun vadeli hedeflere odaklanma becerilerini ve yeteneklerini içerir (Shiner, 2009). Aşırı uçlardaki vicdanlılık çoğu zaman patolojik bir hal olarak ele alınır. Yüksek vicdanlılık kompulsivite, katılık ve mükemmeliyetçilik olarak görülürken, düşük seviyeler umursamazlık, aşırı risk alma, dürtüsellik ve sorumsuzluk olarak ifade edilmektedir (Henry, Caspi, Moffitt, Harrington, & Silva, 1999; Lynam vd, 2000).

Nevrotiklik, anksiyete, kızgınlık-düşmanlık, sinirlilik, depresyon, özbilinç, dürtüsellik ve strese karşı savunmasızlık gibi olumsuz duyguları ve duygulanımı deneyimlemeye yatkınlığı ifade etmektedir (John ve Srivastava, 1999). Yüksek düzeyde nevroitik çocuklar ve ergenler genellikle endişeli, savunmasız, gergin, kolayca korkan, suçluluk duygusuna yatkın, karamsar, hayal kırıklığı toleransı düşük, başkalarıyla ilişkilerinde güvensiz ve stres altında kolayca "dağılmaya" yatkın olarak tanımlanmaktadır (Shiner, 2009) . Bunun tersine, duygusal istikrar, nispeten sakin, rahat ve güvende olma eğilimini gösterir (Miller ve Pilkonis, 2006). En aşırı patolojik uçta, nevroitiklik şiddetli duygusal değişkenlik, duygusal sıkıntı, güvensiz bağlanma, depresyon, düşük hayal kırıklığı toleransı ve zayıf veya uyumsuz başa çıkma stratejileri (örneğin, madde bağımlılığı) ile ifade edilmektedir (Shiner, 2009). Son derece düşük seviyede nevroitiklik olan kişi ise korku (örneğin zarardan kaçınma gibi) ve endişeden yoksun olabilir, çok az duygusal sıkıntı yaşayabilir.

Dışadönüklük, sosyal ve maddi dünyaya enerji ve hareketle yaklaşılmasıyla karakterize edilmekte ve sıcaklık, dışavurumculuk, girişkenlik, heyecan arayışı, olumlu duygusallık ve kişi odaklı olma gibi özellikleri içermektedir (John ve Srivastava, 1999). Düşük dışadönüklük sessiz, çekingen, mesafeli ve görev odaklı olma eğiliminde olan

bir kişiyi işaret etmektedir (John ve Srivastava, 1999). Patolojik uç noktalarda, dışadönüklük, bir uçta riskli ve yoğun duygu arama veya ödöl arama davranışı olarak ifade edilebilirken, diğeri uçta aşırı geri çekilme, aşırı utangaçlık, ayrılma, olumlu duyguları yaşama becerisinde bozulma, düşük kişilerarası sıcaklık ve aşırı temkinli engellenmiş gibi davranışları işaret etmektedir.

Dışadönüklük gibi uyumluluk da kişilerarası bir eğilimdir ve toplum yanlısı, sıcak, bağışlayıcı, empatik, açık ve komünal olma eğilimidir (John ve Srivastava, 1999). Düşük düzeyde uyumluluk, manipölatif, alaycı, kaba, işbirlikçi olmayan ve şüpheli olma eğilimini ifade etmektedir. Patolojik olarak düşük uçta uyumluluk saldırganlık, intikam, duygusuzluk, güvensizlik ve hak sahibi olma arzusu gibi halleri ifade edebilmektedir (Shiner, 2009). En üst düzeyde ise, itaatkarlık, bağımlılık, aşırı itaat, reddedilme duyarlılığı ve kararsızlık olarak görölmektedir.

Son olarak, deneyime açıklık ya da sadece açıklık, bireyin entelektöl merakını, özgünlüğünü, yaratıcılığını ve estetik ve yeniliğeri olan takdirini ifade etmektedir (John ve Srivastava, 1999). McCrae ve Costa (2003), duygulara açıklık, yeni fikirler, düşüncenin esnekliğı, değeri ve fanteziye girmeye hazır olma gibi özelliklere dayanarak, deneyime açıklığı, kendi iyiliğı için proaktif deneyim arayışı ve deneyimi takdir etme olarak tanımlamaktadırlar. Deneyime açık olma konusunda düşük puanlama, muhafazakâr, geleneksel ve pratik olma eğilimini göstermektedir. Açıklık yapısı çocuklarda tutarlı bir şekilde bulunmaz ve ergenlik döneminde daha sonra ortaya çıktığı düşünölmektedir (Caspi ve Shiner, 2006; Shiner ve Caspi, 2003).

Özetle, araştırmalar, Beş Büyük kişilik özelliğinin saldırganlık ve anti-sosyal davranışla farklı şekillerde ilişkilendirilen geniş boyutlar olduğunu göstermektedir. Genel olarak, azalan sırada saldırganlık ve anti-sosyal davranışla en güçlü ilişkiler düşük uyumluluk, düşük vicdanlılık, yüksek nevrotiklik ve yüksek dışadönüklüktür. Anti-sosyal ve saldırgan davranışlarla olan ilişkilere ek olarak, Beş Büyük özelliğinin DSM-V'teki kişilik bozukluklarını ve bunlarla ilişkili patolojiyi yeterince yakından ilişkili olduğı iddia edilmektedir (Widiger ve Costa, 2002).

1.2.2. DSM V ve Patolojik Kişilik Özellikleri

Yukarıda ifade edilen kişilik özelliklerinin uç noktalarında ortaya çıkan psikopatoloji, özellikle kişilik bozuklukları alanıyla yakından ilişkilidir. Kişilik bozukluğu yaklaşımı kategorik bir yaklaşımdır. Araştırmacılar Beş Büyük kişilik özelliğinin mevcut kişilik bozukluklarını yeterince yordadığını ve Beş Büyük'ün kişilik bozukluklarıyla karşılaştırılabilir olduğunu ve patolojik işleyişi öngördüğünü öne sürmektedirler (Clark, 2007; Miller vd, 2010; Widiger & Costa, 2002). Öyle ki bu bulgular ve paralelinde gelen akıl yürütme çizgisi, kategorik kişilik bozukluklarının DSM-IV-TR'den çıkarılmasına ve bunun yerine büyük ölçüde Beş Büyük kişilik özelliklerine dayanacak boyutsal bir kişilik modelinin uygulanmasına yol açmıştır. (Widiger ve Costa, 2002; Widiger ve Trull, 2007).

Kişilik bozuklukları, çoğu sosyal ortamda devam eden, hayat hakkında uyumsuz düşünme ve etkileşim biçimleriyle karakterize edilir. Kişilik bozuklukları oldukça yaygın zihinsel bozukluklar arasındadır (Grant vd, 2004; Lenzenweger, Lane, Loranger ve Kessler, 2007). DSM-5 Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabında on kişilik bozukluğu listelenmektedir: paranoid, şizoid, şizotipal, anti-sosyal, sınırda kişilik, histriyonik, narsisistik, çekingen, bağımlı ve obsesif-kompulsif (APA, 2014). Yaygın semptomlar arasında kişilerarası zorluklar, paranoya, başkalarını manipüle etme, algısal çarpıklıklar ve duygusal istikrarsızlık bulunmaktadır.

Kişilik bozuklukları, ilk basımından bu yana DSM sınıflandırma sisteminin bir parçası olmuştur. DSM' I de (APA, 1952), üç tipte kategorize edilen on bir kişilik bozukluğu mevcuttu: kardinal kişilik tipleri (yetersiz, şizoid, siklotimik ve paranoid), kişilik özellik bozuklukları (duygusal olarak dengesiz, pasif-agresif ve kompulsif) ve sosyopatik kişilik bozuklukları (anti-sosyal, asosyal, cinsel sapma ve bağımlılıklar). DSM-II (APA, 1968), üç türü ortadan kaldırır ve bunun yerine 10 spesifik kişilik bozukluğunu listeler: paranoid, siklotimik, şizoid, patlayıcı, obsesif kompulsif, histerik, astenik, anti-sosyal, pasif agresif ve yetersiz. DSM-III (1980) 11 kişilik bozukluğunun için her biri için özel kriterler getirir ve bunları üç küme halinde düzenler: Küme A, tek veya eksantrik (paranoid, şizoid ve şizotipal); Küme B, dramatik ve duygusal (Histriyonik, narsisistik, anti-sosyal, ve sınırda kişilik); ve Küme C, endişeli veya korkulu (çekingen, bağımlı, kompulsif ve pasif-agresif). DSM-IV (APA, 1994), kişilik bozuklukları kategorisini büyük ölçüde değiştirmez ve yalnızca pasif-

agresif bozukluğunu kaldırıp, Ek B'ye yerleştirir. DSM-IV-TR (APA, 2002), kişilik bozukluklarını ve kriterlerini değiştirmeden basitçe bilgi notu ekler. Bölüm II'de, ruhsal bozuklukların resmi olarak onaylanmış kavramsallaştırmaları, DSM-V (APA, 2014) bozukluk kriterlerini değiştirmeden ve Ek B'de bulunan kalan tüm kişilik bozukluklarını çıkarır. Genel olarak, kişilik bozuklukları her zaman değişen bir bileşen olmuştur.

Bugün hali ile farklı sınıflara ayrılmış 10 kişilik bozukluğundan söz etmek mümkündür. Herhangi bir tanı almadan önce kişinin DSM V'de ifade edilen genel kriterleri sağlaması gerekir. Ancak genel kriterler sağlandıktan sonra uzmanlar her bozukluğun kendi kriterlerini dikkate alarak bir tanı koyarlar. Tanılar sınıflara ayrılan kişilik bozuklukları üzerinden konur. A, B ve C olmak üzere üç küme mevcuttur.

A Kümesi kişilik bozuklukları tuhaflıkları veya eksantriklikleri ile kategorize edilir. Paranoid kişilik bozukluğu, başkalarının güdülerinin kötü niyetli olarak yorumlama ve başkalarına güvensizlik ve şüpheyle belirtilir (DSM-V, 2014). Bu bireyler genellikle düşmanca ve soğuk görünürler ve genellikle çevrelerindeki kişileri kontrol etmeye ihtiyaç duyarlar, bu da olumlu kişiler arası ilişkileri sürdürmeyi zorlaştırır. Şizoid kişilik bozukluğu, ilişkilerden kopma ve sosyal ortamlarda sınırlı bir duygu yelpazesi gösterme eğilimindedir (DSM-V, 2014). Tanı alan kişiler, yakınlık kurma eğilimi göstermez ve sosyal ilişkilerden pek tatmin olmuyor gibi görünürler; ayrıca yönsüz ve odaksız olduklarından mesleki zorluklarla karşılaşır. Şizotipal kişilik bozukluğu, algısal bozulmalar ve aşırı derecede eksantrik davranışların yanı sıra yakın ilişkilerde duyulan rahatsızlık ve azalmış kapasite ile belirlenirler (DSM-V, 2014). Bozukluğu olan yetişkinler, sosyal durumlardan aşırı derecede rahatsızdır ve bu kaygı, ortamda geçirilen zamanın artmasıyla azalmaz. Yalnız zaman geçirmeyi tercih ederler, ancak kişilerarası etkinlik eksikliğinden dolayı mutsuz olduklarını ifade edebilirler.

B Kümesindeki dört bozukluk dramatik, duygusal ve istikrarsız bilişler ve davranışlarla karakterize edilir. Anti-sosyal kişilik bozukluğu özellikleri, başkalarının haklarını göz ardı etmeyi ve ihlal etmeyi içerir (DSM-V, 2014). Sorumsuz olma eğilimindedirler ve sıklıkla başkalarının duygularına karşı empatiden yoksundurlar. Sınırdaki kişilik bozukluğu, kişilerarası ilişkilerde, öz imgede ve duygulanımda bir dengesizlik

örüntüsü içerisinde oldukları ve dürtüsel olarak karakterize edilirler (DSM-V, 2014). Bu bozukluğu olan bireyler, bir hedefe ulaşmaya yaklaştıklarında kendilerini zayıflatabilir ve kendilerine zarar veren davranışlar gösterebilirler. Histriyonik kişilik bozukluğu, aşırı duygusallık ve dikkat çekme davranışları ile karakterize edilir ve bozukluğu olanlar uygunsuz şekilde baştan çıkarıcı şekillerde hareket edebilir (DSM-V, 2014). Histriyonik bireyler rutinlerde zorluk çekerler ve sürekli olarak ilgi odağı olmayı arzu ederler. Narsistik kişilik bozukluğu, aşırı büyüklük, başkalarının onlara hayran olma ihtiyacı ve çarpıcı bir empati eksikliği ile karakterize edilir (DSM-V, 2014). Eleştiriye duyarlı olabilirler, öfkeyle veya endişeyle tepki verebilirler ve depresif bir ruh hali yaşayabilirler.

C Kümesindeki üç bozukluk, endişeli ve korkulu bilişler ve davranışlarla karakterize edilir. Çekingen kişilik bozukluğu, sosyal engelleme, düşük benlik saygısı ve başkalarının eleştirisine aşırı duyarlılık modelidir (DSM-V, 2014). Tanı alan bireyler, eleştirilmekten veya reddedilmekten korktukları için başkalarının hareketlerini ve ifadelerini çok iyi takip ederler. Genellikle utangaç, çekingen ve izole olarak tanımlanırlar. Bağımlı kişilik bozukluğu, sıkı sıkıya tutunma ve yoğun bir ihtiyaç ile karakterize edilir (DSM-V, 2014). Bozukluğu olanlar kendilerinden şüphe etme, yeteneklerini küçümseme ve kendilerini "aptal" olarak görme eğilimindedir. Koruma ve rehberlik için başkalarına güvenirler. Obsesif-Kompulsif kişilik bozukluğu, açıklık, verimlilik ve esneklik pahasına düzen, mükemmellik ve kontrol üzerine bir sabitleme ile karakterize edilirler (DSM-V, 2014). Bu tanıyı alan bireyler, fiziksel veya kişilerarası bir durumu kontrol edemediklerinde muhtemelen üzülmeye veya öfkelenme eğilimi gösterirler. Sınırlı duygulanım ifade edebilir, karar vermede zorluk yaşayabilir ve çoklu görevlerde zorlanabilirler. DSM-V'teki tanım ve teşhis kriterlerinin kanıtladığı gibi, kişilerarası işlev bozukluğu, kişilik bozukluklarının temel bir yönüdür; teşhis konulan bireyler genellikle başkalarıyla sağlıklı ve uyumlu ilişkiler sürdürmekte çok zorlanırlar.

Kişilik bozuklukları, farklı klinik sendromlar olarak tanımlanırlar ve on kişilik bozukluğu için kategorik bir sınıflandırma sistemi içeren DSM-V kullanılarak teşhis edilir. Kişilik bozukluklarının kategorik sınıflandırmasının iyi belgelenmiş birçok sınırlılığı vardır. Herhangi bir kişilik bozukluğunun teşhisi, kişilik bozukluğu için genel kriterleri ve her bozuklukta spesifik kriterleri içerir. Herhangi bir kişilik bozukluğunun teşhisi için, bireylerin bozukluğa göre farklılık gösteren belirli kriter eşiklerini karşılaması gerekir.

Mevcut sınıflandırma sisteminde, kişi davranışlarında birden fazla bozukluk için kriterleri karşılayan semptomları onaylandığında, kişilere birden fazla kişilik bozukluğu tanısı konulabilmektedir (DSM-V, 2014). Bu meydana geldiğinde, kriterleri karşılayan tüm kişilik bozuklukları o birey için önem sırasına göre tanı olarak listelenmektedir (DSM-V, 2014). Araştırmalar, kişilik bozukluklarının tanısız olarak birlikte ortaya çıkmasının çok yaygın olduğunu ve çoğu kişinin, özellikle tedavi arayan popülasyonlarda iki veya daha fazla kişilik bozukluğu kriterlerini karşıladığını göstermiştir (DSM-V, 2014; Bornstein, 1998; McGlashan vd., 2000). Kişilik bozuklukları arasındaki komorbidite, kişilik bozuklukları kümelerinin hem içinde hem de kümeleri arasında mevcuttur (Grant, Stinson, Dawson, Chou ve Ruan, 2005). Bu da mevcut sistemin bir bireyin kişilik patolojisini kavramsallaştırmanın en iyi yolu olmayabileceğini düşündürmektedir. Diğer bir sınırlama, kişilik patolojisinin yetersiz kapsamı ile ilişkilidir. Öyle ki, bireyler kişilik patolojisine bağlı önemli bir bozulmaya sahip olabilirler, ancak mevcut on tanıdan birine de uymayabilirler. Mevcut on kategorinin yetersiz kapsamına ek olarak, her tanıdaki heterojeni bir başka sorunlu alandır (Widiger ve Trull, 2007). Aynı kişilik bozukluğuna sahip iki kişinin vaka sunumu, özellikle birkaç ortak semptomu varsa veya hiç yoksa, büyük ölçüde farklı olabilmektedir.

1.3. Ebeveynlik Tutumları

Ebeveynler, çocukların sosyal gelişiminde kilit bir rol oynar. Bir çocuğun birincil bakıcısı olarak ebeveynler, temelde çocuklarının hayatta kalmasına, sosyalleşmesine ve eğitimine yatırım yaparlar (Bornstein, 2006). Ebeveynler, bir çocuğun hayatında bir bakıcı, koruyucu ve öğretmen gibi birçok farklı rol oynarlar ve bu roller aracılığıyla ebeveynler çocuklarının bilişsel, davranışsal, sosyal ve duygusal gelişimine katkıda bulunurlar (Luyckx vd, 2011). Ebeveynlerin sahip olduğu en önemli görevlerden biri, çocuklarını toplumun işlevsel ve katkıda bulunan üyeleri olmaya hazırlamalarıdır. Ebeveynlik konusuna ilişkin çeşitli yaklaşımlar vardır. Bu nedenle araştırmacılar, çocukları toplumda gelişmeye hazır yetkin bireyler haline getirmede ebeveynlere yardımcı olmak için farklı ebeveynlik yaklaşımlarını araştırmakla meşgul olmuşlardır.

Ebeveynlik davranışlarına ve uygulamalarına ve bunların çocuk gelişimine nasıl katkıda bulunduğu odaklanmış çok sayıda araştırma vardır (Aunola ve Nurmi, 2005;

McLeod, Wood ve Weisz, 2007). Ebeveynlik davranışlarını ve uygulamalarını kavramsallaştırmanın ve incelemenin en yaygın ve yaygın olarak kabul edilen yollarından biri, bir tipoloji kullanmaktır. Tipolojiler, niteliksel olarak farklı ebeveynlik faktörleri kombinasyonlarından oluşur. Araştırmacılar, ebeveynlerin çeşitli ebeveynlik davranışları ve uygulamaları kullandığını ve bu nedenle birden fazla ebeveynlik faktörünün toplu etkilerini göz önünde bulundurmaya tercih eden yaklaşımlar kullanışlardır (Stewart ve Bond, 2002). Bu nedenle, ebeveynlik davranışlarının bir kombinasyonunu (tipoloji) incelemek, ebeveynlik eylemlerinin ve bunların çocuğun gelişimiyle nasıl bağlantılı olduğunun incelenmesi daha doğru bir resmini betimelem potansiyeline sahiptir (Darling, 1999). Diana Baumrind'in ebeveynlik tarzları tipolojisi (Baumrind, 1967; 1971) bu yaklaşımlar arasında önemli olanlardandır. Baumrind'in yaklaşımı, son 50 yıldır ebeveynlik tarzlarını değerlendirmek için kullanılan üç ebeveynlik boyutuna dayanır: sıcaklık, kontrol ve özerklik desteği (Skinner, Johnson ve Snyder, 2005). Ebeveynlik ve çocuklar zamanla değişse ve ebeveynlik stilleri uzun yıllardır çalışılsa da halen araştırma ihtiyacı bulunmaktadır.

Ebeveynler, çocukların gelişiminde ve psikolojik uyumunda önemli bir sosyalleştirme gücüdür (Bornstein, 2012). Ebeveynlerin çocukların gelişimsel sonuçlarındaki rolüne dair mevcut araştırmalar tarihsel olarak öncelikle annelere odaklanmıştır. Annelerin, çocuklarının nihai uyumundan ve gelişimden babalardan çok sorumlu olduğu varsayılmıştır (Phares, 1999). Çocuklarının uyum ve sosyo-duygusal gelişiminde babaların rolü üzerine önemli ölçüde daha az araştırma yapılmıştır; ancak, gelişen bir literatür babaların ebeveynliğe katkılarını dikkate almaya başlamıştır (Cabrera, Tamis-LeMonda, Bradley, Hofferth ve Lamb, 2000; Davison, Charles, Khandpur ve Nelson, 2017; Lamb, 2000).

Ebeveynlerin çocuk yetiştirmeye ve aile yaşamına yönelik tutumları, bir çocuğun kişilik gelişiminde önemli bir etkidir. Kişilik teorisi, bir takım anahtar kavramlar aracılığı ile ebeveyn tutumlarının kavramsallaştırılması ve niceliklendirilmesi için bir mantık sağlar. Bu kavramlar duygusal, bilişsel ve motivasyon unsurlarını içerir ve istikrarlı kişilik özelliklerini ifade eder (Schaefer ve Bell, 1958). Bu özelliklerin, bir ebeveynin çocuğuyla geliştirdiği ilişki türüyle ilişkili olduğunu varsayarsak, bu özelliklerin ölçülmesi, ebeveynin çocuğuyla davranışının tahmin edilmesine ve çocuğun gelecekteki kişilik yapılanmasına

ilişkin ön görüde bulunmamıza izin verir (Schaefer ve Bell, 1958). Ebeveynler, çocuklarının gelişiminde oldukça etkili bir rol oynarlar. Klinik gözlem, ebeveyn tutum ve uygulamalarının çocuğun gelişimsel davranışları üzerindeki etkisinin derin olduğunu ortaya koymuştur (Walsh, 1968; Baumrind 1967).

Ebeveynlerin kullandığı çocuk yetiştirme davranışları, tipik olarak, kullanılan ebeveynlik teknikleriyle yakından ilgilidir. Ebeveynlerin çocuklarını yetiştirirken farklı fikirleri vardır ve farklı teknikler kullanırlar. İki ebeveyn çocuklarını tam olarak aynı şekilde yetiştirmeyecek olsa da kullanılan ebeveynlik uygulamaları tipik olarak üç kategoriden biri altında toplanmaktadır. Baumrind (1966) bu kategorileri otoriter ebeveynlik, yetkeli ebeveynlik ve izin verici ebeveynlik olarak ifade eder ve onları ebeveynlik tarzı olarak adlandırır.

Baumrind'in ebeveynlik tarzları üzerine yaptığı araştırmaya ek olarak John Buri, Ebeveyn Otoritesi Anketi'ni (1991) oluşturmuştur. Buri, Baumrind tarafından ana hatları çizilen üç stilden yola çıkarak ve her stilin hem anne hem de baba tarafından kullanımını ölçmek için bir araç geliştirmiştir. Bu araç, katılımcının çocukken maruz kaldığı izin verme, otoriterlik ve demokratiklik düzeyini ölçer.

Üç ebeveynlik tarzının her biri, çocuklarını büyütmek için kullanılan farklı inanç ve davranışları içerir. Otoriter ebeveynlik çok katı bir ebeveynlik tarzıdır. Çoğunlukla çocuklarına karşı çok fazla sevgi ve duygu göstermezler. Otoriter bir ebeveyn itaat bekler ve çocuğun kararlar veya koşullar hakkında fikirlerini veya duygularını dile getirmesine izin vermezler. Çocuk, sorgusuz sualsiz itaat etmesi beklendiği için özerk olmaya teşvik edilmez. Yetkeli ebeveynlik, uygulanan kuralların olduğu ve bu kuralların nedenlerinin açıklandığı tarzı ifade eder. Çocukların kendilerini ifade etmelerine izin verilelerek çocukların özerkliği teşvik edilir ve tabi çocuğun kurallara uymasını beklenir. Yetkeli ebeveyn, karar verirken çocuğun bireysel ihtiyaçlarını ve koşullarını dikkate alır. Ebeveyn son kertede kontrole sahip olsa da çocuklara düşüncelerinin ve fikirlerinin de önemli olduğunu hissettirirler. İzin verici/müşamahakâr ebeveynlik çocuğa yakınlık ve bakım sağlasa da çok az talep ve beklentiye sahip olan bir tarzıdır. İzin veren ebeveynlerin çocukları çok az sorumluluğa sahip olurlar ve itaat için yüksek standartları bulunmaz (Baumrind, 1966).

1.3.1. Ebeveynlik Tarzları

Baumrind (1966), ilk olarak bir çocuk üzerindeki ebeveyn kontrolü boyutuna dayalı olarak üç ebeveynlik stili belirlemiştir. Ebeveyn kontrolü, ebeveynlerin standartlar belirleyerek çocuğun davranışları üzerinde kontrol uygulama derecesidir (Baumrind, 1966). Maccoby ve Martin (1983) daha sonra bir çocuğa karşı ifade edilen sıcaklığı veya sevgiyi açıklamak için ebeveyn duyarlılığının başka bir boyutunu eklemişlerdir. Ebeveyn duyarlılığı, sevginin ve desteğin çocuğa iletilme miktarı ve şeklini ifade eder (Maccoby ve Martin, 1983). Önerilen son ebeveyn boyutu, ebeveynlerin çocukları kendi fikirlerini oluşturmaya ve kendi kararlarını almaya ne ölçüde teşvik ettiğini açıklamak için özerklik meselesini kurama ekler (Karavasilis, Doyle ve Markiewicz, 2003). Bir bütün olarak, bu boyutlar, literatürde en çok ilgi odağı olan üç ana ebeveynlik tarzının öne çıkmasıyla sonuçlanır: yetkeli, otoriter ve izin verici. Maccoby ve Martin (1983) ayrıca ihmalci / ilgisiz olarak etiketlenen dördüncü bir ebeveynlik tarzı belirlemiştir.

Yetkeli ebeveynlik tarzı, yüksek duyarlılık, yüksek talep ve yüksek özerklik gibi boyutları içeren bir ebeveynlik tarzını ifade eder (Darling ve Steinberg, 1993). Yetkeli ebeveynlik tarzına sahip bir ebeveyn, çocukları bağımsız olmaya teşvik ederken çocuklarının eylemlerine kesin sınırlar ve kontroller koyar (Baumrind, 1966). Bu ebeveynlik tarzına sahip ebeveynlerin, çocukların gelişimi için etkili bir yapı kurma olasılığı daha yüksektir (Darling ve Steinberg, 1993).

Otoriter ebeveynlik tarzı, ebeveynlerin çocuklarına düşük yanıt verme, yüksek talep etme ve düşük düzeyde özerklik bahsettiği bir yaklaşımı ifade eder (Darling ve Steinberg, 1993). Otoriter bir ebeveynlik tarzına sahip ebeveynlerin aşırı derecede katı ve sert olmaları, cezalandırıcı disiplin uygulamalarını kullanmaları ve çocukların kendi kararlarını vermelerini yasaklamaları daha olasıdır (Baumrind, 1966).

Bazen hoşgörölü bir ebeveynlik tarzı olarak da anılan izin verici ebeveynlik stili, yüksek düzeyde duyarlılık ve özerklik bahşeden ancak düşük düzeyde talepkarlık ifade eden ebeveynleri işaret eder (Darling & Steinberg, 1993). İzin verici ebeveynlik tarzını benimseyen ebeveynler, sıcak ve sevecendir ancak çocuklarının davranışları için net, tutarlı beklentiler, kurallar, yönergeler içeren modelden yoksundurlar (Baumrind, 1966). Bazen

ilgisiz bir ebeveynlik stili olarak adlandırılan ihmalci ebeveynlik stili, düşük seviyelerde duyarlılık ve talepkarlık ve yüksek düzeyde özerklik verme anlamına gelir (Darling & Steinberg, 1993). İhmalci bir ebeveynlik tarzına sahip bir ebeveyn, çocukları için yalnızca temel ihtiyaçları sağlar ve çocuklarına sınırlar, destek veya rehberlik sağlamaz (Maccoby ve Martin, 1983). Literatürde daha fazla ön plana çıkan üç stili, yetkeli, otoriter ve izin verici, yakından incelemekte fayda vardır.

1.3.1.1 Yetkeli Ebeveynlik

Yetkeli ebeveynlik tipik olarak sıcak, destekleyici, ancak yapılandırılmış bir disiplin tarzıyla ilişkilendirilir. Pek çok araştırmacı, yetkeli ebeveynlik tarzının çocuklar üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu bulmuştur (Jackson vd, 2005; Kelley vd, 2000; Rothrauff vd, 2009). Araştırmalar, yetkeli ebeveynliğin daha iyi ergen uyumu (Steinberg vd, 1994), daha az depresif belirtiler (Jackson vd, 2005), daha yüksek benlik saygısı (Jackson vd, 2005) ve daha düşük depresyon seviyeleri (Rothrauff vd, 2009) ile pozitif ilişkileri olduğunu bulmuşlardır. Bu ebeveynler çocuklarının davranışları için açık standartlar uygulalar ve müdahaleci veya kısıtlayıcı değildirler (Baumrind, Larzelere ve Owens, 2010). Yetkeli ebeveynler, cezalandırmak yerine desteklerler ve çocuklarının ihtiyaçlarına karşı açık ve duyarlıdır (Baumrind, 1991). Sorumluluğa, öz düzenlemeye ve iş birliğine değer verirler (Baumrind, 1991).

1.3.1.2. Otoriter Ebeveynlik

Otoriter ebeveynlik tipik olarak çok katıdır ve genellikle çocuklarına karşı sıcaklık veya şefkatten yoksun olarak değerlendirilir. Otoriter ebeveynler, yüksek kontrol / talepkarlık ve düşük sıcaklık / cevap verme yeteneği ile kategorize edilir. Otoriter ebeveynler de iddialı ve açık standartlar uygular, ancak sıcaklık, bakım veya iki yönlü iletişim olmadan bunları talep ederler (Paulussen-Hoogeboom vd, 2008). Otoriter ebeveynler otoriteye itaat ve saygıya değer verirler ve çocuklarının faaliyetlerini yakından izlerler (Baumrind, 1991). Araştırmalar otoriter ebeveynliğin genellikle çocuklar üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu göstermiştir (Knafo, 2003; Rothrauff vd, 2009; Underwood, Beron ve Rosen, 2009). Underwood vd. (2009), otoriter ebeveynlerin çocuklarının daha saldırgan olma eğiliminde olduğunu bulmuştur. Underwood vd. (2009) otoriter ebeveynliğin daha yüksek bir sosyal ve

fiziksel saldırganlık oranıyla ilişkili olduğu sonucuna varmıştır. Benzer şekilde, Thompson vd. (2003) otoriter disiplin tarzlarına maruz kalan çocukların geç çocukluk döneminde daha yüksek oranda davranış bozukluğu gösterdikleri sonucuna varmışlardır. Rothrauff vd. (2009), otoriter ebeveynlik uygulamalarının çocuğun psikolojik iyiliği üzerinde de olumsuz bir etkisi olabileceğini bulmuştur. Bu araştırmacılar ayrıca, otoriter ebeveynler tarafından yetiştirilen çocukların, diğer ebeveynlik tarzlarıyla yetişen çocuklara göre daha depresif belirtilere sahip olduğu sonucuna varmışlardır. Genel olarak, otoriter ebeveynliğin çocuklar için yararlı olmadığı ve çoğu zaman çocukların hem davranışları hem de psikolojik refahı üzerinde olumsuz etkilere neden olduğu görülmektedir.

1.3.1.3. İzin verici Ebeveynlik

İzin verici ebeveynler genellikle çocuklarına karşı sıcak ve sevgi dolu olurlar, ancak çocuklarının davranışlarına ilişkin standartları düşüktür ve nadiren herhangi bir disiplin uygularlar. İzin veren ebeveynler, sıcaklık / duyarlılık açısından yüksek ve kontrol / talep etme konusunda düşük olma ile karakterize edilirler. Yönlendirici ve hoşgörülü değildirler, büyük bir bağımsızlık sağlarlar ve çatışmadan kaçmayı tercih ederler (Darling, 1999). Araştırmalar, izin verici ebeveynliğin zaman zaman otoriter ebeveynlik ile benzer sonuçlara sahip olduğunu gösterirken (Rothrauff vd, 2009), diğer çalışmalar izin verici ebeveynliğin çocuk üzerinde daha olumsuz etkileri olduğunu göstermiştir (Aldhafri, 2011; Durbin vd, 1993). Rothrauff vd. (2009), araştırmacılar izin verici ebeveynliğin ergenlerde depresif belirti olasılığını etkilemediğini bulmuşlardır. Yukarıdaki çalışmanın sonuçlarının aksine, diğer araştırmalar izin verici ebeveynliğin çocuklar üzerinde daha olumsuz bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir (Aldhafri, 2011). Aldhafri (2011), izin verici ebeveynliğin daha düşük benlik kavramı ve öz yeterliliğe yol açabileceğini bulmuştur. Aynı çalışma benlik kavramı ve öz-yeterlik üzerindeki etkisinden dolayı, izin verici ebeveynliğin daha fazla sağlık ve akademik soruna yol açabileceği sonucuna varmıştır. Underwood vd. (2009), yetkeli ebeveynlikle karşılaştırıldığında izin verici ebeveynliğin daha fazla olumsuz sonuçlar ürettiğini bulmuşlardır. Çelişkili araştırmalar, izin verici ebeveynliğin, çocuğun ruh sağlığı açısından hala tartışılan bir konu olduğuna işaret ediyor. İzin verici ebeveynliğin olumsuz sonuçlara yol açtığını gösteren bazı araştırmalar olsa da çocuğun ruh sağlığı üzerinde hiçbir olumsuz etkisi olmadığını gösteren araştırmalar da vardır.

1.3.1.4. İlgisiz Ebeveynlik

İlgili olmayan ebeveynler hem sıcaklık / duyarlılık hem de kontrol / talep etme konusunda düşüklük düzeyi ile karakterize edilirler. Duygusal olarak çocuklarından uzaktırlar ve çocuklarına karşı kayıtsız ve reddedici davranışlar sergilerler. Yetkeli, otoriter ve izin verici ebeveynlik en yaygın ebeveynlik stilleri olsa da, ebeveynlerin çocuklarının hayatına fazla dahil olmadığı, müdahil olmadığı ebeveynlik tarzı da vardır. Bu ebeveynler tipik olarak çocukları için temel ihtiyaçları karşılarlar, ancak hayatlarının diğer yönleriyle ilgilenmezler. Çocuğun temel ihtiyaçları karşılanmazsa, bu, ilgisiz ebeveynliğin ihmale dönüşmesi anlamına gelir. Araştırmalarda ilgili olmayan ebeveynliğin çocuklar üzerinde olumsuz etkiler bulunmuştur (Durbin vd, 1993; Rothrauff vd, 2009). Bu dört ebeveynlik modeli, ebeveynin uygulamalarını ve davranışlarını etkileyerek çocuğun gelişimine farklı şekillerde etkilerde bulunur (Darling & Steinberg, 1993).

BÖLÜM 2: MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde, çalışmada kullanılan yöntem hakkında bilgi verilecektir. Bu bağlamda çalışmanın deseni, katılımcılar, veri toplama araçları ve verilerin analizi üzerine odaklanılmıştır.

Bu çalışma, algılanan ebeveyn tutumlarının, duygu düzenleme ve kişilik yapıları ile olan ilişkisini incelemek ve bu bağımlı değişkenlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir düzeyi gibi bir takım demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını test etmek üzere düzenlenmiştir.

Katılımcılar araştırmacının sosyal çevresindeki 18-65 yaş arası yetişkin bireylere Google Forms programı kullanılarak oluşturulmuş olan onam formu ve anket soruları dijital olarak ulaştırılmıştır. 18-65 yaş arası grup sosyal olarak aktif bir grup (çalışma yaşı) olduğu için seçilmiştir. Bu kişilerden anketi kendi çevrelerine de iletmeleri rica edilerek ulaşılan kişi sayısının çoğalması hedeflenmektedir. Araştırma örnekleme kar topu modeli kullanılarak belirlenmiştir. Türkiye’de yaşayan 18-65 yaş arası tezin hazırlanma aşamasında 50.362.456 kişidir. Bu bilgiye göre tezde incelenen konunun görülüş ve görülmeşiş sıklığı, ve yanılma düzeyi göz önüne alınarak, aşağıdaki formüle göre en az 384 katılımcıya ulaşılmıştır.

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{d^2(N - 1) + t^2 \cdot p \cdot q}$$

N: Evrendeki birey sayısı (50.362.456)n

n: Örnekleme alınacak birey sayısı (?)

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı(olasılığı) (0,50)

q: İncelenen olayın görülmeşiş sıklığı(1-p) (0,50)

t: Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosunda bulunan teorik değer (1,96)

d: Olayın görülüş sıklığına göre yapılmak istenen sapma (0,05)

Değerler yerine yazıldığında;

$$\frac{50.362.456 \cdot 1,96^2 \cdot 0,50 \cdot 0,50}{0,03^2(50.362.456 - 1) + 1,96^2 \cdot 0,50 \cdot 0,50} = 384$$

Araştırmaya 400 kişi katılmıştır. Katılımcılara verilen onam formunda anketin hangi sebeple yapıldığı açıklanmıştır. Katılımın tamamen gönüllülük çerçevesinde olduğu, verdikleri bilgilerin sadece araştırma amacı ile kullanılacak olduğu, kişisel bilgilerinin alınmayacağı ancak sonuçların kullanılacağı bilgisi verilmiştir. Ayrıca, katılımcılara çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra bırakma hakları olduğu bildirilmiştir.

Anket sorularının katılımcılara Google Forms kullanılarak dijital olarak iletilmiştir. Anket demografik bilgiler, Ana-Baba Tutum Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği, ve Kişilik İnanç Ölçeği-Kısa Formu'ndan oluşmaktadır.

Demografik bilgilerde, katılımcılara, cinsiyetleri, medeni durumları, eğitim durumları, aylık gelir düzeyleri, yaşları ve çalışma durumları sorulmuştur.

Ana-Baba Tutum Ölçeği: Algılanan ebeveyn tutumunu ölçmek için 40 soruluk Ana-Baba Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek ilk defa 1972'de Yıldız Kuzgun tarafından 119 soru içerecek şekilde hazırlanmıştır. 1999 senesinde ise psikometrik çalışmaları yapılarak şimdiki haline getirilmiştir. Demokratik, koruyucu ve otoriter olmak üzere 3 alt ölçekten oluşmaktadır (Kuzgun & Eldeleklioğlu, 1999).

Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği: Bu araç Garnefski, Kraaj ve Spihoven tarafından geliştirilmiştir. Türkiye'de geçerlik ve güvenilirlik çalışması Marmara Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilere uygulanarak yapılmıştır (Onat & Otrar, 2010). Kendini suçlama, kabul etme, düşünceye odaklanma, pozitif tekrar odaklanma, plana tekrar odaklanma, pozitif yeniden gözden geçirme, bakış açısına yerleştirme, yıkım, ve diğerlerini suçlama alt boyutlarını kapsamaktadır.

Kişilik İnanç Ölçeği – Kısa Formu: Araç, 1991'de Beck ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş 126 soruluk orjinal ölçeğin ayırt edici özelliği yüksek olan maddeleri seçilerek aynı yazarlar tarafından daha kısa hali getirilmiş ve 65 sorudan oluşan geliştirilmiş formudur. DSM-V'te tanımlanmış olan 10 kişilik bozukluğunu, işlevsel olmayan inançların test uygulayıcılarında ne düzeyde var olduğuna bakarak ölçer. Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2011'de Taymur ve arkadaşları tarafından yapılmıştır.

2.1. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS-24 programı ile analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında demografik özelliklerine göre dağılımlarının verilmesinde betimleyici analizlerden frekans ve yüzde analizi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklere ait betimleyici analizlerin verilmesinde ise ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Elde edilen verilerin dağılımı incelenirken, örneklem sayısı 50'nin üzerinde olduğundan Kolmogorov-Smirnov normal dağılım analizi yapılmış ve merkezi eğilim ölçümleri kullanılmıştır. Normalliğin belirlenmesi ile birlikte ebeveyn tutumları, duygu düzenleme ve kişilik yapıları değişkenlerinin demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadıklarına bakılmış, bu değişkenler arasındaki ilişkiler korelasyon analizi aracılığı ile ve regresyon analizi yolu ile veriler analiz edilmiştir.

BÖLÜM 3: BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizine ait ortaya çıkan bulgular ve yorumlar sunulmuştur.

Araştırma Kapsamındaki Katılımcıların Kişisel Özellikleri

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

Cinsiyet	Sayı	Yüzde(%)
Kadın	328	82,0
Erkek	72	18,0
Toplam	400	100,0

Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımlarını incelendiğinde; %82,0'ının kadın, %18,0'ının erkek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Medeni Durumlarına Göre Dağılımları

Medeni Durum	Sayı	Yüzde(%)
Evli	211	52,8
Bekâr	151	37,8
Boşanmış	38	9,5
Toplam	400	100,0

Katılımcıların medeni durumlarına göre dağılımlarını incelendiğinde; %52,8'inin evli, %37,8'inin bekâr, %9,5'inin boşanmış olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların Eğitim Durumlarına Göre Dağılımları

Eğitim Durumu	Sayı	Yüzde(%)
Ortaokul	74	18,5
Lise	34	8,5
Ön lisans	194	48,5
Lisans	74	18,5
Doktora	24	6,0
Toplam	400	100,0

Katılımcıların eğitim durumlarına göre dağılımlarını incelendiğinde; %18,5'inin ortaokul, %8,5'inin lise, %48,5'inin ön lisans, %18,5'inin lisans, %6,0'ının doktora olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4: Katılımcıların Gelir Durumlarına Göre Dağılımları

Gelir Durumu	Sayı	Yüzde(%)
Asgari ücret ve altında	56	14,0
2.825,90-3.825,90 TL	48	12,0
3.825,91-4.825,90 TL	41	10,3
4.825,91-5.825,90 TL	44	11,0
5.825,91 TL ve üzeri	211	52,8
Toplam	400	100,0

Katılımcıların gelir durumlarına göre dağılımlarını incelendiğinde; %14,0'ının asgari ücret ve altında, %12,0'ının 2.825,90-3.825,90 TL, %10,3'ünün 3.825,91-4.825,90 TL, %11,0'ının 4.825,91-5.825,90 TL, %52,8'inin 5.825,91 TL ve üzeri olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımları

Yaş	Sayı	Yüzde(%)
18-28 yaş	116	29,0
29-39 yaş	111	27,8
40-50 yaş	118	29,5
51 yaş ve üzeri	55	13,8
Toplam	400	100,0

Katılımcıların yaşlarına göre dağılımlarını incelendiğinde; %29,0'ının 18-28 yaş, %27,8'inin 29-39 yaş, %29,5'inin 40-50 yaş ve %13,8'inin 51 yaş ve üzeri olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6: Katılımcıların Çalışma Durumlarına Göre Dağılımları

Çalışma Durumu	Sayı	Yüzde(%)
Çalışıyor	264	66,0
Çalışmıyor	136	34,0
Toplam	400	100,0

Katılımcıların çalışma durumlarına göre dağılımlarını incelendiğinde; %66,0'ının çalıştığı, %34,0'ının çalışmadığı belirlenmiştir.

3.1. Anne-Baba Tutumuna Ait Analiz Sonuçları

Araştırmanın bu bölümde anne-baba tutumuna ait, betimsel istatistikleri, demografik özelliklere göre farklılıklarının belirlenmesine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 7: Anne-Baba Tutumuna Ait Normallik Testi Sonuçları

Alt Boyutlar		Kolmogrov-Smirnov			Merkezi Eğilim Ölçümleri			
		Statistic	Sd	p	$\bar{X}$	Medyan	Çarpıklık	Basıklık
Anne	Demokratik Tutumu	0,085	382	0,000	3,80	3,93	-0,654	-0,158
	Koruyucu İstekçi Tutumu	0,098	382	0,000	2,38	2,27	0,788	0,554
	Otoriter Tutumu	0,107	382	0,000	2,25	2,10	0,732	0,248
	Anne Genel Tutum	0,071	382	0,000	2,88	2,85	0,070	1,444
Baba	Demokratik Tutumu	0,069	382	0,000	3,51	3,60	-0,464	-0,383
	Koruyucu İstekçi Tutumu	0,092	382	0,000	2,31	2,24	0,614	-0,047
	Otoriter Tutumu	0,083	382	0,000	2,40	2,30	0,632	-0,033
	Baba Genel Tutum	0,071	382	0,000	2,79	2,80	-0,280	1,396

Elde edilen verilerin dağılımlarının belirlenmesinde merkezi eğilim ölçümlerinden aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları kullanılmıştır. Medyan ile aritmetik ortalama değerinin birbirine yakın ya da eşit olması ile çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 sınırları içerisine düşmesi nedeniyle elde edilen verilerin dağılımının normal dağılımdan geldiği belirlenmiştir. (George ve Mallery 2010).

Tablo 8: Anne-Baba Tutumuna Ait Betimsel Bulgular

Alt Boyutlar		$\bar{X}$	s.s.
Anne	Demokratik Tutumu	3,79	0,87
	Koruyucu-İstekçi Tutumu	2,38	0,68
	Otoriter Tutumu	2,26	0,77
	Anne Genel Tutum	2,88	0,32
Baba	Demokratik Tutumu	3,52	0,89
	Koruyucu İstekçi Tutumu	2,31	0,70
	Otoriter Tutumu	2,41	0,78
	Baba Genel Tutum	2,80	0,40

Anne tutumuna ait betimsel bulgular incelendiğinde katılımcılar; anne tutumu genel ortalamasının ($\bar{x}=2,88$) orta olduğu belirlenmiştir. Anne tutumu alt boyut ortalamaları

incelendiğinde; demokratik tutumu ($\bar{x}=3,79$) yüksek, koruyucu-istekçi tutumu ($\bar{x}=2,38$) düşük, otoriter tutumu ($\bar{x}=2,26$) düşük olduğu belirlenmiştir.

Baba tutumuna ait betimsel bulgular incelendiğinde katılımcılar; baba tutumu genel ortalamasının ($\bar{x}=2,80$) orta olduğu belirlenmiştir. Baba tutumu alt boyut ortalamaları incelendiğinde; demokratik tutumu ($\bar{x}=3,52$) yüksek, koruyucu-istekçi tutumu ($\bar{x}=2,31$) düşük, otoriter tutumu ($\bar{x}=2,41$) düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 9: Anne-Baba Tutumunun Cinsiyet Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p		
Anne	Demokratik Tutumu	Kadın	328	3,84	0,90	2,350	398	0,019*	
	Erkek	72	3,57	0,73					
	Koruyucu İstekçi Tutumu	Kadın	328	2,38	0,68	-0,357	398	0,721	
	Erkek	72	2,41	0,68					
	Otoriter Tutumu	Kadın	328	2,24	0,79	-1,078	398	0,282	
	Erkek	72	2,34	0,68					
	Anne Genel Tutum	Kadın	328	2,89	0,32	1,391	398	0,165	
	Erkek	72	2,83	0,34					
	Baba	Demokratik Tutumu	Kadın	313	3,58	0,91	3,052	398	0,002*
		Erkek	72	3,23	0,75				
Koruyucu İstekçi Tutumu		Kadın	312	2,25	0,68	-3,581	398	0,000*	
Erkek		71	2,58	0,72					
Otoriter Tutumu		Kadın	311	2,33	0,75	-4,161	398	0,000*	
Erkek		71	2,75	0,82					
Baba Genel Tutum		Kadın	313	2,78	0,40	-2,028	398	0,043*	
Erkek		72	2,88	0,37					

p<0,05*

H₁: Katılımcıların anne-baba tutumları cinsiyet gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların anne-baba tutumları cinsiyet gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan t-testi sonucuna göre; anne demokratik tutumları cinsiyet gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (t= 2.350; p=0.019; p<0.05). Kadınların ($\bar{X}=3,84$) anne demokratik tutumları erkeklere ($\bar{X}=3,57$) göre daha yüksektir. Baba demokratik tutumları cinsiyet gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (t= 3.052; p=0.002; p<0.05). Kadınların ($\bar{X}=3,58$) baba demokratik

tutumları erkeklere ($\bar{X}=3,23$) göre daha yüksektir. Baba koruyucu-istekçi tutumları cinsiyet gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($t= -3.581$; $p=0.000$; $p<0.05$). Erkeklerin ($\bar{X}=2,58$) baba koruyucu-istekçi tutumları kadınlara ($\bar{X}=2,25$) göre daha yüksektir. Baba otoriter tutumları cinsiyet gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($t= -4.161$; $p=0.000$; $p<0.05$). Erkeklerin ($\bar{X}=2,75$) baba otoriter tutumları kadınlara ($\bar{X}=2,33$) göre daha yüksektir. Baba genel tutumları cinsiyet gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($t= -2.028$; $p=0.043$; $p<0.05$). Erkeklerin ($\bar{X}=2,88$) baba genel tutumları kadınlara ($\bar{X}=2,78$) göre daha yüksektir. Sonuçlar incelendiğinde H_1 hipotezinin anne demokratik tutumu, baba demokratik tutumu, baba koruyucu istekçi tutumu, baba otoriter tutumu alt boyutları ve baba genel ölçek özelinde kabul edildiği belirlenmiştir.

Tablo 10: Anne-Baba Tutumunun Çalışma Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Alt Boyutlar		Çalışma Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p	
Anne	Demokratik Tutumu	Çalışıyor	264	3,77	0,88	-0,769	398	0,442	
		Çalışmıyor	136	3,84	0,87				
	Koruyucu İstekçi Tutumu	Çalışıyor	264	2,42	0,71	1,370	398	0,172	
		Çalışmıyor	136	2,32	0,61				
	Otoriter Tutumu	Çalışıyor	264	2,28	0,79	0,728	398	0,467	
		Çalışmıyor	136	2,22	0,73				
	Anne Genel Tutum	Çalışıyor	264	2,89	0,34	0,710	398	0,478	
		Çalışmıyor	136	2,87	0,28				
	Baba	Demokratik Tutumu	Çalışıyor	255	3,50	0,90	-0,473	398	0,636
			Çalışmıyor	130	3,55	0,87			
Koruyucu İstekçi Tutumu		Çalışıyor	254	2,33	0,72	0,657	398	0,512	
		Çalışmıyor	129	2,28	0,65				
Otoriter Tutumu		Çalışıyor	254	2,43	0,78	0,695	398	0,487	
		Çalışmıyor	128	2,37	0,78				
Baba Genel Tutum		Çalışıyor	255	2,80	0,40	0,213	398	0,832	
		Çalışmıyor	130	2,79	0,40				

H₂: Katılımcıların anne-baba tutumları çalışma durumu gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların anne-baba tutumları çalışma durumu gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan t-testi sonucuna göre; anne-baba

tutumları çalışma durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık göstermediği saptanmıştır. ($p>0.05$). Sonuçlar incelendiğinde H_2 hipotezi reddedildiği belirlenmiştir.

Tablo 11: Anne-Baba Tutumunun Medeni Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

	Alt Boyutlar	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	
Anne	Demokratik Tutumu	Evli	211	3,78	0,86	1,697	0,185	
		Bekâr	151	3,86	0,87			
		Boşanmış	38	3,58	0,96			
	Koruyucu İstekçi Tutumu	Evli	211	2,37	0,66	0,136	0,873	
		Bekâr	151	2,40	0,72			
		Boşanmış	38	2,41	0,66			
	Otoriter Tutumu	Evli	211	2,23	0,70	0,953	0,386	
		Bekâr	151	2,25	0,83			
		Boşanmış	38	2,42	0,89			
		Anne Genel Tutum	Evli	211	2,86	0,34	1,262	0,284
			Bekâr	151	2,91	0,32		
			Boşanmış	38	2,85	0,21		
Baba	Demokratik Tutumu	Evli	196	3,61	0,87	2,346	0,097	
		Bekâr	151	3,40	0,92			
		Boşanmış	38	3,52	0,82			
	Koruyucu İstekçi Tutumu	Evli	194	2,32	0,62	1,474	0,230	
		Bekâr	151	2,35	0,81			
		Boşanmış	38	2,13	0,61			
	Otoriter Tutumu	Evli	193	2,38	0,73	1,734	0,178	
		Bekâr	151	2,48	0,85			
		Boşanmış	38	2,24	0,70			
		Baba Genel Tutum	Evli	196	2,83	0,38	2,503	0,083
			Bekâr	151	2,78	0,44		
			Boşanmış	38	2,68	0,26		

H₃: Katılımcıların anne-baba tutumları medeni durum gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların anne-baba tutumları medeni durum gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; anne-baba tutumları medeni durum gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık göstermediği saptanmıştır. ($p>0.05$). Sonuçlar incelendiğinde H_3 hipotezi reddedildiği belirlenmiştir.

Tablo 12: Anne-Baba Tutumunun Eğitim Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	Scheffe
Demokratik Tutumu	Ortaokul ⁽¹⁾	74	3,56	0,94	5,516	0,000*	(2-1) (2-3)
	Lise ⁽²⁾	34	3,35	0,96			
	Ön lisans ⁽³⁾	194	3,86	0,86			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	4,04	0,73			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	3,78	0,76			
Koruyucu İstekçi Tutumu	Ortaokul ⁽¹⁾	74	2,30	0,59	3,288	0,011*	(2-1) (2-3) (2-4) (2-5)
	Lise ⁽²⁾	34	2,74	0,74			
	Ön lisans ⁽³⁾	194	2,40	0,71			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	2,31	0,66			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	2,21	0,50			
Otoriter Tutumu	Ortaokul ⁽¹⁾	74	2,35	0,70	4,628	0,001*	(4-1) (4-2) (4-3)
	Lise ⁽²⁾	34	2,57	0,94			
	Ön lisans ⁽³⁾	194	2,29	0,81			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	1,97	0,62			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	2,15	0,56			
Anne Genel Tutum	Ortaokul ⁽¹⁾	74	2,79	0,30	3,248	0,012*	(3-1) (3-5)
	Lise ⁽²⁾	34	2,93	0,33			
	Ön lisans ⁽³⁾	194	2,92	0,32			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	2,88	0,35			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	2,78	0,18			
Demokratik Tutumu	Ortaokul	68	3,32	0,89	1,692	0,151	
	Lise	30	3,30	0,92			
	Ön lisans	191	3,60	0,86			
	Lisans	72	3,57	0,97			
	Doktora	24	3,57	0,74			
Koruyucu İstekçi Tutumu	Ortaokul ⁽¹⁾	68	2,24	0,60	4,586	0,001*	(2-1) (2-3) (2-4) (2-5)
	Lise ⁽²⁾	30	2,79	0,73			
	Ön lisans ⁽³⁾	189	2,32	0,74			
	Lisans ⁽⁴⁾	72	2,17	0,63			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	2,27	0,55			
Otoriter Tutumu	Ortaokul ⁽¹⁾	67	2,37	0,74	2,529	0,040*	(2-1) (2-4)
	Lise ⁽²⁾	30	2,72	0,89			
	Ön lisans ⁽³⁾	189	2,45	0,80			
	Lisans ⁽⁴⁾	72	2,22	0,73			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	2,33	0,58			
Baba Genel Tutum	Ortaokul ⁽¹⁾	68	2,68	0,40	4,766	0,001*	(2-1) (2-4)
	Lise ⁽²⁾	30	2,97	0,34			
	Ön lisans ⁽³⁾	191	2,85	0,42			
	Lisans ⁽⁴⁾	72	2,71	0,36			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	2,78	0,14			

p<0,05*

H4: Katılımcıların anne-baba tutumları eğitim durumu gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Anne-baba tutumlarının eğitim durumu gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; anne demokratik tutumu eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 5.516$; $p=0.000$; $p<0.05$). Eğitim durumu lise olanların ($\bar{X}=3,35$) anne demokratik tutumu ortaokul ($\bar{X}=3,56$) ve ön lisans olanlara ($\bar{X}=3,86$) göre daha düşüktür. Anne koruyucu-istekçi tutumu eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 3.288$; $p=0.011$; $p<0.05$). Eğitim durumu lise olanların ($\bar{X}=2,74$) anne koruyucu-istekçi tutumu ortaokul ($\bar{X}=2,30$), ön lisans ($\bar{X}=2,40$), lisans ($\bar{X}=2,31$) ve doktora olanlara ($\bar{X}=2,21$) göre daha yüksektir. Anne otoriter tutumu eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.628$; $p=0.001$; $p<0.05$). Eğitim durumu lisans olanların ($\bar{X}=1,97$) anne otoriter tutumu ortaokul ($\bar{X}=2,35$), lise ($\bar{X}=2,57$) ve ön lisans ($\bar{X}=2,29$) göre daha yüksektir. Anne genel tutumu eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 3.248$; $p=0.012$; $p<0.05$). Eğitim durumu ön lisans olanların ($\bar{X}=2,92$) anne genel tutumu ortaokul ($\bar{X}=2,79$) ve doktora ($\bar{X}=2,78$) göre daha yüksektir. Baba koruyucu-istekçi tutumu eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.586$; $p=0.001$; $p<0.05$). Eğitim durumu lise olanların ($\bar{X}=2,79$) baba koruyucu-istekçi tutumu ortaokul ($\bar{X}=2,24$), ön lisans ($\bar{X}=2,32$), lisans ($\bar{X}=2,17$) ve doktora ($\bar{X}=2,27$) göre daha yüksektir. Baba otoriter tutumu eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 2.529$; $p=0.040$; $p<0.05$). Eğitim durumu lise olanların ($\bar{X}=2,72$) baba otoriter tutumu ortaokul ($\bar{X}=2,37$) ve lisans ($\bar{X}=2,22$) göre daha yüksektir. Baba genel tutumu eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.766$; $p=0.001$; $p<0.05$). Eğitim durumu lise olanların ($\bar{X}=2,97$) baba genel tutumu ortaokul ($\bar{X}=2,68$) ve lisans ($\bar{X}=2,71$) göre daha yüksektir. Sonuçlar incelendiğinde H₄ hipotezinin anne demokratik tutumu, anne koruyucu-istekçi tutum, otoriter tutum, baba koruyucu-istekçi tutum ve baba otoriter tutum alt boyutları anne genel tutum ve baba genel tutum ölçekleri özelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 13: Anne-Baba Tutumunun Gelir Durumlarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Gelir Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	Scheffe	
Anne	Demokratik Tutumu	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	3,99	0,93	2,454	0,045*	(1-3) (1-4)
		2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	48	3,66	0,84			
		3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	3,63	0,89			
		4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	3,55	1,05			
		5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	211	3,85	0,81			
	Koruyucu İstekçi Tutumu	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	2,33	0,62	5,663	0,000*	(2-5) (3-5) (4-5)
		2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	48	2,56	0,88			
		3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	2,58	0,72			
		4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	2,67	0,79			
		5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	211	2,26	0,57			
Otoriter Tutumu	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	2,21	0,89	4,349	0,002*	(2-5) (3-5) (4-5)	
	2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	48	2,45	0,80				
	3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	2,43	0,72				
	4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	2,55	0,95				
	5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	211	2,13	0,67				
Anne Genel Tutum	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	2,93	0,30	3,683	0,006*	(2-5) (3-5) (4-5)	
	2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	48	2,94	0,37				
	3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	2,94	0,39				
	4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	2,97	0,30				
	5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	211	2,82	0,30				
Baba	Demokratik Tutumu	Asgari ücret ve altında	55	3,72	0,89	1,677	0,155	
		2.825,90-3.825,90 TL	47	3,30	0,84			
		3.825,91-4.825,90 TL	41	3,39	0,83			
		4.825,91-5.825,90 TL	41	3,50	0,95			
		5.825,91 TL ve üzeri	201	3,54	0,90			
	Koruyucu İstekçi Tutumu	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	55	2,22	0,58	5,045	0,001*	(2-5) (3-5) (4-5)
		2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	47	2,58	0,92			
		3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	40	2,52	0,74			
		4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	41	2,47	0,70			
		5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	200	2,20	0,63			
	Otoriter Tutumu	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	55	2,34	0,85	2,741	0,028*	(2-5) (3-5) (4-5)
		2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	47	2,61	0,81			
		3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	39	2,64	0,72			
		4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	41	2,51	0,88			
		5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	200	2,31	0,73			
	Baba Genel Tutum	Asgari ücret ve altında	55	2,81	0,26	2,353	0,054	(3-5) (4-5)
		2.825,90-3.825,90 TL	47	2,86	0,42			
		3.825,91-4.825,90 TL	41	2,89	0,54			
		4.825,91-5.825,90 TL	41	2,88	0,31			
		5.825,91 TL ve üzeri	201	2,74	0,40			

p<0,05*

H₅: Katılımcıların anne-baba tutumları gelir durumu gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Anne-baba tutumlarının gelir durumu gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; anne demokratik tutumu gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 2.454$; $p=0.045$; $p<0.05$). Gelir durumu asgari ücret ve altında olanların ($\bar{X}=3,99$) anne demokratik tutumu 3.825,91-4.825,90 TL ($\bar{X}=3,63$) ve 4.825,91-5.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=3,55$) göre daha yüksektir. Anne koruyucu-istekçi tutumu gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 5.663$; $p=0.000$; $p<0.05$). Gelir durumu 5.825,91 TL ve üzeri olanların ($\bar{X}=2,26$) anne koruyucu-istekçi tutumu 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=2,56$), 3.825,91-4.825,90 TL ($\bar{X}=2,58$) ve 4.825,91-5.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=2,67$) göre daha düşüktür. Anne otoriter tutumu gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.349$; $p=0.002$; $p<0.05$). Gelir durumu 5.825,91 TL ve üzeri olanların ($\bar{X}=2,13$) anne otoriter tutumu 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=2,45$), 3.825,91-4.825,90 TL ($\bar{X}=2,43$) ve 4.825,91-5.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=2,55$) göre daha düşüktür. Anne genel tutumu gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 3.683$; $p=0.006$; $p<0.05$). Gelir durumu 5.825,91 TL ve üzeri olanların ($\bar{X}=2,82$) anne genel tutumu 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=2,94$), 3.825,91-4.825,90 TL ($\bar{X}=2,94$) ve 4.825,91-5.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=2,97$) göre daha düşüktür. Baba koruyucu-istekçi tutumu gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 5.045$; $p=0.001$; $p<0.05$). Gelir durumu 5.825,91 TL ve üzeri olanların ($\bar{X}=2,20$) baba koruyucu-istekçi tutumu 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=2,58$), 3.825,91-4.825,90 TL ($\bar{X}=2,52$) ve 4.825,91-5.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=2,47$) göre daha düşüktür. Baba otoriter tutumu gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 2.741$; $p=0.028$; $p<0.05$). Gelir durumu 5.825,91 TL ve üzeri olanların ($\bar{X}=2,31$) baba otoriter tutumu 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=2,61$), 3.825,91-4.825,90 TL ($\bar{X}=2,64$) ve 4.825,91-5.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=2,51$) göre daha düşüktür. Sonuçlar incelendiğinde H₅ hipotezinin anne demokratik tutumu, anne koruyucu-istekçi tutum, otoriter

tutum, baba koruyucu-istekçi tutum ve baba otoriter tutum alt boyutları anne genel tutum ölçek özelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 14: Anne-Baba Tutumunun Yaşlarına Göre Farklaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	Scheffe
Demokratik Tutumu	18-28 yaş ⁽¹⁾	116	3,91	0,84	2,685	0,046*	(3-1) (3-2)
	29-39 yaş ⁽²⁾	111	3,88	0,92			
	40-50 yaş ⁽³⁾	118	3,64	0,91			
	51 yaş ve üzeri ⁽⁴⁾	55	3,67	0,69			
Koruyucu İstekçi Tutumu	18-28 yaş	116	2,44	0,75	1,067	0,363	
	29-39 yaş	111	2,43	0,72			
	40-50 yaş	118	2,30	0,63			
	51 yaş ve üzeri	55	2,37	0,55			
Otoriter Tutumu	18-28 yaş	116	2,28	0,89	0,230	0,876	
	29-39 yaş	111	2,21	0,80			
	40-50 yaş	118	2,28	0,69			
	51 yaş ve üzeri	55	2,26	0,59			
Anne Genel Tutum	18-28 yaş ⁽¹⁾	116	2,96	0,30	6,026	0,001*	(3-1) (3-2)
	29-39 yaş ⁽²⁾	111	2,92	0,35			
	40-50 yaş ⁽³⁾	118	2,80	0,33			
	51 yaş ve üzeri ⁽⁴⁾	55	2,83	0,25			
Demokratik Tutumu	18-28 yaş	116	3,43	0,90	1,556	0,200	
	29-39 yaş	105	3,67	0,98			
	40-50 yaş	111	3,47	0,84			
	51 yaş ve üzeri	53	3,49	0,76			
Koruyucu İstekçi Tutumu	18-28 yaş	116	2,37	0,83	1,232	0,298	
	29-39 yaş	103	2,27	0,70			
	40-50 yaş	111	2,24	0,60			
	51 yaş ve üzeri	53	2,42	0,56			
Otoriter Tutumu	18-28 yaş	116	2,51	0,85	1,415	0,238	
	29-39 yaş	102	2,32	0,82			
	40-50 yaş	111	2,35	0,72			
	51 yaş ve üzeri	53	2,47	0,62			
Baba Genel Tutum	18-28 yaş	116	2,81	0,44	1,582	0,193	
	29-39 yaş	105	2,83	0,45			
	40-50 yaş	111	2,73	0,33			
	51 yaş ve üzeri	53	2,84	0,27			

p<0,05*

H₆: Katılımcıların anne-baba tutumları yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Anne-baba tutumlarının yaş gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; anne demokratik tutumu yaş gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 2.685$; $p=0.046$; $p<0.05$). Yaşı 40-50 yaş olanların ($\bar{X}=3,64$) anne demokratik tutumu 18-28 yaş ($\bar{X}=3,91$) ve 29-39 yaş olanlara ($\bar{X}=3,88$) göre daha düşüktür. Anne genel tutumu yaş gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 6.026$; $p=0.001$; $p<0.05$). Yaşı 40-50 yaş olanların ($\bar{X}=2,80$) anne genel tutumu 18-28 yaş ($\bar{X}=2,96$) ve 29-39 yaş olanlara ($\bar{X}=2,92$) göre daha düşüktür. Sonuçlar incelendiğinde H_6 hipotezinin anne demokratik tutumu alt boyut anne genel tutum ölçek özelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 15: Anne-Baba Tutumu Ölçeği ve Alt Boyutlarına Bağlı Güvenilirlik Analizleri

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Anne Demokratik Tutumu	0,937	14
Anne Koruyucu-İstekçi Tutumu	0,843	14
Anne Otoriter Tutumu	0,843	10
Anne Genel Tutumu	0,654	38
Baba Demokratik Tutumu	0,936	15
Baba Koruyucu-İstekçi Tutumu	0,857	14
Baba Otoriter Tutumu	0,837	10
Baba Genel Tutumu	0,720	39

Katılımcıların; 38 maddeden oluşan anne genel tutum ölçeğine ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, ölçeğe ait Cronbach's Alpha değerinin 0,654 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer ölçeğin güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 14 maddeden oluşan anne demokratik tutumu alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,937 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 14 maddeden oluşan anne koruyucu-istekçi tutumu alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,843 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir.

10 maddeden oluşan anne otoriter tutumu alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,843 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir.

39 maddeden oluşan baba genel tutum ölçeğine ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, ölçeğe ait Cronbach's Alpha değerinin 0,720 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer ölçeğin güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 14 maddeden oluşan baba demokratik tutumu alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,936 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 14 maddeden oluşan baba koruyucu-istekçi tutumu alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,857 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 10 maddeden oluşan baba otoriter tutumu alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,837 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir.

3.2. Bilişsel Duygu Düzenlemesine Ait Analiz Sonuçları

Araştırmanın bu bölümde bilişsel duygu düzenlemesine ait, betimsel istatistikleri, demografik özelliklere göre farklılıklarının belirlenmesine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 16: Bilişsel Duygu Düzenlemesine Ait Normallik Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Kolmogrov-Smirnov			Merkezi Eğilim Ölçümleri			
	Statistic	Sd	p	$\bar{X}$	Medyan	Çarpıklık	Basıklık
Kendini Suçlama	0,109	233	0,000	2,94	3,00	0,248	-0,121
Kabul	0,080	233	0,001	3,24	3,25	-0,048	0,037
Ruminasyon	0,094	233	0,000	3,61	3,75	-0,350	-0,395
Olumlu Yeniden Odaklanma	0,072	233	0,005	2,93	3,00	-0,003	-0,831
Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma	0,119	233	0,000	3,80	4,00	-0,642	-0,193
Olumlu Yeniden Değerlendirme	0,102	233	0,000	3,68	3,75	-0,498	-0,259
Olayın Değerini Azaltma	0,110	233	0,000	3,43	3,50	-0,384	-0,322
Felaketleştirme	0,115	233	0,000	2,57	2,50	0,418	-0,698
Diğerlerini	0,096	233	0,000	2,58	2,50	0,590	0,512
Bilişsel Duygu Düzenleme Genel	0,084	233	0,000	3,20	3,25	-0,573	1,097

Elde edilen verilerin dağılımlarının belirlenmesinde merkezi eğilim ölçümlerinden aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları kullanılmıştır. Medyan ile aritmetik ortalama değerinin birbirine yakın ya da eşit olması ile çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 sınırları içerisine düşmesi nedeniyle elde edilen verilerin dağılımının normal dağılımdan geldiği belirlenmiştir. (George ve Mallery 2010).

Tablo 17: Bilişsel Duygu Düzenlemesine Ait Betimsel Bulgular

Alt Boyutlar	$\bar{X}$	s.s.
Kendini Suçlama	2,94	0,78
Kabul	3,24	0,79
Ruminasyon	3,61	0,83
Olumlu Yeniden Odaklanma	2,93	1,02
Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma	3,80	0,90
Olumlu Yeniden Değerlendirme	3,68	0,93
Olayın Değerini Azaltma	3,43	0,96
Felaketleştirme	2,57	1,03
Diğerlerini	2,58	0,82
Bilişsel Duygu Düzenleme Genel	3,20	0,55

Bilişsel duygu düzenlemesine ait betimsel bulgular incelendiğinde katılımcılar; bilişsel duygu düzenleme genel ortalamasının ($\bar{x}=3,20$) orta olduğu belirlenmiştir. Bilişsel duygu düzenleme alt boyut ortalamaları incelendiğinde; kendini suçlama ($\bar{x}=2,94$) orta, kabul ($\bar{x}=3,24$) orta, ruminasyon ($\bar{x}=3,61$) yüksek, olumlu yeniden odaklanma ($\bar{x}=2,93$) orta, plan yapmaya yeniden odaklanma ($\bar{x}=3,80$) yüksek, olumlu yeniden değerlendirme ($\bar{x}=3,68$) yüksek, olayın değerini azaltma ($\bar{x}=3,43$) orta, felaketleştirme ($\bar{x}=2,57$) düşük ve diğerlerini ($\bar{x}=2,58$) düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 18: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Cinsiyet Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Kendini Suçlama	Kadın	327	2,90	0,78	-1,899	397	0,058
	Erkek	72	3,09	0,75			
Kabul	Kadın	327	3,27	0,81	1,808	397	0,071
	Erkek	72	3,09	0,63			
Ruminasyon	Kadın	327	3,61	0,83	1,840	397	0,067
	Erkek	72	3,41	0,85			
Olumlu Yeniden Odaklanma	Kadın	327	2,95	1,04	2,379	397	0,018*
	Erkek	72	2,64	0,89			
Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma	Kadın	327	3,83	0,88	2,269	397	0,024*
	Erkek	72	3,57	0,96			
Olumlu Yeniden Değerlendirme	Kadın	327	3,71	0,96	1,405	397	0,161
	Erkek	72	3,54	0,77			
Olayın Değerini Azaltma	Kadın	327	3,49	0,95	1,978	397	0,049*
	Erkek	72	3,24	0,95			
Felaketleştirme	Kadın	327	2,54	1,04	0,877	397	0,381
	Erkek	72	2,42	1,00			
Diğerlerini	Kadın	328	2,58	0,84	0,386	397	0,699
	Erkek	72	2,54	0,75			
Bilişsel Duygu Düzenleme Genel	Kadın	197	3,22	0,55	1,213	397	0,226
	Erkek	37	3,10	0,51			

p<0,05*

H7: Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi cinsiyet gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi cinsiyet gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan t-testi sonucuna göre; olumlu yeniden odaklanmanın cinsiyet gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (t= 2.379; p=0.018; p<0.05). Kadınların ($\bar{X}$ =2,95) olumlu yeniden odaklanma erkeklere ($\bar{X}$ =2,64) göre daha yüksektir. Plan yapmaya yeniden odaklanmanın cinsiyet gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (t= 2.269; p=0.024; p<0.05). Kadınların ($\bar{X}$ =3,83) baba demokratik tutumları erkeklere ($\bar{X}$ =3,57) göre daha yüksektir. Olayın değerlerini azaltmanın cinsiyet gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (t= 1.978; p=0.049; p<0.05). Kadınların ($\bar{X}$ =3,49) baba koruyucu-istekçi tutumları erkeklere ($\bar{X}$ =3,24) göre daha yüksektir. Sonuçlar

incelendiğinde H₇ hipotezinin olumlu yeniden odaklanma, plan yapmaya yeniden odaklanma ve olayın değerini azaltma alt boyutları özelinde kabul edildiği belirlenmiştir.

Tablo 19: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Çalışma Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Çalışma Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Kendini Suçlama	Çalışıyor	263	2,97	0,79	1,221	397	0,223
	Çalışmıyor	136	2,87	0,75			
Kabul	Çalışıyor	263	3,19	0,80	-1,629	397	0,104
	Çalışmıyor	136	3,33	0,75			
Ruminasyon	Çalışıyor	263	3,52	0,83	-1,756	397	0,080
	Çalışmıyor	136	3,67	0,82			
Olumlu Yeniden Odaklanma	Çalışıyor	263	2,85	1,04	-1,230	397	0,219
	Çalışmıyor	136	2,98	0,98			
Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma	Çalışıyor	263	3,73	0,91	-1,719	397	0,086
	Çalışmıyor	136	3,89	0,88			
Olumlu Yeniden Değerlendirme	Çalışıyor	263	3,63	0,94	-1,484	397	0,139
	Çalışmıyor	136	3,77	0,90			
Olayın Değerini Azaltma	Çalışıyor	263	3,36	0,97	-2,249	397	0,025*
	Çalışmıyor	136	3,59	0,92			
Felaketleştirme	Çalışıyor	263	2,52	1,04	0,011	397	0,991
	Çalışmıyor	136	2,52	1,01			
Diğerlerini	Çalışıyor	264	2,56	0,80	-0,411	397	0,682
	Çalışmıyor	136	2,60	0,87			
Bilişsel Duygu Düzenleme Genel	Çalışıyor	151	3,18	0,57	-0,799	397	0,425
	Çalışmıyor	83	3,24	0,51			

p<0,05*

H₈: Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi çalışma durumu gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi çalışma durumu gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan t-testi sonucuna göre; olayın değerini azaltmanın çalışma durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (t= -2.249; p=0.025; p<0.05). Çalışanların ($\bar{X}$ =3,59) dolayın değerini azaltması çalışanlara ($\bar{X}$ =3,36) göre daha yüksektir. Sonuçlar incelendiğinde H₈ hipotezinin olayın değerini azaltma alt boyut özelinde kabul edildiği belirlenmiştir.

Tablo 20: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Medeni Durum Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	Scheffe
Kendini Suçlama	Evli	210	2,97	0,68	0,740	0,478	
	Bekâr	151	2,87	0,93			
	Boşanmış	38	2,96	0,61			
Kabul	Evli	210	3,20	0,68	2,111	0,122	
	Bekâr	151	3,24	0,90			
	Boşanmış	38	3,48	0,85			
Ruminasyon	Evli	210	3,59	0,74	0,110	0,895	
	Bekâr	151	3,55	0,98			
	Boşanmış	38	3,53	0,69			
Olumlu Yeniden Odaklanma	Evli ⁽¹⁾	210	3,01	0,97	3,217	0,041*	(1-2)
	Bekâr ⁽²⁾	151	2,73	1,07			
	Boşanmış ⁽³⁾	38	2,91	1,06			
Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma	Evli ⁽¹⁾	210	3,88	0,80	3,304	0,038*	(1-2)
	Bekâr ⁽²⁾	151	3,64	1,03			
	Boşanmış ⁽³⁾	38	3,84	0,83			
Olumlu Yeniden Değerlendirme	Evli ⁽¹⁾	210	3,79	0,85	4,693	0,010*	(1-2)
	Bekâr ⁽²⁾	151	3,50	1,01			
	Boşanmış ⁽³⁾	38	3,74	0,91			
Olayın Değerini Azaltma	Evli ⁽¹⁾	210	3,56	0,87	4,964	0,007*	(1-2)
	Bekâr ⁽²⁾	151	3,25	1,07			
	Boşanmış ⁽³⁾	38	3,52	0,83			
Felaketleştirme	Evli	210	2,51	0,95	2,121	0,121	
	Bekâr	151	2,61	1,11			
	Boşanmış	38	2,22	1,11			
Diğerlerini	Evli	211	2,58	0,78	0,055	0,947	
	Bekâr	151	2,55	0,87			
	Boşanmış	38	2,58	0,88			
Bilişsel Duygu Düzenleme Genel	Evli	120	3,24	0,50	0,683	0,506	
	Bekâr	93	3,15	0,62			
	Boşanmış	21	3,24	0,42			

p<0,05*

H₉: Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi medeni durum gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi medeni durum gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; olumlu yeniden odaklanma medeni durum gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (F= 3.217; p=0.041; p<0.05). Medeni durumu evli olanların ($\bar{X}$ =3,01) olumlu yeniden odaklanması bekâr olanlara

($\bar{X}=2,73$) göre daha yüksektir. Plan yapmaya yeniden odaklanmanın medeni durum gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 3.304$; $p=0.038$; $p<0.05$). Medeni durumu evli olanların ($\bar{X}=3,88$) olumlu plan yapmaya yeniden odaklanması bekâr olanlara ($\bar{X}=3,64$) göre daha yüksektir. Olumlu yeniden değerlendirmenin medeni durum gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.693$; $p=0.010$; $p<0.05$). Medeni durumu evli olanların ($\bar{X}=3,79$) olumlu yeniden değerlendirmesi bekâr olanlara ($\bar{X}=3,50$) göre daha yüksektir. Olayın değerini azaltmanın medeni durum gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.964$; $p=0.007$; $p<0.05$). Medeni durumu evli olanların ($\bar{X}=3,56$) olayın değerini azaltması bekâr olanlara ($\bar{X}=3,25$) göre daha yüksektir. Sonuçlar incelendiğinde H_0 hipotezinin olumlu yeniden, plan yapmaya yeniden odaklanma, olumlu yeniden değerlendirme ve olayın değerini azaltma alt boyutları özelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 21: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Eğitim Durumu Gruplarına Göre Farklaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	Scheffe
Kendini Suçlama	Ortaokul ⁽¹⁾	73	2,74	0,70	5,210	0,000*	(3-4) (3-5)
	Lise ⁽²⁾	34	3,13	0,81			
	Ön lisans ⁽³⁾	194	2,86	0,78			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	3,07	0,73			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	3,42	0,83			
Kabul	Ortaokul	73	3,18	0,87	0,230	0,922	
	Lise	34	3,21	0,93			
	Ön lisans	194	3,25	0,73			
	Lisans	74	3,30	0,84			
	Doktora	24	3,19	0,61			
Ruminasyon	Ortaokul	73	3,42	0,83	1,562	0,184	
	Lise	34	3,51	0,93			
	Ön lisans	194	3,58	0,84			
	Lisans	74	3,74	0,83			
	Doktora	24	3,47	0,55			
Olumlu Yeniden Odaklanma	Ortaokul	73	2,88	1,03	2,258	0,062	
	Lise	34	2,65	1,13			
	Ön lisans	194	2,93	0,95			
	Lisans	74	3,06	1,16			
	Doktora	24	2,44	0,83			
Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma	Ortaokul ⁽¹⁾	73	3,78	0,99	3,775	0,005*	(1-4)
	Lise ⁽²⁾	34	3,43	1,02			
	Ön lisans ⁽³⁾	194	3,83	0,83			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	3,98	0,84			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	3,35	0,99			
Olumlu Yeniden Değerlendirme	Ortaokul ⁽¹⁾	73	3,73	0,94	2,631	0,034*	(3-5)
	Lise ⁽²⁾	34	3,53	1,00			
	Ön lisans ⁽³⁾	194	3,76	0,92			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	3,64	0,93			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	3,15	0,61			
Olayın Değerini Azaltma	Ortaokul ⁽¹⁾	73	3,70	1,02	2,680	0,031*	(1-4) (1-5)
	Lise ⁽²⁾	34	3,43	1,08			
	Ön lisans ⁽³⁾	194	3,45	0,93			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	3,30	0,90			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	3,06	0,85			
Felaketleştirme	Ortaokul ⁽¹⁾	73	2,58	1,06	2,468	0,044*	(3-2)
	Lise ⁽²⁾	34	2,90	1,13			
	Ön lisans ⁽³⁾	194	2,40	1,00			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	2,66	1,01			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	2,32	0,98			
Diğerlerini	Ortaokul ⁽¹⁾	74	2,93	0,94	8,180	0,000*	(1-3) (1-4) (1-5)
	Lise ⁽²⁾	34	2,97	0,88			
	Ön lisans ⁽³⁾	194	2,43	0,77			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	2,49	0,64			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	2,32	0,83			
Bilişsel Duygu Düzenleme Genel	Ortaokul	49	3,31	0,68	1,444	0,220	
	Lise	21	3,15	0,62			
	Ön lisans	102	3,15	0,53			
	Lisans	49	3,29	0,40			
	Doktora	13	3,00	0,38			

p<0,05*

H₁₀: Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi eğitim durumu gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi eğitim durumu gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; kendini suçlamanın eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (F= 5.210; p=0.000; p<0.05). Eğitim durumu ön lisans olanların ($\bar{X}$ =2,86) kendini suçlaması lisans ($\bar{X}$ =3,07) ve doktora olanlara ($\bar{X}$ =3,42) göre daha düşüktür. Plan yapmaya yeniden odaklanmanın eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (F= 3.775; p=0.005; p<0.05). Eğitim durumu lisans olanların ($\bar{X}$ =3,98) plan yapmaya yeniden odaklanması ortaokul olanlara ($\bar{X}$ =3,78) göre daha yüksektir. Olumlu yeniden değerlendirmenin eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (F= 2.631; p=0.034; p<0.05). Eğitim durumu ön lisans olanların ($\bar{X}$ =3,76) olumlu yeniden değerlendirmesi doktora olanlara ($\bar{X}$ =3,15) göre daha yüksektir. Olayın değerini azaltmanın eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (F= 2.680; p=0.031; p<0.05). Eğitim durumu ortaokul olanların ($\bar{X}$ =3,70) olayın değerini azaltması lisans ($\bar{X}$ =3,30) ve doktora olanlara ($\bar{X}$ =3,06) göre daha yüksektir. Felaketleştirmenin eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (F= 2.468; p=0.044; p<0.05). Eğitim durumu ön lisans olanların ($\bar{X}$ =2,40) felaketleştirmesi lise olanlara ($\bar{X}$ =2,90) göre daha düşüktür. Diğerleri suçlamanın eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (F= 8.180; p=0.000; p<0.05). Eğitim durumu ortaokul olanların ($\bar{X}$ =2,93) diğerlerini suçlaması ön lisans ($\bar{X}$ =2,43), lisans ($\bar{X}$ =2,49) ve doktora ($\bar{X}$ =2,32) göre daha yüksektir. Sonuçlar incelendiğinde H₁₀ hipotezinin kendini suçlama, plan yapmaya yeniden odaklanma, olumlu yeniden değerlendirme, olayın değerini azaltma, felaketleştirme ve diğerlerini suçlama alt boyutları özelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 22: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Gelir Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Gelir Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	Scheffe
Kendini Suçlama	Asgari ücret ve altında	56	2,88	0,87	0,747	0,561	
	2.825,90-3.825,90 TL	47	2,79	1,01			
	3.825,91-4.825,90 TL	41	3,00	0,72			
	4.825,91-5.825,90 TL	44	3,03	0,72			
	5.825,91 TL ve üzeri	211	2,95	0,72			
Kabul	Asgari ücret ve altında	56	3,46	0,71	2,199	0,068	
	2.825,90-3.825,90 TL	47	3,08	1,10			
	3.825,91-4.825,90 TL	41	3,10	0,71			
	4.825,91-5.825,90 TL	44	3,34	0,72			
	5.825,91 TL ve üzeri	211	3,22	0,74			
Ruminasyon	Asgari ücret ve altında	56	3,63	0,83	1,609	0,171	
	2.825,90-3.825,90 TL	47	3,37	1,09			
	3.825,91-4.825,90 TL	41	3,61	0,83			
	4.825,91-5.825,90 TL	44	3,80	0,88			
	5.825,91 TL ve üzeri	211	3,54	0,75			
Olumlu Yeniden Odaklanma	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	3,03	1,03	2,995	0,019*	(3-1)
	2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	47	2,71	1,10			(3-4)
	3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	2,46	0,82			(3-5)
	4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	3,07	1,11			
	5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	211	2,95	1,00			
Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	4,04	0,96	5,281	0,000*	(1-2)
	2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	47	3,41	0,95			(1-3)
	3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	3,45	0,86			
	4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	3,76	0,98			
	5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	211	3,87	0,83			
Olumlu Yeniden Değerlendirme	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	3,94	0,93	5,146	0,000*	(1-2)
	2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	47	3,27	0,99			(1-3)
	3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	3,41	0,96			(1-4)
	4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	3,57	1,04			
	5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	211	3,77	0,84			
Olayın Değerini Azaltma	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	3,73	0,93	3,050	0,017*	(1-2)
	2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	47	3,23	1,10			(1-4)
	3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	3,43	0,89			
	4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	3,14	1,01			
	5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	211	3,48	0,91			
Felaketleştirme	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	2,27	1,02	5,215	0,000*	(1-2)
	2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	47	2,86	1,08			(1-4)
	3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	2,65	1,16			
	4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	2,95	1,10			
	5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	211	2,39	0,94			
Diğerlerini Suçlama	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	2,41	0,64	4,431	0,002*	(1-2)
	2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	48	2,88	1,07			(1-4)
	3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	2,48	1,09			
	4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	2,88	0,79			
	5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	211	2,50	0,71			
Bilişsel Duygu Düzenleme Genel	Asgari ücret ve altında	35	3,25	0,49	0,582	0,676	
	2.825,90-3.825,90 TL	31	3,19	0,80			
	3.825,91-4.825,90 TL	25	3,07	0,55			
	4.825,91-5.825,90 TL	30	3,27	0,57			
	5.825,91 TL ve üzeri	113	3,21	0,47			

p<0,05*

H₁₁: Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi gelir durumu gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi gelir durumu gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; olumlu yeniden odaklanmanın gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 2.995$; $p=0.019$; $p<0.05$). Gelir durumu 3.825,91-4.825,90 TL olanların ($\bar{X}=2,46$) olumlu yeniden odaklanması asgari ücret ve altında ($\bar{X}=3,03$), 4.825,91-5.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=3,07$) ve 5.825,91 TL ve üzeri ($\bar{X}=2,95$) göre daha düşüktür. Plan yapmaya yeniden odaklanmanın gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 5.281$; $p=0.000$; $p<0.05$). Gelir durumu asgari ücret ve altında olanların ($\bar{X}=4,04$) plan yapmaya yeniden odaklanması 2.825,90-3.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=3,41$) ve 3.825,91-4.825,90 TL ($\bar{X}=3,45$) göre daha yüksektir. Olumlu yeniden değerlendirmenin gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 5.146$; $p=0.000$; $p<0.05$). Gelir durumu asgari ücret ve altında olanların ($\bar{X}=3,94$) olumlu yeniden değerlendirmesi 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=3,27$), 3.825,91-4.825,90 TL ($\bar{X}=3,41$) ve 4.825,91-5.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=3,57$) göre daha yüksektir. Olayın değerini azaltmanın gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 3.050$; $p=0.017$; $p<0.05$). Gelir durumu asgari ücret ve altında olanların ($\bar{X}=3,73$) olayın değerini azaltması 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=3,23$) ve 3.825,91-4.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=3,14$) göre daha yüksektir. Felaketleştirme gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 5.215$; $p=0.000$; $p<0.05$). Gelir durumu asgari ücret ve altında olanların ($\bar{X}=2,27$) felaketleştirmesi 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=2,86$) ve 3.825,91-4.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=2,95$) göre daha düşüktür. Diğerlerini suçlamanın gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.431$; $p=0.002$; $p<0.05$). Gelir durumu asgari ücret ve altında olanların ($\bar{X}=2,41$) felaketleştirmesi 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=2,88$) ve 3.825,91-4.825,90 TL olanlara ($\bar{X}=2,88$) göre daha düşüktür. Sonuçlar incelendiğinde H₁₁ hipotezinin olumlu yeniden odaklanma, plan yapmaya yeniden odaklanma, olayın değerini azaltma, felaketleştirme ve diğerlerini suçlama alt boyutları özelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 23: Bilişsel Duygu Düzenlemesinin Yaş Gruplarına Göre Farklaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	Scheffe
Kendini Suçlama	18-28 yaş	116	2,90	0,91	0,535	0,659	
	29-39 yaş	111	2,99	0,83			
	40-50 yaş	118	2,88	0,63			
	51 yaş ve üzeri	54	2,99	0,66			
Kabul	18-28 yaş	116	3,31	0,85	0,439	0,725	
	29-39 yaş	111	3,19	0,82			
	40-50 yaş	118	3,23	0,81			
	51 yaş ve üzeri	54	3,21	0,49			
Ruminasyon	18-28 yaş	116	3,59	1,00	0,280	0,840	
	29-39 yaş	111	3,61	0,78			
	40-50 yaş	118	3,55	0,82			
	51 yaş ve üzeri	54	3,49	0,55			
Olumlu Yeniden Odaklanma	18-28 yaş	116	2,76	1,08	1,072	0,361	
	29-39 yaş	111	2,99	0,95			
	40-50 yaş	118	2,93	1,07			
	51 yaş ve üzeri	54	2,92	0,93			
Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma	18-28 yaş	116	3,71	0,94	0,417	0,741	
	29-39 yaş	111	3,80	0,92			
	40-50 yaş	118	3,82	0,92			
	51 yaş ve üzeri	54	3,83	0,73			
Olumlu Yeniden Değerlendirme	18-28 yaş	116	3,56	0,96	0,817	0,485	
	29-39 yaş	111	3,72	0,91			
	40-50 yaş	118	3,70	0,97			
	51 yaş ve üzeri	54	3,76	0,78			
Olayın Değerini Azaltma	18-28 yaş	116	3,34	1,03	0,615	0,605	
	29-39 yaş	111	3,51	0,93			
	40-50 yaş	118	3,45	1,02			
	51 yaş ve üzeri	54	3,49	0,69			
Felaketleştirme	18-28 yaş ⁽¹⁾	116	2,63	1,07	8,515	0,000*	(1-3) (1-4)
	29-39 yaş ⁽²⁾	111	2,80	1,10			
	40-50 yaş ⁽³⁾	118	2,36	0,95			
	51 yaş ve üzeri ⁽⁴⁾	54	2,04	0,70			
Diğerlerini Suçlama	18-28 yaş	116	2,60	0,88	0,198	0,898	
	29-39 yaş	111	2,58	0,84			
	40-50 yaş	118	2,57	0,81			
	51 yaş ve üzeri	55	2,50	0,69			
Bilişsel Duygu Düzenleme Genel	18-28 yaş	72	3,19	0,54	0,793	0,499	
	29-39 yaş	74	3,28	0,59			
	40-50 yaş	59	3,16	0,56			
	51 yaş ve üzeri	29	3,13	0,38			

p<0,05*

H₁₂: Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi yaş gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; felaketleştirmenin yaş gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 8.515$; $p=0.000$; $p<0.05$). Yaşı 18-28 olanların ($\bar{X}=2,63$) felaketleştirmesi 40-50 yaşında ($\bar{X}=2,36$) ve 51 yaş ve üzerinelere ($\bar{X}=2,04$) göre daha yüksektir. Sonuçlar incelendiğinde H₁₂ hipotezinin felaketleştirme alt boyutları özelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 24: Bilişsel Duygu Düzenlemesi Ölçeği ve Alt Boyutlarına Bağlı Güvenilirlik Analizleri

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Kendini Suçlama	0,645	4
Kabul	0,622	4
Ruminasyon	0,708	4
Olumlu Yeniden Odaklanma	0,827	4
Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma	0,847	4
Olumlu Yeniden Değerlendirme	0,830	4
Olayın Değerini Azaltma	0,803	4
Felaketleştirme	0,829	4
Diğerlerini Suçlama	0,779	4
Bilişsel Duygu Düzenleme Genel	0,900	36

Katılımcıların; 36 maddeden bilişsel duygu düzenleme ölçeğine ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, ölçeğe ait Cronbach's Alpha değerinin 0,900 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer ölçeğin güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 4 maddeden oluşan kendini suçlama alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,645 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 4 maddeden oluşan kabul alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha

değerinin 0,622 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 4 maddeden oluşan ruminasyon alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,708 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 4 maddeden oluşan olumlu yeniden odaklanma alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,827 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 4 maddeden plan yapmaya yeniden odaklanma alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,847 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 4 maddeden olumlu yeniden değerlendirme alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,830 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 4 maddeden olayın değerini azaltma alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,803 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 4 maddeden felaketleştirme alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,829 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 4 maddeden diğerlerini suçlama alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,779 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir.

3.3. Kişilik İnancına Ait Analiz Sonuçları

Araştırmanın bu bölümde kişilik inancına ait, betimsel istatistikleri, demografik özelliklere göre farklılıklarının belirlenmesine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 25: Kişilik İnancına Ait Normallik Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Kolmogrov-Smirnov			Merkezi Eğilim Ölçümleri			
	Statistic	Sd	p	$\bar{X}$	Medyan	Çarpıklık	Basıklık
Çekingenlik Yapısı	0,080	286	0,000	1,95	2,00	0,122	-0,025
Bağımlı Kişilik Yapısı	0,099	286	0,000	1,21	1,14	0,843	0,602
Pasif Agresif Kişilik Yapısı	0,057	286	0,024	1,80	1,71	-0,030	-0,303
Obsesif Kompulsif Kişilik Yapısı	0,102	286	0,000	1,88	1,85	0,301	-0,011
Antisosyal Kişilik Yapısı	0,076	286	0,000	1,42	1,30	0,424	-0,292
Narsist Kişilik Yapısı	0,108	286	0,000	1,39	1,28	0,800	0,873
Histriyonik Kişilik Yapısı	0,107	286	0,000	1,21	1,14	0,820	0,453
Şizoid Kişilik Yapısı	0,087	286	0,000	1,91	2,00	-0,037	-0,196
Paronid Kişilik Yapısı	0,087	286	0,000	1,48	1,42	0,448	-0,308
Kişilik İnanc Genel	0,049	286	0,097	1,57	1,52	0,481	-0,075

Elde edilen verilerin dağılımlarının belirlenmesinde merkezi eğilim ölçümlerinden aritmetik ortalama, medyan, çarpıklık ve basıklık katsayıları kullanılmıştır. Medyan ile aritmetik ortalama değerinin birbirine yakın ya da eşit olması ile çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 sınırları içerisinde düşmesi nedeniyle elde edilen verilerin dağılımının normal dağılımdan geldiği belirlenmiştir. (George ve Mallery 2010).

Tablo 26: Kişilik İnancına Ait Betimsel Bulgular

Alt Boyutlar	$\bar{X}$	s.s.
Çekingenlik Yapısı	1,95	0,73
Bağımlı Kişilik Yapısı	1,21	0,78
Pasif Agresif Kişilik Yapısı	1,80	0,72
Obsesif Kompulsif Kişilik Yapısı	1,88	0,76
Antisosyal Kişilik Yapısı	1,42	0,78
Narsist Kişilik Yapısı	1,39	0,70
Histriyonik Kişilik Yapısı	1,21	0,82
Şizoid Kişilik Yapısı	1,91	0,69
Paronid Kişilik Yapısı	1,48	0,94
Kişilik İnanc Genel	1,57	0,62

Kişilik inancına ait betimsel bulgular incelendiğinde katılımcılar; kişilik inanç genel ortalamasının ($\bar{x}=1,57$) orta olduğu belirlenmiştir. Kişilik inanç alt boyut ortalamaları incelendiğinde; çekingenlik yapısı ($\bar{x}=1,95$) orta, bağımlı kişilik yapısı ($\bar{x}=1,21$) düşük, ruminasyon ($\bar{x}=1,80$) orta, obsesif kompulsif kişilik yapısı ($\bar{x}=1,88$) orta, antisosyal kişilik yapısı ($\bar{x}=1,42$) düşük, narsist kişilik yapısı ($\bar{x}=1,39$) düşük, histriyonik kişilik yapısı ($\bar{x}=1,21$) düşük, şizoid kişilik yapısı ($\bar{x}=1,91$) orta ve paronid kişilik yapısı ($\bar{x}=1,48$) düşük olduğu belirlenmiştir.

Tablo 27: Kişilik İnancının Cinsiyet Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Çekingenlik Yapısı	Kadın	211	2,01	0,63	-0,031	396	0,975
	Erkek	149	1,96	0,84			
Bağımlı Kişilik Yapısı	Kadın	38	1,72	0,69	-0,505	396	0,614
	Erkek	211	1,28	0,75			
Pasif Agresif Kişilik Yapısı	Kadın	149	1,28	0,86	0,187	396	0,852
	Erkek	38	0,94	0,53			
Obsesif Kompulsif Kişilik Yapısı	Kadın	211	1,83	0,63	0,604	396	0,546
	Erkek	149	1,87	0,82			
Antisosyal Kişilik Yapısı	Kadın	38	1,56	0,74	-0,326	396	0,744
	Erkek	211	1,87	0,66			
Narsist Kişilik Yapısı	Kadın	149	2,01	0,88	-0,007	396	0,994
	Erkek	38	1,62	0,71			
Histriyonik Kişilik Yapısı	Kadın	211	1,40	0,73	0,297	396	0,767
	Erkek	149	1,55	0,88			
Şizoid Kişilik Yapısı	Kadın	38	1,18	0,63	-1,234	396	0,218
	Erkek	211	1,36	0,65			
Paronid Kişilik Yapısı	Kadın	149	1,54	0,77	-0,411	396	0,681
	Erkek	38	1,08	0,55			
Kişilik İnanç Genel	Kadın	211	1,19	0,78	0,420	396	0,674
	Erkek	149	1,33	0,90			

p<0,05*

H₁₃: Katılımcıların kişilik inancı cinsiyet gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların kişilik inancı cinsiyet gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan t-testi sonucuna göre; kişilik inançları çalışma durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık göstermediği saptanmıştır. (p>0.05). Sonuçlar incelendiğinde H₁₃ hipotezi reddedildiği belirlenmiştir.

Tablo 28: Kişilik İnancının Çalışma Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Bağımsız Örneklem T-testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Çalışma Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	t	sd	p
Çekingenlik Yapısı	Çalışıyor	262	1,91	0,71	-1,935	396	0,054
	Çalışmıyor	136	2,06	0,75			
Bağımlı Kişilik Yapısı	Çalışıyor	262	1,20	0,80	-1,790	396	0,074
	Çalışmıyor	136	1,35	0,74			
Pasif Agresif Kişilik Yapısı	Çalışıyor	262	1,78	0,73	-1,548	396	0,122
	Çalışmıyor	136	1,90	0,69			
Obsesif Kompulsif Kişilik Yapısı	Çalışıyor	262	1,87	0,77	-0,861	396	0,390
	Çalışmıyor	136	1,94	0,74			
Antisosyal Kişilik Yapısı	Çalışıyor	262	1,38	0,79	-2,068	396	0,039*
	Çalışmıyor	136	1,55	0,75			
Narsist Kişilik Yapısı	Çalışıyor	262	1,37	0,72	-1,483	396	0,139
	Çalışmıyor	136	1,48	0,66			
Histriyonik Kişilik Yapısı	Çalışıyor	262	1,19	0,80	-1,305	396	0,193
	Çalışmıyor	136	1,30	0,86			
Şizoid Kişilik Yapısı	Çalışıyor	262	1,89	0,70	-0,947	396	0,344
	Çalışmıyor	136	1,96	0,69			
Paronid Kişilik Yapısı	Çalışıyor	262	1,44	0,86	-1,312	396	0,190
	Çalışmıyor	136	1,57	1,06			
Kişilik İnanc Genel	Çalışıyor	190	1,53	0,62	-1,495	396	0,136
	Çalışmıyor	98	1,65	0,62			

p<0,05*

H₁₄: Katılımcıların kişilik inancı çalışma durumu gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların kişilik inancı çalışma durumu gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan t-testi sonucuna göre; antisosyal kişilik yapısı çalışma durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. (t= -2.068; p=0.039; p<0.05). Çalışmayanların ($\bar{X}$ =1,55) antisosyal kişilik yapısı çalışanlara ($\bar{X}$ =1,38) göre daha yüksektir. Sonuçlar incelendiğinde H₁₄ hipotezinin antisosyal kişilik yapısı alt boyut özelinde kabul edildiği belirlenmiştir.

Tablo 29: Kişilik İnancının Medeni Durum Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	Scheffe
Çekingenlik Yapısı	Evli	211	2,01	0,63	2,526	0,081	
	Bekâr	149	1,96	0,84			
	Boşanmış	38	1,72	0,69			
Bağımlı Kişilik Yapısı	Evli ⁽¹⁾	211	1,28	0,75	3,361	0,036*	(1-3) (2-3)
	Bekâr ⁽²⁾	149	1,28	0,86			
	Boşanmış ⁽³⁾	38	0,94	0,53			
Pasif Agresif Kişilik Yapısı	Evli	211	1,83	0,63	3,029	0,050	
	Bekâr	149	1,87	0,82			
	Boşanmış	38	1,56	0,74			
Obsesif Kompulsif Kişilik Yapısı	Evli ⁽¹⁾	211	1,87	0,66	4,347	0,014*	(2-3)
	Bekâr ⁽²⁾	149	2,01	0,88			
	Boşanmış ⁽³⁾	38	1,62	0,71			
Antisosyal Kişilik Yapısı	Evli ⁽¹⁾	211	1,40	0,73	3,969	0,020*	(2-3)
	Bekâr ⁽²⁾	149	1,55	0,88			
	Boşanmış ⁽³⁾	38	1,18	0,63			
Narsist Kişilik Yapısı	Evli ⁽¹⁾	211	1,36	0,65	7,657	0,001*	(1-2) (1-3)
	Bekâr ⁽²⁾	149	1,54	0,77			
	Boşanmış ⁽³⁾	38	1,08	0,55			
Histriyonik Kişilik Yapısı	Evli ⁽¹⁾	211	1,19	0,78	3,237	0,040*	(2-3)
	Bekâr ⁽²⁾	149	1,33	0,90			
	Boşanmış ⁽³⁾	38	0,98	0,66			
Şizoid Kişilik Yapısı	Evli	211	1,84	0,69	2,624	0,074	
	Bekâr	149	2,01	0,72			
	Boşanmış	38	1,96	0,55			
Paronid Kişilik Yapısı	Evli	211	1,45	0,87	1,609	0,201	
	Bekâr	149	1,58	1,03			
	Boşanmış	38	1,30	0,87			
Kişilik İnancı Genel	Evli	161	1,55	0,58	1,647	0,194	
	Bekâr	102	1,64	0,71			
	Boşanmış	25	1,40	0,50			

p<0,05*

H₁₅: Katılımcıların kişilik inancı medeni durum gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların kişilik inancı medeni durum gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; bağımlı kişilik yapısının medeni durum gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 3.361$; $p=0.036$; $p<0.05$). Medeni durumu boşanmış olanların ($\bar{X}=0,94$) bağımlı kişilik yapısı evli ($\bar{X}=1,28$) ve bekâr olanlara ($\bar{X}=1,28$) göre daha düşüktür. Obsesif kompulsif kişilik yapısının medeni durum gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.347$; $p=0.014$; $p<0.05$). Medeni durumu bekar olanların ($\bar{X}=2,01$) obsesif kompulsif kişilik yapısı boşanmış olanlara ($\bar{X}=1,62$) göre daha yüksektir. Antisosyal kişilik yapısının medeni durum gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 3.696$; $p=0.020$; $p<0.05$). Medeni durumu bekâr olanların ($\bar{X}=1,55$) antisosyal kişilik yapısı boşanmış olanlara ($\bar{X}=1,18$) göre daha yüksektir. Narsist kişilik yapısının medeni durum gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 7.657$; $p=0.036$; $p<0.05$). Medeni durumu evli olanların ($\bar{X}=1,36$) narsist kişilik yapısı bekâr olanlara ($\bar{X}=1,54$) göre düşük, boşanmış olanlara ($\bar{X}=1,08$) göre daha yüksektir. Histriyonik kişilik yapısının medeni durum gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 3.237$; $p=0.040$; $p<0.05$). Medeni durumu bekâr olanların ($\bar{X}=1,33$) histriyonik kişilik yapısı boşanmış olanlara ($\bar{X}=0,98$) göre daha yüksektir. Sonuçlar incelendiğinde H_{15} hipotezinin bağımlı kişilik yapısı, obsesif kompulsif kişilik yapısı, antisosyal kişilik yapısı, narsist kişilik yapısı ve histriyonik kişilik yapısı alt boyutları özelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 30: Kişilik İnancının Eğitim Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	Scheffe
Çekingenlik Yapısı	Ortaokul	74	1,91	0,80	1,526	0,194	
	Lise	34	2,13	0,64			
	Ön lisans	192	2,01	0,75			
	Lisans	74	1,85	0,65			
	Doktora	24	1,79	0,58			
Bağımlı Kişilik Yapısı	Ortaokul	74	1,30	0,66	1,815	0,125	
	Lise	34	1,46	0,85			
	Ön lisans	192	1,28	0,82			
	Lisans	74	1,11	0,77			
	Doktora	24	1,03	0,72			
Pasif Agresif Kişilik Yapısı	Ortaokul	74	1,67	0,80	1,218	0,303	
	Lise	34	1,93	0,62			
	Ön lisans	192	1,86	0,71			
	Lisans	74	1,81	0,75			
	Doktora	24	1,81	0,47			
Obsesif Kompulsif Kişilik Yapısı	Ortaokul ⁽¹⁾	74	1,63	0,74	2,904	0,022*	(1-3) (1-4)
	Lise ⁽²⁾	34	1,93	0,67			
	Ön lisans ⁽³⁾	192	1,96	0,77			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	1,99	0,70			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	1,86	0,90			
Antisosyal Kişilik Yapısı	Ortaokul	74	1,41	0,82	0,526	0,717	
	Lise	34	1,54	0,81			
	Ön lisans	192	1,47	0,79			
	Lisans	74	1,38	0,67			
	Doktora	24	1,29	0,92			
Narsist Kişilik Yapısı	Ortaokul	74	1,32	0,60	1,854	0,118	
	Lise	34	1,59	0,71			
	Ön lisans	192	1,39	0,72			
	Lisans	74	1,50	0,77			
	Doktora	24	1,18	0,48			
Histriyonik Kişilik Yapısı	Ortaokul ⁽¹⁾	74	1,06	0,83	2,517	0,041*	(3-1) (3-5)
	Lise ⁽²⁾	34	1,31	0,80			
	Ön lisans ⁽³⁾	192	1,32	0,84			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	1,21	0,80			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	0,90	0,65			
Şizoid Kişilik Yapısı	Ortaokul	74	1,75	0,71	1,840	0,120	
	Lise	34	2,08	0,67			
	Ön lisans	192	1,91	0,70			
	Lisans	74	1,96	0,67			
	Doktora	24	2,06	0,62			
Paronid Kişilik Yapısı	Ortaokul ⁽¹⁾	74	1,46	0,88	1,685	0,153	
	Lise ⁽²⁾	34	1,88	0,86			
	Ön lisans ⁽³⁾	192	1,44	0,96			
	Lisans ⁽⁴⁾	74	1,45	0,99			
	Doktora ⁽⁵⁾	24	1,46	0,75			
	Ortaokul	56	1,57	0,66	0,791	0,532	
	Lise	28	1,77	0,60			
	Ön lisans	134	1,55	0,64			
	Lisans	56	1,56	0,61			
	Doktora	14	1,50	0,48			

p<0,05*

H₁₆: Katılımcıların kişilik inancı eğitim durumu gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların kişilik inancı eğitim durumu gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; obsesif kompulsif kişilik yapısının eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 2.904$; $p=0.022$; $p<0.05$). Eğitim durumu ortaokul olanların ($\bar{X}=1,63$) obsesif kompulsif kişilik yapısının ön lisans ($\bar{X}=1,96$) ve lisans olanlara ($\bar{X}=1,99$) göre daha düşüktür. Histriyonik kişilik yapısının eğitim durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 2.517$; $p=0.041$; $p<0.05$). Eğitim durumu ön lisans olanların ($\bar{X}=1,32$) obsesif kompulsif kişilik yapısının ortaokul ($\bar{X}=1,06$) ve doktora olanlara ($\bar{X}=0,90$) göre daha yüksektir. Sonuçlar incelendiğinde H₁₆ hipotezinin obsesif kompulsif kişilik yapısı ve histriyonik kişilik yapısı alt boyutları özelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 31: Kişilik İnancının Gelir Durumu Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Gelir Durumu	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	Scheffe
Çekingencilik Yapısı	Asgari ücret ve altında	56	2,15	0,88	2,165	0,072	
	2.825,90-3.825,90 TL	48	2,10	0,91			
	3.825,91-4.825,90 TL	41	2,01	0,67			
	4.825,91-5.825,90 TL	44	1,96	0,57			
	5.825,91 TL ve üzeri	209	1,87	0,66			
Bağımlı Kişilik Yapısı	Asgari ücret ve altında	56	1,30	0,87	1,881	0,113	
	2.825,90-3.825,90 TL	48	1,31	0,96			
	3.825,91-4.825,90 TL	41	1,39	0,89			
	4.825,91-5.825,90 TL	44	1,44	0,74			
	5.825,91 TL ve üzeri	209	1,16	0,69			
Pasif Agresif Kişilik Yapısı	Asgari ücret ve altında	56	1,87	0,64	1,900	0,110	
	2.825,90-3.825,90 TL	48	1,81	0,88			
	3.825,91-4.825,90 TL	41	1,89	0,70			
	4.825,91-5.825,90 TL	44	2,05	0,79			
	5.825,91 TL ve üzeri	209	1,75	0,68			
Obsesif Kompulsif Kişilik Yapısı	Asgari ücret ve altında	56	1,92	0,75	0,999	0,408	
	2.825,90-3.825,90 TL	48	1,91	0,98			
	3.825,91-4.825,90 TL	41	2,10	0,82			
	4.825,91-5.825,90 TL	44	1,92	0,63			
	5.825,91 TL ve üzeri	209	1,84	0,72			
Narsist Kişilik Yapısı	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	1,64	0,68	4,170	0,003*	(2-5) (4-5)
	2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	48	1,51	1,03			
	3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	1,68	0,83			
	4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	1,55	0,75			
	5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	209	1,29	0,72			
Histriyonik Kişilik Yapısı	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	1,43	0,60	3,093	0,016*	(2-5) (4-5)
	2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	48	1,53	0,88			
	3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	1,49	0,77			
	4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	1,64	0,73			
	5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	209	1,30	0,64			
Şizoid Kişilik Yapısı	Asgari ücret ve altında	56	1,25	0,92	2,071	0,084	
	2.825,90-3.825,90 TL	48	1,40	0,99			
	3.825,91-4.825,90 TL	41	1,33	0,87			
	4.825,91-5.825,90 TL	44	1,40	0,82			
	5.825,91 TL ve üzeri	209	1,12	0,73			
Paronid Kişilik Yapısı	Asgari ücret ve altında	56	2,03	0,61	1,718	0,145	
	2.825,90-3.825,90 TL	48	1,85	0,91			
	3.825,91-4.825,90 TL	41	2,06	0,62			
	4.825,91-5.825,90 TL	44	2,02	0,78			
	5.825,91 TL ve üzeri	209	1,85	0,65			
Kişilik İnanc Genel	Asgari ücret ve altında ⁽¹⁾	56	1,59	1,11	4,350	0,002*	(2-5)
	2.825,90-3.825,90 TL ⁽²⁾	48	1,52	1,01			
	3.825,91-4.825,90 TL ⁽³⁾	41	1,73	1,01			
	4.825,91-5.825,90 TL ⁽⁴⁾	44	1,86	0,91			
	5.825,91 TL ve üzeri ⁽⁵⁾	209	1,33	0,82			
Kişilik İnanc Genel	Asgari ücret ve altında	38	1,62	0,60	2,008	0,093	
	2.825,90-3.825,90 TL	36	1,75	0,82			
	3.825,91-4.825,90 TL	29	1,64	0,67			
	4.825,91-5.825,90 TL	34	1,69	0,58			
	5.825,91 TL ve üzeri	151	1,48	0,57			

p<0,05*

H₁₇: Katılımcıların kişilik inancı gelir durumu gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların kişilik inancı gelir durumu gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; narsistlik kişilik yapısı gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.170$; $p=0.003$; $p<0.05$). Gelir durumu 5.825,91 TL ve üzeri olanların ($\bar{X}=1,29$) narsistlik kişilik yapısı 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=1,51$) ve 4.825,91-5.825,90 TL ($\bar{X}=1,64$) göre daha düşüktür. Histriyonik kişilik yapısı gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F=3.093$; $p=0.016$; $p<0.05$). Gelir durumu 5.825,91 TL ve üzeri olanların ($\bar{X}=1,30$) histriyonik kişilik yapısı 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=1,53$) ve 4.825,91-5.825,90 TL ($\bar{X}=1,64$) göre daha düşüktür. Kişilik inanç genelinin gelir durumu gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.350$; $p=0.002$; $p<0.05$). Gelir durumu 5.825,91 TL ve üzeri olanların ($\bar{X}=1,86$) kişilik inanç geneli 2.825,90-3.825,90 TL ($\bar{X}=1,52$) göre daha yüksektir. Sonuçlar incelendiğinde H₁₇ hipotezinin narsist kişilik yapısı ve histriyonik kişilik yapısı alt boyutları ve kişilik inanç genel ölçek özelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 32: Kişilik İnancının Yaş Gruplarına Göre Farklılaşmasının Belirlenmesine Ait Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	n	$\bar{X}$	s.s	F	p	Scheffe
Çekingenlik Yapısı	18-28 yaş	114	2,04	0,85	1,610	0,186	
	29-39 yaş	111	1,99	0,69			
	40-50 yaş	118	1,95	0,66			
	51 yaş ve üzeri	55	1,78	0,64			
Bağımlı Kişilik Yapısı	18-28 yaş	114	1,35	0,87	2,058	0,105	
	29-39 yaş	111	1,31	0,81			
	40-50 yaş	118	1,12	0,63			
	51 yaş ve üzeri	55	1,20	0,82			
Pasif Agresif Kişilik Yapısı	18-28 yaş	114	1,95	0,80	2,085	0,102	
	29-39 yaş	111	1,79	0,68			
	40-50 yaş	118	1,72	0,71			
	51 yaş ve üzeri	55	1,84	0,62			
Obsesif Kompulsif Kişilik Yapısı	18-28 yaş ⁽¹⁾	114	2,11	0,87	4,363	0,005*	(1-2)
	29-39 yaş ⁽²⁾	111	1,83	0,70			(1-3)
	40-50 yaş ⁽³⁾	118	1,81	0,72			(1-4)
	51 yaş ve üzeri ⁽⁴⁾	55	1,76	0,63			
Antisosyal Kişilik Yapısı	18-28 yaş ⁽¹⁾	114	1,62	0,83	5,480	0,001*	(1-3)
	29-39 yaş ⁽²⁾	111	1,52	0,84			(1-4)
	40-50 yaş ⁽³⁾	118	1,26	0,66			
	51 yaş ve üzeri ⁽⁴⁾	55	1,27	0,71			
Narsist Kişilik Yapısı	18-28 yaş ⁽¹⁾	114	1,56	0,75	4,613	0,003*	(1-3)
	29-39 yaş ⁽²⁾	111	1,47	0,76			(1-4)
	40-50 yaş ⁽³⁾	118	1,27	0,62			
	51 yaş ve üzeri ⁽⁴⁾	55	1,25	0,55			
Histriyonik Kişilik Yapısı	18-28 yaş ⁽¹⁾	114	1,44	0,93	8,163	0,000*	(1-3)
	29-39 yaş ⁽²⁾	111	1,35	0,87			(1-4)
	40-50 yaş ⁽³⁾	118	0,97	0,62			
	51 yaş ve üzeri ⁽⁴⁾	55	1,08	0,70			
Şizoid Kişilik Yapısı	18-28 yaş ⁽¹⁾	114	2,01	0,73	2,766	0,042*	(4-1)
	29-39 yaş ⁽²⁾	111	1,98	0,73			(4-2)
	40-50 yaş ⁽³⁾	118	1,78	0,62			
	51 yaş ve üzeri ⁽⁴⁾	55	1,86	0,66			
Paronid Kişilik Yapısı	18-28 yaş	114	1,64	1,10	1,881	0,132	
	29-39 yaş	111	1,49	0,82			
	40-50 yaş	118	1,35	0,87			
	51 yaş ve üzeri	55	1,45	0,90			
Kişilik İnanc Genel	18-28 yaş	78	1,68	0,70	2,251	0,083	
	29-39 yaş	92	1,62	0,63			
	40-50 yaş	80	1,44	0,53			
	51 yaş ve üzeri	38	1,51	0,58			

p<0,05*

H18: Katılımcıların kişilik inancı yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Katılımcıların kişilik inancı yaş gruplarına göre farklılıklarının anlamlılık gösterip göstermediğini belirlenmesi için yapılan anova testi sonucuna göre; obsesif kompulsif kişilik yapısının yaş gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.363$; $p=0.005$; $p<0.05$). Yaşı 18-28 olanların ($\bar{X}=2,11$) obsesif kompulsif kişilik yapısı 29-39 yaşında ($\bar{X}=1,83$), 40-50 yaşında ($\bar{X}=1,81$) ve 51 yaş ve üzerinelere ($\bar{X}=1,76$) göre daha yüksektir. Antisosyal kişilik yapısının yaş gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 5.480$; $p=0.001$; $p<0.05$). Yaşı 18-28 olanların ($\bar{X}=1,62$) antisosyal kişilik yapısı 40-50 yaşında ($\bar{X}=1,26$) ve 51 yaş ve üzerinelere ($\bar{X}=1,27$) göre daha yüksektir. Narsist kişilik yapısının yaş gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 4.613$; $p=0.003$; $p<0.05$). Yaşı 18-28 olanların ($\bar{X}=1,56$) narsist kişilik yapısı 40-50 yaşında ($\bar{X}=1,27$) ve 51 yaş ve üzerinelere ($\bar{X}=1,25$) göre daha yüksektir. Histriyonik kişilik yapısının yaş gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 8.163$; $p=0.000$; $p<0.05$). Yaşı 18-28 olanların ($\bar{X}=1,44$) histriyonik kişilik yapısı 40-50 yaşında ($\bar{X}=0,97$) ve 51 yaş ve üzerinelere ($\bar{X}=1,08$) göre daha yüksektir. Şizoid kişilik yapısının yaş gruplarına göre farkı istatistiksel olarak %95 güvenilirlik düzeyinde anlamlılık gösterdiği saptanmıştır. ($F= 2.766$; $p=0.042$; $p<0.05$). Yaşı 51 yaş ve üzeri olanların ($\bar{X}=1,86$) şizoid kişilik yapısı 18-28 yaş ($\bar{X}=2,01$) ve 29-39 yaşındakilere ($\bar{X}=1,98$) göre daha düşüktür. Sonuçlar incelendiğinde H_{18} hipotezinin obsesif kompulsif kişilik yapısı, antisosyal kişilik yapısı, narsist kişilik yapısı, histriyonik kişilik yapısı ve şizoid kişilik yapısı alt boyutları özelinde kabul edildiği belirlenmiştir. Gruplar arasındaki farkın kaynağı post-hoc testlerinden scheffe testi ile belirlenmiştir.

Tablo 33: Bilişsel Duygu Düzenlemesi Ölçeği ve Alt Boyutlarına Bağlı Güvenilirlik Analizleri

Ölçek ve Alt Boyutlar	Cronbach's Madde	
	Alpha	Sayısı
Çekingenlik Yapısı	0,756	7
Bağımlı Kişilik Yapısı	0,806	7
Pasif Agresif Kişilik Yapısı	0,759	7
Obsesif Kompulsif Kişilik Yapısı	0,777	7
Antisosyal Kişilik Yapısı	0,802	7
Narsist Kişilik Yapısı	0,750	7
Histriyonik Kişilik Yapısı	0,853	7
Şizoid Kişilik Yapısı	0,690	7
Paronid Kişilik Yapısı	0,890	7
Kişilik İnanç Genel	0,960	63

Katılımcıların; 63 maddeden kişilik inanç ölçeğine ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, ölçeğe ait Cronbach's Alpha değerinin 0,960 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer ölçeğin güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 7 maddeden oluşan çekingenlik yapısı alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,756 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 7 maddeden oluşan bağımlı kişilik yapısı alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,806 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 7 maddeden oluşan pasif agresif kişilik yapısı alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,759 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 7 maddeden oluşan obsesif kompulsif kişilik yapısı alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,777 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 7 maddeden oluşan antisosyal kişilik yapısı alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,802 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 7 maddeden oluşan narsist kişilik yapısı

alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,750 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 7 maddeden oluşan histriyonik kişilik yapısı alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,853 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 7 maddeden oluşan şizoid kişilik yapısı alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,690 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir. 7 maddeden oluşan paronid kişilik yapısı alt boyutuna ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, alt boyuta ait Cronbach's Alpha değerinin 0,890 olarak hesaplandığı görülmektedir. Bu değer alt boyutun güvenilirliğinin çok yüksek düzeyde olduğunu gösterir.

Tablo 34: Anne-Baba Tutumu ve Kişilik İnanc Düzeyleri Arasındaki İlişki

Ölçekler ve Alt Boyutlar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
Anne Demokratik Tutumu ⁽¹⁾	1	-,465*	-,739*	-,209*	-,596*	-,303*	-,455*	0,09	-,111*	-,163*	-,083	0,025	-,051	0,088	-,119*	-,163*	-,175*	-,160*
Anne Koruyucu-İstekçi Tutumu ⁽²⁾		1	-,662*	-,713*	-,256*	-,705*	-,478*	-,484*	-,148*	-,260*	-,161*	-,192*	-,188*	-,234*	-,237*	-,303*	-,207*	-,233*
Anne Otoriter Tutumu ⁽³⁾			1	-,369*	-,375*	-,427*	-,624*	-,270*	-,162*	-,202*	-,124*	0,09	0,085	-,159*	-,169*	-,235*	-,191*	-,201*
Anne Genel Tutumu⁽⁴⁾				1	-,177*	-,503*	-,297*	-,631*	-,103*	-,163*	-,118*	-,181*	-,150*	-,194*	-,169*	-,216*	-,100*	-,138*
Baba Demokratik Tutumu ⁽⁵⁾					1	-,348*	-,674*	-,318*	0,008	0,069	0,026	0,063	0,041	-,05	0,052	-,127*	0,074	0,105
Baba Koruyucu-İstekçi Tutumu ⁽⁶⁾						1	-,679*	-,739*	-,147*	-,243*	-,221*	-,216*	-,215*	-,266*	-,199*	-,291*	-,242*	-,263*
Baba Otoriter Tutumu ⁽⁷⁾							1	-,404*	-,134*	-,179*	-,198*	-,177*	-,179*	-,229*	-,149*	-,271*	-,165*	-,230*
Baba Genel Tutumu⁽⁸⁾								1	-,165*	-,196*	-,234*	-,176*	-,200*	-,252*	-,163*	-,215*	-,177*	-,183*
Çekingenlik Yapısı ⁽⁹⁾									1	-,680*	-,704*	-,665*	-,623*	-,593*	-,597*	-,505*	-,689*	-,826*
Bağımlı Kişilik Yapısı ⁽¹⁰⁾										1	-,624*	-,621*	-,623*	-,664*	-,758*	-,459*	-,666*	-,830*
Pasif Agresif Kişilik Yapısı ⁽¹¹⁾											1	-,636*	-,731*	-,688*	-,631*	-,557*	-,713*	-,848*
Obsesif Kompulsif Kişilik Yapısı ⁽¹²⁾												1	-,572*	-,638*	-,637*	-,512*	-,556*	-,782*
Antisosyal Kişilik Yapısı ⁽¹³⁾													1	-,756*	-,705*	-,561*	-,715*	-,847*
Narsist Kişilik Yapısı ⁽¹⁴⁾														1	-,764*	-,527*	-,619*	-,837*
Histriyonik Kişilik Yapısı ⁽¹⁵⁾															1	-,421*	-,614*	-,838*
Şizoid Kişilik Yapısı ⁽¹⁶⁾																1	-,554*	-,680*
Paronid Kişilik Yapısı ⁽¹⁷⁾																	1	-,838*
Kişilik İnanc Genel⁽¹⁸⁾																		1

p<0,05*

Değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi için pearson korelasyon analizi yapılmış olup, yapılan korelasyon analizi sonucuna göre; anne genel tutumu ile baba genel tutum ($r=0,631$) algıları arasında pozitif yönlü yüksek seviyede bir ilişki vardır. Bu sonuç eğer anne genel tutumu algılarında bir artış olursa katılımcıların baba genel tutum algılarında da artış olacağı anlamına gelmektedir. Anne genel tutumu ile kişilik inanç genel ($r=0,138$) algıları arasında pozitif yönlü çok düşük seviyede bir ilişki vardır. Bu sonuç eğer anne genel tutumu algılarında bir artış olursa katılımcıların kişilik inanç genel algılarında da artış olacağı anlamına gelmektedir. Baba genel tutumu ile kişilik inanç genel ($r=0,183$) algıları arasında pozitif yönlü çok düşük seviyede bir ilişki vardır. Bu sonuç eğer baba genel tutumu algılarında bir artış olursa katılımcıların kişilik inanç genel algılarında da artış olacağı anlamına gelmektedir.

Tablo 35: Anne-Baba Tutumu ve Bilişsel Duygu Düzenleme Arasındaki İlişki

Ölçekler ve Alt Boyutlar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)
Anne Demokratik Tutumu ⁽¹⁾	1	-,465*	-,739*	,209*	,596*	-,303*	-,455*	0,09	-,0007	0,034	0,045	,237*	,225*	,233*	0,09	-,124*	-,0022	0,117
Anne Koruyucu-İstekçi Tutumu ⁽²⁾		1	,662*	,713*	-,256*	,705*	,478*	,484*	,149*	0,035	0,094	-,149*	-,124*	-,128*	-,0021	,206*	0,053	-,0003
Anne Otoriter Tutumu ⁽³⁾			1	,369*	-,375*	,427*	,624*	,270*	0,067	0,007	-,0015	-,157*	-,154*	-,159*	-,0048	,159*	0,018	-0,04
Anne Genel Tutumu⁽⁴⁾				1	,177*	,503*	,297*	,631*	,152*	0,065	,110*	0,025	0,035	0,039	0,042	,135*	0,034	0,097
Baba Demokratik Tutumu ⁽⁵⁾					1	-,348*	-,674*	,318*	0,068	0,075	0,067	,261*	,164*	,228*	,142*	-,0077	,100*	,157*
Baba Koruyucu-İstekçi Tutumu ⁽⁶⁾						1	,679*	,739*	,153*	0,05	,130*	-,141*	-,133*	-,173*	-,0024	,221*	,173*	0,042
Baba Otoriter Tutumu ⁽⁷⁾							1	,404*	,111*	0,056	,101*	-,206*	-,0099	-,169*	-0,06	,182*	0,013	0,004
Baba Genel Tutumu⁽⁸⁾								1	,191*	,117*	,182*	0,038	-,0002	0,002	0,085	,158*	,197*	,170*
Kendini Suçlama ⁽⁹⁾									1	,441*	,514*	-,0003	,141*	0,071	,187*	,443*	,313*	,538*
Kabul ⁽¹⁰⁾										1	,529*	,263*	,498*	,421*	,477*	,167*	,264*	,706*
Ruminasyon ⁽¹¹⁾											1	,111*	,432*	,310*	,335*	,400*	,342*	,710*
Olumlu Yeniden Odaklanma ⁽¹²⁾												1	,519*	,571*	,476*	-,125*	,136*	,552*
Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma ⁽¹³⁾													1	,793*	,623*	-,145*	0,077	,707*
Olumlu Yeniden Değerlendirme ⁽¹⁴⁾														1	,755*	-,256*	-,0027	,677*
Olayın Değerini Azaltma ⁽¹⁵⁾															1	-,0073	,126*	,717*
Felaketleştirme ⁽¹⁶⁾																1	,540*	,400*
Diğerlerini Suçlama ⁽¹⁷⁾																	1	,531*
Bilişsel Duygu Düzenleme Genel⁽¹⁸⁾																		1

p<0,05

Değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi için pearson korelasyon analizi yapılmış olup, yapılan korelasyon analizi sonucuna göre; baba genel tutumu ile bilişsel duygu düzenleme genel ($r=0,170$) algıları arasında pozitif yönlü çok düşük seviyede bir ilişki vardır. Bu sonuç eğer baba genel tutumu algılarında bir artış olursa katılımcıların bilişsel duygu düzenleme genel algılarında da artış olacağı anlamına gelmektedir.

Tablo 36: Kişilik İnanç ve Bilişsel Duygu Düzenleme Arasındaki İlişki

Ölçekler ve Alt Boyutlar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)	(17)	(18)	(19)
Çekingencilik Yapısı ⁽¹⁾	1	,680*	,704*	,665*	,623*	,593*	,597*	,505*	,689*	,826*	,359*	,252*	,273*	0,052	-0,06	̄0,063	,159*	,478*	,368*
Bağımlı Kişilik Yapısı ⁽²⁾		1	,624*	,621*	,623*	,664*	,758*	,459*	,666*	,830*	,309*	,153*	,267*	0,072	̄0,025	̄0,042	,104*	,439*	,316*
Pasif Agresif Kişilik Yapısı ⁽³⁾			1	,636*	,731*	,688*	,631*	,557*	,713*	,848*	,257*	,185*	,297*	,112*	0,046	̄0,023	,118*	,295*	,254*
Obsesif Kompulsif Kişilik Yapısı ⁽⁴⁾				1	,572*	,638*	,637*	,512*	,556*	,782*	,306*	,233*	,310*	̄0,037	0,095	0,001	0,064	,398*	,227*
Antisosyal Kişilik Yapısı ⁽⁵⁾					1	,756*	,705*	,561*	,715*	,847*	,162*	,179*	,165*	0,068	0,017	0,003	,101*	,258*	,241*
Narsist Kişilik Yapısı ⁽⁶⁾						1	,764*	,527*	,619*	,837*	,160*	,174*	,193*	0,036	0,007	̄0,042	0,025	,331*	,230*
Histriyonik Kişilik Yapısı ⁽⁷⁾							1	,421*	,614*	,838*	,197*	,137*	,171*	0,039	̄0,061	̄0,073	0,024	,350*	,182*
Şizoid Kişilik Yapısı ⁽⁸⁾								1	,554*	,680*	,312*	,257*	,304*	0,02	,123*	0,044	,113*	,293*	,176*
Paronid Kişilik Yapısı ⁽⁹⁾									1	,838*	,235*	0,077	,180*	0,041	̄,131*	̄,113*	0,051	,369*	,348*
Kişilik İnanç Genel⁽¹⁰⁾										1	,343*	,206*	,301*	0,023	̄0,014	̄0,045	0,094	,458*	,342*
Kabul ⁽¹¹⁾											1	,441*	,514*	̄0,003	,141*	0,071	,187*	,443*	,313*
Ruminasyon ⁽¹²⁾												1	,529*	,263*	,498*	,421*	,477*	,167*	,264*
Olumlu Yeniden Odaklanma ⁽¹³⁾													1	,111*	,432*	,310*	,335*	,400*	,342*
Plan Yapmaya Yeniden Odaklanma ⁽¹⁴⁾														1	,519*	,571*	,476*	̄,125*	,136*
Olumlu Yeniden Değerlendirme ⁽¹⁵⁾															1	,793*	,623*	̄,145*	0,077
Olayın Değerini Azaltma ⁽¹⁶⁾																1	,755*	̄,256*	̄0,027
Felaketleştirme ⁽¹⁷⁾																	1	̄0,073	,126*
Diğerlerini Suçlama ⁽¹⁸⁾																		1	,540*
Bilişsel Duygu Düzenleme Genel⁽¹⁹⁾																			1

p<0,05*

Değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi için pearson korelasyon analizi yapılmış olup, yapılan korelasyon analizi sonucuna göre; bilişsel duygu düzenleme genel ile kişilik inanç genel ($r=0,342$) algıları arasında pozitif yönlü düşük seviyede bir ilişki vardır. Bu sonuç eğer kişilik inanç genel algılarında bir artış olursa katılımcıların bilişsel duygu düzenleme genel algılarında da artış olacağı anlamına gelmektedir.

Tablo 37: Katılımcıların Anne-Baba Tutumlarının Bilişsel Duygu Düzenleme Düzeyleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	β	Standart Hata	t	p	VIF	F	F anlamlılık
Sabit	2,568	0,330	7,790	0,000			
Anne Tutumu	-0,030	-0,018	-0,198	0,843	1,834	3,317	0,038^a
Baba Tutumu	0,255	0,182	2,030	0,044*	1,834		
*p<0.05 Düzeltilmiş R ² =0,020; Durbin Bağımsız: Watson= Anne-Baba 1,917 Bağımlı: Bilişsel Duygu Düzenleme Tutumu							

Regresyon analizi varsayımları incelendiğinde yordayıcı (bağımsız değişken) değişkenlerle bağımlı değişken arasındaki ilişkinin anlamlı (F=3.317 p=0.038 p<0.05) olduğu belirlenirken, çoklu bağıntı probleminin tespiti için VIF değerlerinin 10'un altında olması gerekliliği ve otokorelasyon durumunun olmaması için Durbin Watson değerinin 1 ile 3 arasında olması gerekliliği şartlarını sağladığı belirlenmiştir.

Baba tutumu (t=2.030 p=0,044 p<0.05) değişkeninin bilişsel duygu düzenleme üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu %95 güven düzeyinde belirlenmiştir. Anne tutumunun (p>0.05) bilişsel duygu üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir.

Baba tutumunun bilişsel duygu düzenlemenin 0,020'sini açıkladığı belirlenmiştir (R²=0,020).

Regresyon analizi sonucuna regresyon eşitliği aşağıda verilmiştir.

$$\text{Bilişsel Duygu Düzenleme} = 2.568 + 0,255 * \text{Baba Tutumu}$$

Baba tutumu düzeyinde bir birimlik artışın bilişsel duygu düzenleme düzeyinde 0,255'lik bir artışa neden olacağı belirlenmiştir.

Tablo 38: Katılımcıların Anne-Baba Tutumlarının Kişilik İnanç Düzeyleri Üzerindeki Etkisine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	β	Standart Hata	t	p	VIF	F	F anlamlılık
Sabit	0,673	0,328	2,050	0,041*			
Anne Tutumu	0,080	0,150	0,535	0,593	1,807	4,902	0,008^a
Baba Tutumu	0,239	0,123	1,937	0,054	1,807		
*p<0.05							
Düzeltilmiş R ² =0,280;							
Durbin		Watson=				1,601	
Bağımsız:		Anne-Baba				Tutumu	
Bağımlı: Kişilik İnanç							

Regresyon analizi varsayımları incelendiğinde yordayıcı (bağımsız değişken) değişkenlerle bağımlı değişken arasındaki ilişkinin anlamlı (F=4.902 p=0.008 p<0.05) olduğu belirlenirken, çoklu bağıntı probleminin tespiti için VIF değerlerinin 10'un altında olması gerekliliği ve otokorelasyon durumunun olmaması için Durbin Watson değerinin 1 ile 3 arasında olması gerekliliği şartlarını sağladığı belirlenmiştir.

Anne ve Baba tutumlarının kişilik inanç düzeyleri üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı (p>0.05) belirlenmiştir.

BÖLÜM 4: TARTIŞMA

Bu bölümde öncelikle araştırma sonuçları özetlenmektedir. Daha sonra bu sonuçların tartışması yapılarak, ilgili öneriler ile bölüm sonlanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı algılanan ebeveyn tutumlarının bireyin bilişsel duygu düzenleme stratejileri ile kişilik yapısı arasındaki ilişkisini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmaya 400 gönüllü katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcılara Ana-Baba Tutum Ölçeği, Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği ve Kişisel İnanç Ölçeği-Kısa Form uygulanmıştır. Veriler SPSS-24 programı ile analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre araştırmaya dahil olan katılımcılar çoğunlukla kadın ve evli katılımcılardan oluşmuştur. Katılımcıların yarısının ön-lisans mezunu olduğu ve diğer yarısının nispeten eğitim seviyeleri açısından nispeten homojen bir dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Katılımcıların gelir seviyeleri ve yaş gruplarında homojen bir dağılım gözlenmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun çalıştığı da katılımcılara dair yapılan son tespit olmuştur.

Verilerin analizlerine başlamadan örneklem normal dağılım gösterip göstermediği test edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların normal dağıldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların ana-baba tutumları incelendiğinde bu tutumların ortalama düzeyde seyrettiği tespit edilmiştir. Tutumların alt boyutları incelendiğinde katılımcıların anne ve babalarının demokratik tutumlara sahip olduğu ön plana çıktığı izlenmiştir.

Katılımcıların algılanan tutumlarının cinsiyetlerine göre dağılımında anlamlı farklılıklar izlenmiştir. Kadın katılımcıların algıladıkları demokratik anne tutumu yüksektir. Benzer şekilde kadın katılımcıların algıladıkları demokratik baba tutumu da daha yüksektir. Diğer taraftan koruyucu, otoriter ve gene baba tutumlarında erkek katılımcıların algıları daha yüksek olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların çalışma durumlarına göre algılanan tutumlarda bir farklılık gözlemlenmemiştir. Bir başka ifade ile algılanan ana-baba tutumlarının katılımcıların çalışma durumlarına herhangi bir etkisi söz konusu değildir. Katılımcıların medeni durumlarına göre algılanan ana-tutumlarında bir farklılık gözlemlenmemiştir. Bir başka ifade ile algılanan ana-baba tutumlarının katılımcıların medeni durumlarına herhangi

bir etkisi söz konusu değildir. Katılımcıların algılanan ana-baba tutumları katılımcıların eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir. Buna göre katılımcıların eğitim seviyeleri arttıkça algılanan demokratik ana-baba tutumları da artma eğilimi göstermektedir. Katılımcıların algılanan ana-baba tutumlarının katılımcıların gelirlerine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Anne demokratik tutumu, anne koruyucu-istekçi tutum, otoriter tutum, baba koruyucu-istekçi tutum ve baba otoriter tutum alt boyutları ve anne genel tutum boyutları katılımcıların gelirlerine göre farklılaşmaktadır. Katılımcıların yaşlarına göre algılanan ana tutumlarında farklılık izlenmiştir. Genç katılımcıların annelerinin demokratik tutumlara sahip olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

Katılımcıların bilişsel duygu düzenleme becerileri analize tabi tutulmuştur. Normal dağılım gösterdiği belirlenen katılımcıların ortalama ve ortalama üstü düzeyde bilişsel duygu düzenleme becerilerine sahip olduğu izlenmiştir. Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi cinsiyet gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, olumlu yeniden odaklanma, plan yapmaya yeniden odaklanma ve olayın değerini azaltma alt boyutlarında kadın katılımcıların daha yüksek ortalamalara sahip olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi çalışma durumu gruplarına göre incelenmiştir. Buna göre olayın değerini azaltma alt boyutunda çalışmayan katılımcıların daha yüksek ortalamaya sahip olduğu izlenmiştir. Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi medeni durum gruplarına göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Katılımcıların olumlu yeniden, plan yapmaya yeniden odaklanma, olumlu yeniden değerlendirme ve olayın değerini azaltma alt boyutlarında farklılaştığı tespit edilmiştir. Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi eğitim durumu gruplarına göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Kendini suçlama, plan yapmaya yeniden odaklanma, olumlu yeniden değerlendirme, olayın değerini azaltma, felaketleştirme ve diğerlerini suçlama alt boyutlarında katılımcıların farklılaştığı izlenmiştir. Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi gelir durumu gruplarına göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Olumlu yeniden odaklanma, plan yapmaya yeniden odaklanma, olayın değerini azaltma, felaketleştirme ve diğerlerini suçlama alt boyutlarında katılımcıların farklılaştığı izlenmiştir. Katılımcıların bilişsel duygu düzenlemesi yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Felaketleştirme alt boyutunda katılımcıların farklılaştığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların kişilik inançları ait toplanan verilerin normal dağılım gösterdiği belirlendikten sonra, yapılan analizlerde katılımcıların puanlarının ortalama altında olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların kişilik inancı cinsiyet gruplarına göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Buna göre katılımcıların kişilik inançları cinsiyetlerine göre farklılık göstermemektedir. Katılımcıların kişilik inancı çalışma durumu gruplarına göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre çalışmayan grubun anti-sosyal kişilik yapısı ortalaması daha yüksektir. Başka bir fark izlenmemiştir. Katılımcıların kişilik inancı medeni durum gruplarına göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Bağımlı kişilik yapısı, obsesif kompulsif kişilik yapısı, antisosyal kişilik yapısı, narsist kişilik yapısı ve histriyonik kişilik yapısı alt boyutlarında katılımcıların farklılaştığı izlenmiştir. Katılımcıların kişilik inancı eğitim durumu gruplarına göre farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Obsesif kompulsif kişilik yapısı ve histriyonik kişilik yapısı alt boyutlarında katılımcıların farklılaştığı izlenmiştir. Katılımcıların kişilik inancı gelir durumu gruplarına göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Narsist kişilik yapısı ve histriyonik kişilik yapısı alt boyutları ve kişilik inanç genel ölçek boyutlarında katılımcıların farklılaştığı tespit edilmiştir. Katılımcıların kişilik inancı yaş gruplarına göre farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Buna göre katılımcılar hipotezinin obsesif kompulsif kişilik yapısı, antisosyal kişilik yapısı, narsist kişilik yapısı, histriyonik kişilik yapısı ve şizoid kişilik yapısı alt boyutlarında farklılaşmaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek korelasyon analizi yapılmıştır. Buna göre katılımcıların ana tutumları algıları ile baba tutumları algıları arasında beklendik şekilde pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Benzer şekilde ana-baba tutumları algıları ile kişilik inançları arasında da ilişkiler mevcuttur. Buna göre demokratik ana-baba tutumları ile kişilik inançları arasında negatif bir ilişki mevcutken, diğer tutumlar ile pozitif bir ilişki mevcuttur. Bu bulgular demokratik tutumun sağlıklı kişilik inancına pozitif etkide bulunmaktadır. Ana-baba tutumları algıları ile bilişsel duygu düzenleme becerileri arasında da anlamlı ilişkiler mevcuttur. Demokratik ana baba tutumlarının olumlu bilişsel beceriler ile pozitif, olumsuz beceriler ile negatif ilişkide olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, demokratik ana-baba tutumlarına sahip ebeveynlerin çocuklarının olumlu bilişsel duygu düzenleme becerilerine sahip olduğu sonucuna varabilmek mümkündür.

Çalışma kapsamında incelenen değişkenlerin yordama gücü analize tabi tutulmuştur. Buna göre ana tutumlarının bilişsel duygu düzenleme becerilerini yordama gücü bulunmazken, baba tutumlarının bilişsel becerileri yordama gücü bulunmaktadır. Son olarak ana-baba tutumlarının kişilik inançları üzerinde etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı algılanan ebeveyn tutumlarının bireyin bilişsel duygu düzenleme becerileri ve kişilik yapısı ile olan ilişkisini incelemektir. Çalışma kapsamında öncelikle ana-baba tutumlarının kişilik özelliklerine olan etkilerine değinilmiştir. Buna göre ana-baba tutumları ile kişilik özellikleri arasında çeşitli anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Çalışma kapsamında elde bulgular genellikle alan yazında elde edilen bulgular ile uyumlu gözükmektedir.

Bu çalışma kapsamında otoriter ana-baba tutumu ile çekingenlik, bağımlı kişilik yapısı, pasif-agresif kişilik yapısı, obsesif-kompulsif kişilik yapısı, anti-sosyal kişilik yapısı, narsistik kişilik yapısı, histriyonik kişilik yapısı, şizoid kişilik yapısı ve paranoid kişilik yapısı arasında pozitif ilişkiler elde edilmiştir. Bu bulgular yüksek oranda şiddete eğilim ve davranış bozukluğu gibi özellikler ile otoriter ebeveynlik arasında pozitif korelasyon bulan araştırmalar ile uyumludur (Knafo, 2003; Thompson vd, 2003; Underwood vd., 2009). Dahası, bu bulgular, Rothraff vd, (2009) ve Timpano vd, (2010) gibi araştırmacıların bulguları ile de uyum göstermektedir. Bu araştırmacılar otoriter ebeveynliğin çocuklarda artan depresyon ve anksiyete belirtileri ile pozitif ilişkide olduğunu tespit etmişlerdir. Capron (2004), Ramsey ve Watson'ın (1996) bulguları uyumlu olarak, otoriter ebeveynlik ile narsistik özellikler arasında pozitif ilişki olduğu bulunmuştur. Leschied, Chiodo Nowicki ve Rodgers'ın (2008) bulguları ile uyumlu olarak otoriter ebeveynlik ile anti-sosyal özellikler arasında pozitif ilişki olduğu bulunmuştur.

Bu çalışma kapsamında koruyucu-istekçi ana-baba tutumu ile çekingenlik, bağımlı kişilik yapısı, pasif-agresif kişilik yapısı, obsesif-kompulsif kişilik yapısı, anti-sosyal kişilik yapısı, narsistik kişilik yapısı, histriyonik kişilik yapısı, şizoid kişilik yapısı ve paranoid kişilik yapısı arasında düşük şiddette pozitif ilişkiler elde edilmiştir. Bu bulgular koruyucu-istekçi tutumun çocuklar üzerinde negatif etkileri olduğunu belirleyen araştırmalar ile uyumluluk göstermektedir (Aldhafri, 2011; Underwood vd., 2009). Aldhafri (2011),

koruyucu-istekçi tutumun daha düşük benlik kavramına, öz yeterliliğe ve artan sağlık ve akademik sorunlara yol açabileceği sonucuna varmıştır. Underwood, vd. (2009), koruyucu-istekçi ebeveynlik ile yetiştirilen çocukların artan sosyal ve duygusal saldırganlık riski altında olduğunu bulmuşlardır. Durbin, vd. (1993), koruyucu-istekçi ebeveynliğin “partici” olarak görülen çocukları yetiştirme olasılığının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Ek olarak, bu çalışmanın bulgularıyla tutarlı olarak, Ramsey ve Watson (1996), koruyucu-istekçi ebeveynliğin artan oranda narsistik kişilik üretme eğiliminde olduğunu bulmuşlardır.

Bu çalışma kapsamında demokratik ana-baba tutumu ile çekingenlik, bağımlı kişilik yapısı, histriyonik kişilik yapısı, şizoid kişilik yapısı ve paranoid kişilik yapısı arasında düşük şiddette negatif ilişkiler elde edilmiştir. Bu bulgular, ergenliğe daha iyi uyum sağlamak, daha yüksek benlik saygısı, daha düşük depresyon seviyeleri ve sosyal olarak daha iyi durumda olmak dahil olmak üzere demokratik ebeveynliğin çocuklar üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu bulan geçmiş araştırmalarla tutarlıdır (Jackson vd., 2005; Durbin vd., 1993; Steinberg vd., 1994).

Çalışmamızda üç ebeveynlik stilinden demokratik ebeveynliğin yetişkinlere uyumlu özelliklerini kazandıracağını düşünülmüştür. Bu hipotezi destekler şekilde, otoriter bir ebeveynlik tarzının kişilik özelliklerinde olumsuz bir eğilim yarattığı bulunmuştur. Bu olumsuz eğilim önemli bir düzeyde olmasa da uyumsuz kişilik özelliklerinin, otoriter ve izin koruyucu-istekçi ebeveynlik tarzlarından ziyade demokratik ebeveynlik ile daha az ilişkilidir. Demokratik ebeveynlik ile depresif ve anti-sosyal kişilik özellikleri arasında bulunan olumsuz eğilim, demokratik ebeveynliğin olumlu etkilerini öne süren geçmiş bulgularla uyumludur (Jackson vd., 2005; Kelley vd., 2000; Rothrauff vd., 2009). Ayrıca, otoriter ebeveynliğin narsistik kişilik özellikleriyle pozitif ilişkisi de araştırmanın hipotezini destekler niteliktedir. Narsistik kişilik özellikleriyle bağlantılı olarak üç ebeveynlik tarzının tümü arasında anlamlı ilişkiler bulunmasına rağmen, etki büyüklüğü demokratik hanelerde yetişen çocuklar için otoriter veya koruyucu-istekçi hanelerde yetişen çocuklara göre daha düşüktür. Bu bulgular, hem koruyucu-istekçi hem de otoriter ebeveynlik stillerinin daha yüksek oranda narsisizm sağlama eğiliminde olduğunu, demokratik ebeveynlik stiline daha yüksek benlik saygısı sağlama eğiliminde olduğunu öne süren geçmiş araştırmalarla benzerdir (Ramsey ve Watson, 1996; Jackson vd, 2005).

Çalışma kapsamında ayrıca ana-baba tutumlarının bilişsel duygu düzenleme becerilerine olan etkilerine bakılmıştır. Buna göre ana-baba tutumları ile bilişsel duygu düzenleme becerileri arasında çeşitli anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Çalışma kapsamında elde bulgular genellikle alan yazında elde edilen bulgular ile uyumlu gözükmektedir. Özellikle demokratik ebeveynlik ile pozitif duygu düzenleme becerileri arasındaki olumlu ilişkiler alan yazını destekler niteliktedir. Bazı araştırmalar zayıf duygu düzenleme becerileri ile psikopatoloji arasında güçlü ilişkiler raporlamışlardır (Batum ve Yağmurlu, 2007; Herts vd. 2012). Diğer taraftan kimi araştırmalar pozitif duygu düzenleme becerileri ile pozitif psikolojik iyi oluş arasında ilişkiler bulmuşlardır (Larsen, 2011; Ivcevic ve Brackett, 2014). Pozitif duygu düzenleme becerileri ile demokratik ebeveynlik arasında uyumlu ilişkiler bulunmaktadır. Hughes and Gullone (2012) 372 ergen ile yaptıkları çalışmada bu ilişki raporlamaktadır. Yaman'da (2018) yaptığı araştırmada pozitif duygu düzenleme becerileri ile demokratik ebeveynlik arasında olumlu yönde ilişkiler bulmuştur.

Demokratik ebeveynlik tarzı, ergenlerin duygu düzenlemesini olumlu yönde etkilemektedir. Bu sonuçlar, Eisenberg vd. (2001) bulguları ile örtüşmektedir. Demokratik ebeveynlik, sıcaklık ve duyarlılıktan oluştuğundan, çocuklara bir güvenlik duygusu sağladığı için ve olumsuz duygulanım deneyimini daha az tehdit edici hale getirdiğinden pozitif duygu düzenleme becerilerini desteklemektedir (Davies & Cummings, 1994).

Otoriter ebeveynlik ile duygu düzenleme becerileri arasında elde edilen sonuçlar bazı noktalarda alan yazın ile uyumluyken, bazı noktalarda uyumsuzluk göstermektedir. Alan yazında genellikle otoriter ebeveynlik ile pozitif duygu düzenleme arasında negatif ilişki, negatif duygu düzenleme ile olumlu ilişki öngörülmektedir. Bu durumun daha birey odaklı batılı aile ile kolektivist özellikleri öne çıkan doğulu aile yapıları arasındaki fark ile açıklanması mümkündür. Rudy ve Grusec (2006) tarafından birey odaklı (Batı Avrupalı) ve kolektivist (Mısırlı, İranlı, Hintli ve Pakistanlı) kökenden gelen anneler ve çocuklarla yürütülen araştırma da kolektivist annelerin otoriter ebeveynliği bireyci annelerden ve onların çocuklarından daha fazla desteklediğini göstermiştir. Bu çalışmada da elde edilen uyumsuz bulguların kültürel farklılıklar ile açıklanması mümkündür.

Koruyucu-istekçi ebeveynlik ile pozitif duygu düzenleme becerileri arasında olumsuz ilişki, negatif duygu düzenleme becerileri ile olumlu ilişki bulunmuştur. Bu bulgular geçmiş araştırmalar ile uyumluluk göstermektedir. Baumrind'e (1968) göre, koruyucu-istekçi ebeveynlerin çocukları genellikle genç yaşta kendi aktivitelerini, davranışlarını ve duygularını düzenlemeye bırakılır. Sonuç olarak, bu ebeveynlerin okul öncesi çocukları, duygularını düzenlemede zorluk yaşama, düşük öz kontrole sahip olma ve olgunlaşmama olma eğilimindedir (Baumrind, 1967). Bu ebeveynlik tarzı, çocuklarda otoriter, bağımlı, dürtüsel davranışlarla, düşük düzeyde özdenetim gibi özellikler ile belirginleşmektedir. (Baumrind, 1967).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmanın sınırlılıkları ve bunlar ile ilgili öneriler sunulmuştur. Bu araştırmanın evreni oldukça geniş tutulduğundan araştırma sonuçlarının genellenebilirliği yüksek olmasına rağmen, benzer araştırmanın daha niş evrenlerle tekrarlanması bulgulara derinlik katacaktır. Ayrıca bu araştırma çocuk gelişimini etkileyen farklı aile dinamiklerini dikkate almamaktadır. Örneğin aile yapısı (çekirdek, geniş), aile içi ölümler, büyük olaylar gibi faktörler dışarda bırakılmıştır. Bu faktörleri göz önünde bulunduran araştırmalar bulguların çeşitlenmesine katkıda bulunabilirler. Ayrıca araştırmanın sonuçlarının derinlikli bir şekilde anlaşılması için benzer ilişkileri irdeleyen nitel araştırmaların önemli katkılar yapacağı düşünülmektedir.

Duygu düzenleme becerilerinin bireyin sağlıklı olmasında kritik önemde olduğundan hem ebeveynlerin hem de çocukların duygu düzenleme becerilerini karşılaştırmalı olarak inceleyen araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Aile yapısını da dikkate alarak kültürün bu becerilerin gelişimine olan etkisini inceleyen araştırmaların önemli katkı yapma potansiyeli bulunmaktadır. Son olarak uygulayıcılar, demokratik ebeveynlik becerilerinin geliştirilmesi için programlar düzenleyebilirler. Bu programların duygu düzenleme becerilerini de geliştirmeyi hedeflemesi yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

- Aldao, A., Nolen-Hoeksema, S., ve Schweizer, S. (2010). Emotion-regulation strategies across psychopathology: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 30(2), 217-237.
- Aldao, A., ve Nolen-Hoeksema, S. (2012). When are adaptive strategies most predictive of psychopathology? *Journal of Abnormal Psychology*, 121(1), 276.
- Aldhafri, S. (2011). Self-efficacy and physical self-concept as mediators of parenting influence on adolescents' school and health wellbeing. *Journal of Psychology in Africa*, 21(4), 511- 520. doi: 10.1080/14330237.2011.10820491
- American Psychiatric Association. (1952). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Washington, DC: American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association. (1968). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (2nd ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association. (1980). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (3rd ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association. (2002). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders DSM-IV-TR*. 4th Edition, Arlington, VA: American Psychiatric Publishing, Inc.
- American Psychiatric Association. (2014). *DSM-V Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. (E. K ro lu  ev.), 5. Baskı, Ankara: Hekimler Yayın Birli i.

- Aunola, K., ve Nurmi, J. E. (2005). The role of parenting styles in children's problem behavior. *Child Development*, 76, 1144-1159. doi: 10.1111/j.1467-8624.2005.00840.x-i1
- Bates JE, Pettit GS, Dodge KA, Ridge B (1998) Interaction of temperamental resistance to control and restrictive parenting in the development of externalizing behavior. *Dev Psychol* 34:982
- Batum, P., & Yagmurlu, B. (2007) What counts in externalizing behaviors? The contributions of emotion and behavior regulation. *Current Psychology: Developmental, Learning, Personality, Social* 25(4), 272-294.
- Baumrind, D. (1966). Effects of authoritative control on child behavior. *Child Development*, 37(4), 887-907. doi: 10.2307/1126611
- Baumrind, D. (1967). Child care practices anteceding three patterns of preschool behavior. *Genetic Psychology Monographs*, 75, 43-88.
- Baumrind D. (1968). Authoritarian vs. authoritative parental control. *Adolescence*, 3:255.
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology Monograph*, 4, (1, Pt. 2), 1-103. doi: 10.1037/h0030372
- Baumrind, D. (1991). Parenting styles and adolescent development. *The Encyclopedia of Adolescence*, 2, 746-758.
- Baumrind, D., Larzelere, R. E., ve Owens, E. B. (2010). Effects of preschool parents' power assertive patterns and practices on adolescent development. *Parenting: Science and Practice*, 10, 157-201. doi: 10.1080/15295190903290790
- Betts, J., Gullone, E., ve Allen, J. S. (2009). An examination of emotion regulation, temperament, and parenting style as potential predictors of adolescent depression risk status: A correlational study. *British Journal of Developmental Psychology*, 27(2), 473-485.

- Bornstein, M. H. (2006). Parenting science and practice. In W. Damon, ve R. M. Lerner (Eds), *Handbook of child psychology* (6th ed, Vol 4, pp. 893-949). Hoboken, NJ.
- Bornstein, M. H. (Ed.). (2012). *Handbook of parenting*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Bornstein, R. F. (1992). The dependent personality: Developmental, social, and clinical perspectives. *Psychological Bulletin*, 112(1), 3-23. doi: 10.1037/0033-2909.112.1.3
- Bornstein, R. F. (1998). Reconceptualizing personality disorder diagnosis in DSM-V: The discriminant validity challenge. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 5, 333-343. doi: 10.1111/j.1468-2850.1998.tb00153.x
- Bridges, L. J., Denham, S. A., ve Ganiban, J. M. (2004). Definitional issues in emotion regulation research. *Child Development*, 75, 340–345.
- Burbach DJ, Kashani JH, Rosenberg TK (1989) Parental bonding and depressive disorders in adolescents. *J Child Psychol Psychiatry* 30:417–429
- Buri, J. R. (1991). Parental authority questionnaire. *Journal of Personality Assessment*, 57, 110-119. doi: 10.1207/s15327752jpa5701_13
- Butler, E. A., Egloff, B., Wilhelm, F. H., Smith, N. C., Erickson, E. A., ve Gross, J. J. (2003). The social consequences of expressive suppression. *Emotion* 3(1), 48-67.
- Cabrera, N., Tamis-LeMonda, C. S., Bradley, R. H., Hofferth, S., ve Lamb, M. E. (2000). Fatherhood in the twenty-first century. *Child Development*, 71(1), 127–136. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00126>
- Cain, N. M., Pincus, A. L., ve Ansell, E. B. (2008). Narcissism at the crossroads: Phenotypic description of pathological narcissism across clinical theory, social/personality psychology, and psychiatric diagnosis. *Clinical Psychology Review*, 28, 638-656. doi: 10.1016/j.cpr.2007.09.006

- Calkins, S., ve Hill, A. (2007). Caregiver influences on emerging emotion regulation: Biological and environmental transactions in early development. In J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (pp. 3- 26). New York, NY: Guilford Press.
- Calkins, S. D., ve Leerkes, E. M. (2004). Early attachment processes and the development of emotional self-regulation. *Handbook of self-regulation: Research, theory, and applications*, 324-339.
- Capron, E.W. (2004). Types of pampering and the narcissistic personality trait. *The Journal of Individual Psychology*, 60(1), 77-93.
- Caspi, A., Roberts, B. W., ve Shiner, R. L. (2005). Personality development: Stability and change. *Annual Review of Psychology*, 56, 453 – 484.
- Caspi, A., ve Shiner, R. L. (2006). Personality Development. *Handbook of Child Psychology*. doi: 10.1002/9780470147658.chpsy0306
- Clark, L. A. (2007). Assessment and diagnosis of personality disorder: Perennial issues and an emerging reconceptualization. *Annual Review of Psychology*, 58, 227 – 257.
- Costa, P. T., ve Widiger, T. A. (2001). *Personality disorders and the Five-Factor Model of personality*. Washington, DS: American Psychological Association.
- Cutuli, D. (2014). Cognitive reappraisal and expressive suppression strategies role in the emotion regulation: an overview on their modulatory effects and neural correlates. *Frontiers in Systems Neuroscience*, 8.
- Collins, W. A., Maccoby, E. E., Steinberg, L., Hetherington, E. M., ve Bornstein, M. H. (2000). Contemporary research on parenting: the case for nature and nurture. *American Psychologist*, 55(2), 218-232. doi: 10.1037/0003-066X.55.2.218
- Darling, N. (1999). Parenting Style and its correlates. *ERIC Digest*, ED-PS-99-3.
- Darling, N., ve Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496. doi: 10.1037/0033-2909.113.3.487

- Davies, P. T., & Cummings, E. M. (1994). Marital conflict and child adjustment: An emotional security hypothesis. *Psychological Bulletin*, 116, 387-411. doi: 10.1037/0033-2909.116.3.387.
- Davison, K. K., Charles, J. N., Khandpur, N., ve Nelson, T. J. (2017). Fathers' perceived reasons for their underrepresentation in child health research and strategies to increase their involvement. *Maternal and Child Health Journal*, 21(2), 267-274. <https://doi.org/10.1007/s10995-016-2157-z>
- Diefendorff, J. M., Hall, R. J., Lord, R. G., ve Streat, M. (2000). Action-state orientation: Construct validity of a revised measure and its relationship to work-related variables. *Journal of Applied Psychology*, 85, 250-263.
- Durbin, D. L., Darling, N., Steinberg, L., ve Brown, B. B. (1993). Parenting style and peer group membership among European-American adolescents. *Journal of Research on Adolescence*, 3(1), 87-100. doi: 10.1207/s15327795jra0301_5
- Eisenberg, N., Cumberland, A., ve Spinrad, T. L. (1998). Parental socialization of emotion. *Psychological Inquiry*, 9(4), 241-273.
- Eisenberg, N., Gershoff, E. T., Fabes, R. A., Shepard, S. A., Cumberland, A. J., . . . Losoya, S. H. (2001). Mother's emotional expressivity and children's behavior problems and social competence: Mediation through children's regulation. *Developmental Psychology*, 37, 475-490. doi: 10.1037/0012-1649.37.4.475
- Esbjørn BH, Pedersen SH, Daniel SI, Hald HH, Holm JM, Steele H (2013) Anxiety levels in clinically referred children and their parents: examining the unique influence of self-reported attachment styles and interview-based reflective functioning in mothers and fathers. *Br J Clin Psychol* 52:394-407
- Gönen, G.(2014). Algılanan Anne Baba Tutumunun Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Çarpıtmaları ve Kişilik Yapıları ile İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İxs., İzmir.

- Grant, B. F., Hasin, D. S., Stinson, F. S., Dawson, D. A., Chou, S. P., Ruan, W. J., ve Pickering, P. (2004). Prevalence, correlates, and disability of personality disorders in the United States: Results from the National Epidemiologic Survey on Alcohol and Related Conditions. *Journal of Clinical Psychiatry*, 65(7), 948-958.
- Grant, B. F., Stinson, F. S., Dawson, D. A., Chou, S. P., Ruan, W. J. (2005). Co- occurrence of DSM-IV personality disorders in the United States: Results from the national epidemiologic Survey on alcohol and related conditions. *Comprehensive Psychiatry*, 46, 1-5. doi: 10.1016/j.comppsy.2004.07.019
- Grolnick, W. S., ve Farkas, M. (2002). Parenting and the development of children's selfregulation. *Handbook of Parenting*, 5, 89-110
- Gross, J. J. (1998). The emerging field of emotion regulation: An integrative review. *Review of General Psychology*, 2, 271-299.
- Gross, J. J. (2001). Emotion regulation in adulthood: Timing is everything. *Current Directions in Psychological Science*, 10, 214-219.
- Gross, J. J. (2002). Emotion regulation: Affective, cognitive, and social consequences. *Psychophysiology*, 39(3), 281-291.
- Gross, J. J. (2015). Emotion regulation: Current status and future prospects. *Psychological Inquiry*, 26(1), 1-26. <https://doi.org/10.1080/1047840X.2014.940781>
- Gross, J. J., ve Jazaieri, H. (2014). Emotion, emotion regulation, and psychopathology an affective science perspective. *Clinical Psychological Science*, 2(4), 387-401.
- Gross, J. J., ve John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348.
- Gross, J. J., ve Munoz, R. F. (1995). Emotion regulation and mental health. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 2, 151-164.

- Gross, J. J., ve Thompson, R. A. (2007). *Emotion Regulation: Conceptual Foundations*. J. J. Gross (Ed.), *Handbook of emotion regulation* (p. 3–24). The Guilford Press.
- Goldin, P.R., McRae, K., Ramel, W. and Gross, J.J. (2008) The Neural Bases of Emotion Regulation: Reappraisal and Suppression of Negative Emotion. *Biological Psychiatry*, 63, 577-586. <http://dx.doi.org/10.1016/j.biopsych.2007.05.031>
- Gullone, E., ve Taffe, J. (2012). The emotion regulation questionnaire for children and adolescents (erq-ca): A psychometric evaluation. *Psychological Assessment* 24(2), 409-417.
- Henry, B., Caspi, A., Moffitt, T. E., Harrington, H. L., ve Silva, P. A. (1999). Staying in school protects boys with poor self-regulation in childhood from later crime: A longitudinal study. *International Journal of Behavioral Development*, 23, 1049 – 1073. doi: 10.1080/016502599383667
- Herts, K. L., McLaughlin, K. A., & Hatzenbuehler, M. L. (2012). Emotion dysregulation as a mechanism linking stress exposure to adolescent aggressive behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 40, 1111-1122.
- Hofmann, S. G., Heering, S. Sawyer, A. T., ve Asnaani, A. (2009). How to handle anxiety: The effects of reappraisal, acceptance, and suppression strategies on anxious arousal. *Behaviour Research and Therapy*, 47(5), 389-394.
- Hughes, E. K. & Gullone, E. (2010). Parent emotion socialisation practices and their associations with personality and emotion regulation. *Personality and Individual Differences*, 49, 694-699.
- Hughes, E. K., Gullone, E., ve Watson, S. D. (2011). Emotional functioning in children and adolescents with elevated depressive symptoms. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 33(3), 335-345.
- Ivcevic, Z., & Brackett, M. (2014). Predicting school success: Comparing conscientiousness, grit, and emotion regulation ability. *Journal of Research in Personality*, 52, 29-36.

- Jackson, L. M., Pratt, M. W., Hunsberger, B., ve Pancer, S. M. (2005). Optimism as a mediator of the relation between perceived parental authoritativeness and adjustment among adolescents: Finding the sunny side of the street. *Social Development*, 14(2), 273-304. doi: 10.1111/j.1467-9507.2005.00302.x
- Jazaieri, H., Urry, H. L., ve Gross, J. J. (2013). Affective disturbance and psychopathology: An emotion regulation perspective. *Journal of Experimental Psychopathology*, 4(5), 584-599.
- John, O. P., ve Gross, J. J. (2004). Healthy and unhealthy emotion regulation: Personality processes, individual differences, and life span development. *Journal of Personality*, 72, 1301–1333.
- John, O. P., ve Srivastava, S. (1999). The Big Five trait taxonomy: History, measurement and theoretical perspectives. In L. A. Pervin ve O. P. John (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (2nd ed., pp. 102-138). New York: Guilford Press.
- Karreman, A., van Tuijl, C., van Aken, M. A., ve Deković, M. (2006). Parenting and self-regulation in preschoolers: a meta-analysis. *Infant and Child Development*, 15(6), 561- 579. doi: 10.1002/icd.478
- Kelley, S. A., Brownell, C. A., ve Campbell, S. B. (2000). Mastery motivation and self-evaluative affect in toddlers: Longitudinal relations with maternal behavior. *Child Development*, 71(4), 1061-1071. doi: 10.1111/1467-8624.00209
- Kiff CJ, Lengua LJ, Zalewski M (2011) Nature and nurturing: parenting in the context of child temperament. *Clin Child Fam Psychol* 14:251–301
- Knafo, A. (2003). Authoritarians, the next generation: Values and bullying among adolescent children of authoritarian fathers. *Analyses of Social Issues and Public Policy (ASAP)*, 3(1), 199-204. doi: 10.1111/j.1530-2415.2003.00026.x

- Kochanska, G., ve Knaack, A. (2003). Effortful control as a personality characteristic of young children: Antecedents, correlates, and consequences. *Journal of personality*, 71(6), 1087- 1112. doi: 10.1111/1467-6494.7106008
- Kuzgun, Y., ve Eldeleklioğlu, J. (1999). Ana Baba Tutum Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13: 69-77.
- Lamb, M. E. (2000). The history of research on father involvement. *Marriage ve Family Review*, 29(2-3), 23-42. https://doi.org/10.1300/J002v29n02_03
- Larsen, R. W. (2011). Positive development in a disorderly world. *Journal of Research on Adolescence*, 21(2), 317-334.
- Lenzenweger, M. F., Lane, M. C., Loranger, A. W., ve Kessler, R. C. (2007). DSM-IV personality disorders in the national comorbidity survey replication. *Biological Psychiatry*, 62(6) 553-564. doi: 10.1016/j.biopsych.2006.09.019
- Leschied, A., Chiodo, D., Nowicki, E., & Rodger, S. (2008). Childhood predictors of adult criminality: A meta-analysis drawn from the prospective longitudinal literature. *Canadian Journal of Criminology & Criminal Justice*, 50(4), 435-467. doi: 10.3138/cjccj.50.4.435
- Linehan, M. (1993). *Cognitive-behavioral treatment of borderline personality disorder*. Guilford Press: New York.
- Livesley, J. W. (2001). *Handbook of personality disorders: Theory, research, and treatment*. New York, NY: Guildford Press.
- Luyckx, K., Tildesley, E. A., Soenens, B., Andrews, J. A., Hampson, S. E., Peterson, M., ve Duriez, B. (2011). Parenting and trajectories of children's maladaptive behaviors: A 12-year prospective community study. *Journal of Child and Adolescent Psychology*, 40, 468-478. doi: 10.1080/15374416.2011.563470
- Lynam, D. R., Caspi, A., Moffitt, T. E., Wisktrom, P. H., Loeber, R., ve Novak, S. (2000). The interaction between impulsivity and neighborhood context on offending: The

- effects of impulsivity are stronger in poorer neighborhoods. *Journal of Abnormal Psychology*, 109, 563 – 574.
- Maccoby EE (2001) Parenting and its effects on children: on reading and misreading behavior genetics. *Sci Ment Health Personal Personal Disord* 51:201
- Maccoby, E. E., ve Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. *Handbook of Child Psychology: Formerly Carmichael's Manual of Child Psychology*/Paul H. Mussen, editor.
- Masters, J.C. (1991). *Strategies and mechanisms for the personal and social control of emotion*. In J. Garber ve K.A. Dodge (Eds.), *The development of emotion regulation and dysregulation* (pp. 182-207). New York: Cambridge University Press.
- Mauss, I. B., Cook, C. L., ve Gross, J. J. (2007). Individual differences in cognitive reappraisal: Experiential and physiological responses to an anger provocation. *International Journal of Psychophysiology*, doi:10.1016/j.ijpsycho.2007.03.017
- McCrae, R. R., ve Costa, P. T. (2003). *Personality in adulthood: A five-factor theory perspective* (2nd ed.). New York, NY: Guilford Press.
- McGlashan, T. H., Grilo, C. M., Skodol, A. E., Gunderson, J. G., Shea, M. T., Morey, L. C., Zanarini, M. C., ve Stout, R. L. (2000). The collaborative longitudinal personality disorders study: baseline axis I/II and II/II diagnostic co-occurrence. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 102, 256-264.
- Mcleod, B. D., Wood, J. J., ve Weisz, J. R. (2007). Examining the association between parenting and childhood anxiety: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 27, 155-172. doi: 10.1016/j.cpr.2006.09.002
- Miller, J. D., Maples, J., Few, L. R., Morse, J. Q., Yaggi, K. E., ve Pilkonis, P. A. (2010). Using clinician-rated five-factor model data to score the DSM-IV personality disorders. *Journal of Personality Assessment*, 92, 296 – 305. doi: 10.1080/00223891.2010.481984

- Miller, J. D., ve Pilkonis, P. A. (2006). Neuroticism and affective instability: The same or different? *American Journal Psychiatry*, 163, 839 – 845.
- Niemiec, C. P., Lynch, M. F., Vansteenkiste, M., Bernstein, J., Deci, E. L., ve Ryan, R. M. (2006). The antecedents and consequences of autonomous self-regulation for college: A self-determination theory perspective on socialization. *Journal of Adolescence*, 29(5), 761-775. doi: 10.1016/j.adolescence.2005.11.009
- Onat, O., ve Otrar, M. (2010). Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 31: 123-143.
- Öztürk, İ.(1990). Ana-Baba Tutumlarının Üniversite Öğrencilerinin Bağımlılık, Duyguları Anlama, Yakınlık, Başatlık, Kendini Suçlama ve Saldırganlık Düzeylerine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış). Hacettepe Üniversitesi, 97s., Ankara.
- Parker G (1990) The parental bonding instrument. A decade of research. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol* 25:281–282
- Paulussen-Hoogeboom, M. C., Stams, G. J. J., Hermanns, J. M. A., Peetsma, T. T. D., ve van den Wittenboer, G. L. H. (2008). Parenting style as a mediator between children's negative emotionality and problematic behavior in early childhood. *The Journal of Genetic Psychology*, 169, 209-226. doi: 10.3200/GNTP .169.3.09-226
- Phares, V. (1999). *“Poppa” psychology: The role of fathers in children’s mental well-being*. Westport, CT: Praeger.
- Ramsey, A., & Watson, P. J. (1996). Self-reported narcissism and perceived parental permissiveness and authoritarianism. *Journal of Genetic Psychology*, 157(2), 227. doi: 10.1080/00221325.1996.9914860
- Reitz E, Deković M, Meijer AM (2006) Relations between parenting and externalizing and internalizing problem behaviour in early adolescence: child behaviour as moderator and predictor. *J Adolesc* 29:419–436

- Rimé, B. (2009). Emotion elicits the social sharing of emotion: Theory and empirical review. *Emotion Review*, 1, 60–85.
- Roberts, B. W., ve DelVecchio, W. F. (2000). The rank-order consistency of personality traits from childhood to old age: A quantitative review of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, 126, 3 – 25.
- Rothrauff, T. C., Cooney, T. M., ve An, J. S. (2009). Remembered parenting styles and adjustment in middle and late adulthood. *The Journals of Gerontology: Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 64B (1), 137-146. doi: 10.1093/geronb/gbn008
- Rudy, D., & Grusec, J. E. (2006). Authoritarian parenting in individualist and collectivist groups: Associations with maternal emotion and cognition and children's self-esteem. *Journal of Family Psychology*, 20(1), 68-78.
- Saarni, C. (2008). The interface of emotional development with social context. In M. Lewis, J. Haviland-Jones ve L. Feldman Barrett (Eds.), *The Handbook of Emotions* (3rd ed., pp. 332-347). New York: Guilford Press.
- Saarni C. (2011) Emotional development in childhood. In: Tremblay, R., Boivin, M., Peters, R. (eds.) *Encyclopedia on Early Childhood Development* [online]. Montreal, Quebec: Centre of Excellence for Early Childhood Development and Strategic Knowledge Cluster on Early Child Development.
- Schaefer, E.S. ve Bell, R.Q. (1958). Development of a parental attitude research instrument. *Child Development*, 29(3), 339-361.
- Shiner, R. (2009). The development of personality disorders: Perspectives form normal personality development in childhood and adolescence. *Development and Psychopathology*, 21, 715 – 734.

- Shiner, R., ve Caspi, A. (2003). Personality differences in childhood and adolescence: Measurement, development, and consequences. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 44, 2 – 32.
- Skinner, E., Johnson, S., ve Snyder, T. (2005). Six dimensions of parenting: A motivational model. *Parenting: Science and Practice*, 5, 175-235. doi: 10.1207/s15327922par0502_3
- Srivastava, S., Tamir, M., McGonigal, K. M., John, O. P., ve Gross, J. J. (2009). The social costs of emotional suppression: A prospective study of the transition to college. *Journal of Personality and Social Psychology* 96(4), 883-97.
- Steinberg, L., Lamborn, S. D., Darling, N., ve Mounts, N. S. (1994). Over-time changes in adjustment and competence among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development*, 65(3), 754-770. doi: 10.2307/1131416
- Stewart, S. M., ve Bond, M. H. (2002). A critical look at parenting research from the mainstream: Problems uncovered while adapting Western research to non-Western cultures. *British Journal of Developmental Psychology*, 20, 379-393. doi: 10.1348/026151002320620389
- Tackett, J. L. (2006). Evaluating models of the personality-psychopathology relationship in children and adolescents. *Clinical Psychology Review*, 26, 584 – 599.
- Tamir, M., John, O. P., Srivastava, S., ve Gross, J. J. (2007). Implicit theories of emotion: Affective and social outcomes across a major life transition. *Journal of Personality and Social Psychology*, 92(4), 731-744
- Taymur, İ., Türkçapar, M.H., Örsel, S., Sargın, E. ve Akkoyunlu, S. (2011). Kişilik İnancı Ölçeği – Kısa Formunun (KİÖ_KTF) Türkçe çevirisinin üniversite öğrencilerinde geçerlilik, güvenilirliği. *Klinik Psikiyatri*, 14: 199-209.

- Thompson, A., Hollis, C., ve Richards, D. (2003). Authoritarian parenting attitudes as a risk for conduct problems: Results from a British national cohort study. *European Child ve Adolescent Psychiatry*, 12(2), 84-91. doi: 10.1007/s00787-003-0324-4
- Timpano, K. R., Keough, M. E., Mahaffey, B., Schmidt, N. B., & Abramowitz, J. (2010). Parenting and obsessive compulsive symptoms: Implications of authoritarian parenting. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 24(3), 151-164. doi: 10.1891/0889-8391.24.3.151
- Underwood, M. K., Beron, K. J., ve Rosen, L. H. (2009). Continuity and change in social and physical aggression from middle childhood through early adolescence. *Aggressive Behavior*, 35(5), 357-375. doi: 10.1002/ab.20313
- Walsh, R.P. (1968). Parental rejecting attitudes and control in children. *Journal of Clinical Psychology*, 24(2), 185-186.
- Wang, J., Vujovic, L., Barrett, K. C., ve Lerner, R. M. (2015). The Regulation of Emotion in Adolescence. In *Promoting Positive Youth Development* (pp. 37- 55). Springer International Publishing.
- Webb, T. L., Miles, E., ve Sheeran, P. (2012). Dealing with feeling: a meta-analysis of the effectiveness of strategies derived from the process model of emotion regulation. *Psychological Bulletin*, 138(4), 775.
- Widiger, T. A. (2005). Five-Factor Model of personality disorder: Integrating science and practice. *Journal of Research in Personality*, 39, 67 – 83. doi: 10.1016/j.jrp.2004.09.010
- Widiger, T. A., ve Costa, P. T. (2002). *Personality disorders and the five-factor model of personality* (2nd ed.). Washington, DC: American Psychological Association.
- Widiger, T. A., ve Trull, T. J. (2007). Plate tectonics in the classification of personality disorder: Shifting to a dimensional model. *American Psychologist*, 62, 71-83. doi: 10.1037/0003066X.62.2.71

- Woods, D., ve Roberts, B. W. (2006). Cross-sectional and longitudinal tests of the personality and role identity structural model (PRISM). *Journal of Personality*, 74, 779 – 810. doi:10.1111/j.1467-6494.2006.00392.x
- Yaman, B. (2018). Ebeveyn Tutumlarının Çocukların Mizaç Özellikleri ve Duygu Düzenleme Becerileri Üzerindeki Rolü. İstanbul: Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Young, G. (2008). Personality disorder in psychological inquiry: A biopsychosocial and forensic perspective. *Psychological Injury and Law*, 2, 255-275. doi: 10.1007/s12207-008-9022-3
- Zahn-Waxler, C., Klimes-Dougan, B., ve Slatery, M. J. (2000). Internalizing problems of childhood and adolescence: Prospects, pitfalls, and progress in understanding the development of anxiety and depression. *Development and Psychopathology*, 12, 443–466
- Zeman, J., Cassano, M., ve Adrian, M. (2013). Socialization influences on children's and adolescent's emotional self-regulation processes: A developmental psychopathology perspective. K. C. Barrett, N. A. Fox, G. A. Morgan, D. J. Fidler, ve L. A. Daunhauer (Ed.), *Handbook of self-regulatory processes in development: New directions and international perspectives* (pp. 79–106). New York, NY: Psychology Press.

EKLER

EK-1: Demografik Form

Demografik Özellikler:

Cinsiyet: Kadın () Erkek ()
Medeni Durum: Evli () Bekâr () Boşanmış () Dul ()
Eğitim Durumu: Okur Yazar () İlkokul () Ortaokul () Lise ()
Ön Lisans () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()
Aylık Geliriniz: Asgari Ücret veya altında () 2.825,90-3.825,90 TL ()
3.825,91-4.825,90 TL () 4.825,91-5.825,90 TL () 5.825,91 TL veya üzeri ()

Yaşınız:

Çalışma Durumunuz: Çalışıyor () Çalışmıyor ()

EK-2: Ana-Baba Tutum Ölçeği

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1) Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir.					
2) Çok yönlü gelişmem için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir.					
3) Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarımı görmüş ve beni eleştirmiştir.					
4) Her zaman basıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır.					
5) Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim kadar resmidir.					
6) Arkadaşlarımı eve çağırma izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranır.					
7) Elinden geldiği kadar, her konuda fikrimi almaya özen gösterir.					
8) Çevremizdeki çocuklarla beni karşılaştırır, onların benden daha iyi olduklarını söyler.					
9) Bana hükmetmeye çalışır.					
10) Bugün bile alışverişe çıkacağım zaman, kandırılacağımı düşünerek benimle gelmek ister.					
11) Benden her zaman gücümün üstünde başarı beklemiştir.					
12) Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranmıştır.					
13) Sorunlarımı onunla rahatlıkla konuşabilirim.					
14) Neden bazı şeyleri yapmam ya da yapmamam gerektiğini bana açıklar.					
15) Birlikte olduğumuz zamanlar ilişkimiz çok arkadaşçadır.					
16) Kendi istediği mesleği seçmem konusunda beni zorlamıştır.					
17) Sevmediğim yemekleri, yarayacağı düşüncesiyle, zorla yedirir.					
18) Sınavlarda hep üstün başarı göstermemi istemiştir.					
19) Kendimi yönetebileceğim yaşlarda bile her gittiği yere beni de götürür evde yalnız kalmamdan kaygılanır.					
20) Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.					
21) Küçük yaşından itibaren ders çalışma ve okuma alışkanlığı kazanmam konusunda bana yardımcı olmuştur.					
22) Küçüklüğümde bana yeterince vakit ayırır parka sinemaya götürmeyi ihmal etmezdi.					
23) Benim gibi bir evladı olduğu için kendini bahtsız hissettiğini sanıyorum.					
24) Okulda başarılı olmam konusunda beni zorlar, kırık not aldığımda cezalandırırdı.					
25) Beni kendi emellerine ulaşmak için bir araç olarak kullanırdı.					
26) Beni daima yapabileceğimden fazlasını yapmaya zorlamıştır.					
27) Paramı nerelere harcadığımı ayrıntılı bir biçimde denetler.					
28) Her zaman, her iste kusursuz olmam gerektiği inancındadır.					
29) Ona yakınlaşmak istediğimde daima bana sıcak bir biçimde karşılık verir.					
30) Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancını aşılamıştır.					
31) Cinsellik konusunda karşılaştığım sorunları kendisine anlatmak istediğimde hep ilgisiz kalmıştır.					
32) Benim iyiliğimi istediğini, benim için neyin iyi olduğunu ancak kendisinin bileceğini söyler.					
33) Her zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder.					
34) İyi bir iş yaptığımda beni övmekten çok daha iyisini yapmam gerektiğini söyler.					
35) Cinsel konularda çok tutucu olduğu için onun yanında bu konulara ilgi gösteremem.					
36) Aile ile ilgili kararlar alınırken benim de fikrimi öğrenmek ister.					
37) Beni olduğum gibi kabul etmiştir.					
38) Başkalarına benden daha çok önem verir ve onlara daha nazik davranır.					
39) Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinler ve bana açıklayıcı cevaplar verir.					
40) Benimle genellikle sert bir tonda ve emrederek konuşur.					

EK-3: Bilişsel Duygu Düzenleme Ölçeği

	Hiç	Nadiren	Ara Sıra	Sıklıkla	Her Zaman
Maddeler					
1) Bunun suçlusu benim diye düşünürüm.					
2) Artık bu olayın olup bittiğini kabul etmek zorunda olduğumu düşünürüm.					
3) Bu yaşadığım ile ilgili ne hissettiğimi düşünürüm					
4) Yaşadıklarımın daha hoş olan şeyleri düşünürüm					
5) Yapabileceğim en iyi şeyi düşünürüm					
6) Bu olaydan bir şeyler öğrenebileceğimi düşünürüm.					
7) Her şey çok daha kötü olabilirdi diye düşünürüm.					
8) Yaşadığım olayın başkalarının başına gelenlerden daha kötü olduğunu düşünürüm					
9) Bu olayda başkalarının suçu olduğunu düşünürüm.					
10) Bu olayın tek sorumlusunun ben olduğumu düşünürüm					
11) Durumu kabullenmek zorunda olduğumu düşünürüm					
12) Zihnim yaşadığım olay hakkında ne düşündüğüm ve hissettiğimle sürekli meşgul olur.					
13) Olayla hiç ilgisi olmayan hoş şeyler düşünürüm.					
14) Bu durumla en iyi nasıl başa çıkabileceğimi düşünürüm.					
15) Başımın geçenlerin bir sonucu olarak daha güçlü bir insan haline gelebileceğimi düşünürüm.					
16) Diğer insanların çok daha kötü tecrübeler geçirdiklerini düşünürüm.					
17) Başıma gelen olayın ne kadar korkunç olduğunu düşünüp dururum					
18) Başımın geçen olaydan başkalarının sorumlu olduğunu düşünürüm.					
19) Bu olayda yaptığım hataları düşünürüm					
20) Bu olayla ilgili hiçbir şeyi değiştiremeyeceğimi düşünürüm.					
21) Bu olayla ilgili neden böyle hissettiğimi anlamak isterim.					
22) Başımın geçen olay yerine hoş bir şeyler düşünürüm.					
23) Bu durumu nasıl değiştireceğimi düşünürüm.					
24) Bu durumun olumlu yanlarının da olduğunu düşünürüm.					
25) Diğer şeylerle karşılaştırıldığında bunun o kadar da kötü olmadığını düşünürüm.					
26) Yaşadığım bu şeyin bir insanın başına gelebilecek en kötü şey olduğunu düşünürüm					
27) Bu olayda diğerlerinin yaptığı hataları düşünürüm.					
28) Esas sebebin kendimle ilgili olduğunu düşünürüm					
29) Bununla yaşamayı öğrenmem gerektiğini düşünürüm.					
30) Bu durumun bende uyandırdığı duygularla boğuşurum.					
31) Hoş olayları düşünürüm.					
32) Yapabileceğim en iyi şeyle ilgili bir plan düşünürüm.					
33) Bu durumun olumlu yanlarını ararım					
34) Kendime hayatta daha kötü şeylerin de olduğunu söylerim.					
35) Sürekli bu durumun ne kadar korkunç olduğunu düşünürüm.					
36) Esas sebebin başkalarıyla ilgili olduğunu düşünürüm.					

EK-4: Kişilik İnanç Ölçeği

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Aşağılanma ve yetersizlikle karşılaşmak dayanılmaz bir şeydir.					
2. Ne pahasına olursa olsun rahatsızlık verici durumlardan kaçınmalıyım.					
3. Eğer insanlar dostça davranıyorlarsa beni kullanmaya ya da sömürmeye çalışıyor olabilirler.					
4. Bir yandan yetkili kişilerin hakimiyetine karşı direnmeli ama aynı zamanda onaylarını ve beni kabullenmelerini de korumalıyım					
5. Rahatsız edici duygulara katlanamam.					
6. Kusurlar, eksikler ya da yanlışlar hoş görülemez					
7. Diğer insanlar sıklıkla çok şey isterler					
8. İlgi merkezi olmalıyım					
9. Eğer bir sistemim olmazsa herşey darmadağın olur.					
10. Hak ettiğim saygının gösterilmemesi veya hakkım olanı alamamak dayanılmaz bir durumdur.					
11. Her şeyi mükemmel Gekilde yapmak önemlidir.					
12. Diğer insanlarla birlikte bir şeyler yapmaktansa kendi başıma yapmaktan daha çok hoşlanırım					
13. Eğer dikkat etmezsem başkaları beni kullanmaya ya da yönlendirmeye çalışır.					
14. Diğer insanların gizli amaçları vardır.					
15. Olabilecek en kötü şey terk edilmektir.					
16. Diğer insanlar ne kadar özel biri olduğumu fark etmelidirler.					
17. Diğer insanlar kasıtlı olarak beni aşağılamaya çalışıyorlar-.					
18. Karar verirken diğer insanların yardımına ya da bana ne yapacağımı söylemelerine ihtiyaç duyarım.					
19. Ayrıntılar son derece önemlidir.					
20. Eğer bir insanın bana çok patronluk tasladığını görürsem onun isteklerini yok saymaya hakkım vardır.					
21. Yetkili kişiler her şeye karışan, dayatmacı, müdahaleci ve kontrol edici olma eğilimindedirler.					
22. İstedigimi almanın yolu, insanları etkilemek ya da eğlendirmektir.					
23. Kendimi paçamı kurtarmak için gerekeni yapmalıyım.					
24. Eğer insanlar benimle ilgili bir şeyler bulursa, bunu bana karşı kullanacaklardır.					
25. İnsan ilişkileri karışıktır ve özgürlüğe engeldir.					
26. Beni ancak benim gibi zeki insanlar anlayabilirler.					
27. Çok üstün biri olduğum için özel muamele ve ayrıcalıkları hak ediyorum.					
28. Benim için başkalarından bağımsız ve özgür olmak önemlidir.					
29. Bir çok durumda yalnız bırakıldığımda kendimi daha iyi hissederim.					
30. Her zaman en yüksek standartlara ulaşmaya çalışmak gereklidir yoksa her şey darmadağın olur.					
31. Rahatsız edici duygular giderek artar ve kontrolden çıkar.					
32. vahşi bir ortamda yaşıyoruz ve güçlü olan hayatta kalır.					
33. Başkalarının dikkatini çektiğim durumlardan kaçınmalı ve mümkün olduğunca göze çarpmamalıyım					
34. insanların bana olan ilgilerini koruyamazsam benden hoşlanmazlar.					
35. Eğer bir şey istiyorsam onu almak için gerekli olan neyse yapmalıyım.					
36. Diğer bir insana “bağlanıp” kalmaktansa yalnız olmak daha iyidir.					
37. insanları eğlendirmedikçe ya da etkilemedikçe bir hiçim.					
38. Eğer ilk önce harekete geçip üstünlük kurmazsam karşımdaki bana üstünlük kurar.					
39. insanlarla ilişkilerimde herhangi bir gerginlik işareti bu ilişkinin kötüye gideceğini gösterir bu nedenle o ilişkiyi bitirmeliyim.					
40. Eğer en yüksek düzeyde iş yapmıyorsam başarısız olurum.					

41. Zaman sınırlarına uymak, istenenlere itaat etmek ve uyumlu olmak onuruma ve kendi yeterliliğime doğrudan bir darbedir.					
42. Bana haksız davranıldı bu nedenle kendi payımı almak için her şeyi yapmaya hakkım var					
43. Eğer insanlar bana yakınlaşırlarsa benim “gerçekten” ne olduğumu keşfeder ve benden uzaklaşırlar.					
44. Muhtaç ve zayıfım.					
45. Yalnız başıma bırakıldığımda çaresizim.					
46. Diğer insanlar benim ihtiyaçlarımı gidermelidir.					
47. insanların beklediği şekilde kurallara uyarsam bu benim davranış özgürlüğüme engel olacaktır.					
48. Eğer fırsat veririm insanlar beni kullanırlar.					
49. Her zaman tetikte olmalıyım.					
50. Özel hayatım insanlara yakın olmaktan çok daha fazla önemlidir.					
51. Kurallar keyfidir ve beni sıkır.					
52. insanların beni görmezden gelmeleri berbat bir durumdur.					
53. insanların ne düşündüğünü önemsemem.					
54. Mutlu olabilmek için diğer insanların dikkatini çekmeye ihtiyacım var.					
55. Eğer insanları eğlendirirsem benim güçsüzlüğümü farketmezler.					
56. işimi yaparken ya da kötü bir durumla karşılaştığımda bana yardım etmesi için her zaman yanımda birilerinin olmasına gereksinim duyarım.					
57. Yaptığım bir işte herhangi bir hata ya da kusur felakete yol açabilir.					
58. Çok yetenekli olduğumdan, insanlar kariyerimde ilerlememi sağlamak için yolumdan çekilmelidir.					
59. Eğer ben sıkıştırmazsam, karşımdaki kişi beni ezer					
60. Diğer insanlara uygulanan kurallara uymak zorunda değilim					
61. Bir şeyi yapmanın en iyi yolu zor kullanmak ve kurnazlıktır.					
62. Bana destek olacak veya yardım edebilecek kişiye her zaman ulaşabilecek durumda olmalıyım.					
63. Daha güçlü bir kişiye bağlanmadığım müddetçe temelde yalnızım.					
64. Diğer insanlara güvenemem.					
65. Diğer insanlar kadar mücadele gücüm yok.					

ÖZGEÇMİŞ

Psikolog Dilek MEMNUN; 2019 yılında Esenyurt Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Psikoloji bölümünü tamamlamış, 2020 yılında İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tezli Klinik Psikoloji programına kabul edilmiştir. Bununla birlikte alanında çeşitli eğitimler almaya devam etmektedir. Bir danışmanlık merkezinde danışan görmektedir.

